



М

Барои ваҳдат, рушди устувори иқтисодӣ
ва зиндагии шоистаи мардум!

ИНБАРИ ХАЛҚ

www.tribun.tj
E-mail: minbarihalk@bk.ru

18 ноябри
соли 2015,
чоршанбе,
№47 (1026)

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

САФАРИ ДАВЛАТИИ ПРЕЗИДЕНТИ КИШВАР БА ҶУМҲУРИИ ИСЛОМИИ ПОКИСТОН



Аз 11 то 13 ноябри соли
равон Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмон бо
сафари давлатӣ дар
Ҷумҳурии Исломии
Покистон қарор дошт.

Ин сафар шони рӯзи 11 - уми но-
ябр дар шаҳри Ислмобод - пойтах-
ти Ҷумҳурии Исломии Покистон оғоз
шуд.

Дар фурудгоҳи байналмилалии
шаҳр Сарвари давлати Тоҷикистон
Эмомалӣ Раҳмонро Сарвазири Ҷум-
ҳурии Исломии Покистон Муҳаммад
Навоз Шариф ва дигар шахсони
расмӣ бо самимияти олии истиқбол
гирифтанд.

Барои пазирии меҳмони олима-
қом фурудгоҳ бо парчамҳои ҳарду
давлат ва шиори овезаҳо оро ёфта,
горди фахрӣ саф ораста буд.

Ба ин муносибат дар фурудгоҳи
Ислмобод ҳамчунин аз тўпхонаҳо 21
шиллик парронда шуд, ки танҳо хоси
сафарҳои давлатии меҳмонони оли-
мақом аст

сах. 2 →

сах. 4 →



ТАРАҲҲУМ БАР ПАЛАНГИ ТЕЗДАНДОН...



ва ё чаро акси садои тарқишҳои Сурия
дар Аврупо баланд шуд?

сах. 6 →

ОҒОЗИ ҲАР КОРИ БУЗУРГ МУШКИЛИЕ ДАР ПАӢ ДОРАД

сах. 10 →

САФАРИ ДАВЛАТИИ ПРЕЗИДЕНТИ КИШВАР БА ҶУМҲУРИИ ИСЛОМИИ ПОКИСТОН

← сах. 1

ИСТИҚБОЛИ РАСМӢ

САФАРИ давлатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Покистон субҳи 12 ноябр бо баргузори маросими истиқболи расмии меҳмони олимақом дар қароргоҳи Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон оғоз ёфт.

Мавриди зикр аст, ки ба истиқболи меҳмони олимақом фурудгоҳи байналмилалӣ ва ҳам кӯчаи хиёбонҳои марказии шаҳри Ислмобод бо парчамҳои ду кишвар, аксҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, Сарвазир ва Президенти Покистон Муҳаммад Навоз Шариф ва Мамнун Ҳусайн, инчунин шиору овезаҳои ифодакунандаи дӯстии мардумони ду давлат оро ёфта буд.

Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонро Сарвазирӣ кишвари мизбон Муҳаммад Навоз Шариф гарму самимии истиқбол гирифта, ба болаи шоҳсуфаи фахрӣ даъват кард.

Маросими истиқболи расмӣ бо гузориши фармондеҳи горди фахрӣ оғоз ёфта, бо садо додани сурудҳои миллии ду кишвар, гузашти меҳмони олимақом аз назди сафи горди фахрӣ, арзи салом ба сарбозон ва эҳтиром ба Парчами давлатии кишвари мизбон қараён гирифт.

Дар поёни маросими истиқболи расмӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ва Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф бо аъзои ҳайатҳои расмӣ ду ҷониб шинос шуданд.

Ҷойи таъкид аст, ки қараёни маросими истиқболи расмӣ тавассути бисёр шабақаҳои телевизионии Покистон ба таври мустақим намоиш дода шуд.

Ҳамчунин хотиррасон бояд намуд, ки рафти омодагӣ ба ин сафар ва қараёни он дар воситаҳои ахбори оммаи Покистон хеле васеъ инъикос ёфт.

ПОКИСТОН - ДАРВОЗАИ ТОҶИКИСТОН БА РОҶҶОИ БАҲРИИ ҶАНУБ

БАРРАСИИ масоили вобаста ба рушди минбаъдаи муносиботи дӯстӣ ва ҳамкориҳои ду кишвар нахуст дар мулоқоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф оғоз ва зимни музокироти расмӣ сатҳи олӣ бо иштироки ҳайатҳои васеи ду ҷониб идома ёфт.

Муҳаммад Навоз Шариф аз ҷумла изҳор дошт: "Ташрифи Шумо боиси хушҳолӣ ва сарфарозии мост. Шумо Покистонро метавонед хонаи дуҷуми худ шуморед, ҳамон гуна, ки мо Тоҷикистонро хонаи дуҷуми худ медонем. Ташрифи Шумо имкони дигаре барои таҳким ва густариши бештари робитаҳои дӯстӣ ва ҳамкорӣ аст".



Эмомалӣ Раҳмон дар навбати худ аз пазиروي ва меҳмоннавозии гарму самимии ҷониби Покистон изҳори сипосу хушнудӣ карда, доир ба аҳамияти муносиботи ду кишвар чунин гуфт: "Густариши ҳамкориҳои гуногунҷанба ва таҳкими равобити ҳасана бо Ҷумҳурии Исломии Покистон яке аз самтҳои асосии муносибатҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад ва барои кишвари мо имкониятҳои тижоративу иқтисодии Покистон, мавқеи геостратегӣ ва нуфузи он дар минтақаи Осиёи Ҷанубӣ ва ҷаҳони Исломи муҳим арзёбӣ мегардад."

Зимни музокироти расмӣ доир ба рушди ҳамкорӣ дар соҳаҳои сиёсӣ, иқтисодӣ сармоягузорӣ, тижоратӣ, энергетикӣ, дифоъ, амният, илмию техникӣ ва фарҳангӣ гуфтугӯи судманд сурат гирифт.

Таъкид гардид, ки дар давоми 23 соли муносиботи дипломатӣ то ба ҳол беш аз 40 санади дуҷониба дар соҳаҳои гуногун ба имзо расидаанд.

Бо қаноатмандӣ зикр гардид, ки гардиши мол миёни Тоҷикистону Покистон аз 18 миллион доллар дар соли 1998 то 89 миллион доллар дар соли 2014 афзудааст.

Чунонки таъкид гардид, рушди ҳамкорӣ дар соҳаи энергетика масъалаи меҳвари робитаҳои иқтисодии Тоҷикистону Покистон аст.

Навоз Шариф бинобар норасоии зиёди нерӯи барқ дар Покистон ба тезондани корҳои барои кашидани хатти барқии CASA-1000 мароқи зиёд зоҳир намуд.

Тибқи тасмими дуҷониб ояндаи наздик миёни Тоҷикистон ва шаҳрҳои Ислмобод, Лоҳур, Қарочӣ, Файсалобод ва Квейтаи Покистон бояд хатсайрҳои мустақими ҳавой кушода шаванд.

Ба гуфти Навоз Шариф "Покистон омода аст, ки дарвозаи Тоҷикистон ба роҳҳои баҳрии ҷануб бошад".

Соҳтмони роҳҳои мошингарду оҳан, иштироки ҷониби Покистон дар

таъбиқи лоиҳаҳои энергетикӣ, соҳтмони нерӯгоҳҳои обӣ ва кашидани хатҳои интиқоли барқ, маблағгузориҳои лоиҳаҳои хурду миёнаи саноатӣ дар қаламрави Тоҷикистон ва барқарорсозии парвозҳои мустақим миёни ду кишвар аз соҳаҳои афзалиятноки ҳамкорӣ номида шуд.

Ҳарду ҷониб терроризм ва ифротгароиро хатари ҷиддӣ ба амнияти ҳамдигар номида, омодагӣ ва ҳавасмандии ҷиддии худро ба таҳкими ҳамкорӣ дар ин соҳа таъйид доштанд. Дар ин робита қайд гардид, ки Тоҷикистону Покистон ба таҳкими амну субот дар Афғонистон, аз ҷумла тавассути таъбиқи лоиҳаҳои иқтисодӣ иҷтимоӣ ҷаҳду талаш хоҳанд кард.

ТАҚВИЯТИ ЗАМИНАИ ҚАРОРДОДИЮ ҲУҚУҚИИ ҲАМКОРИИ ТОҶИКИСТОНУ ПОКИСТОН

ПАС аз анҷоми мулоқоти музокироти расмӣ 8 санади нав ба имзо расид, ки заминаи қарордодию ҳуқуқии ҳамкориҳои Тоҷикистону Покистонро тақвият мебахшанд.

Нахуст зери Баёнии муштарақ оид ба натиҷаҳои сафари давлатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Ҷумҳурии Исломии Покистон Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ва Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф имзо гузоштанд.

Санадҳои дигари имзошуда:

- *Ёддошти тафохуми ҳамкорӣ миёни Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Исломии Покистон;*

- *Созишномаи миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Исломии Покистон оид ба истирод;*

- *Созишномаи миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукума-*

ти Ҷумҳурии Исломии Покистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи энергетика;

- *Ёддошти тафохум оид ба густариши ҳамкорӣ дар соҳаи саноат миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Ҷумҳурии Исломии Покистон;*

- *Созишнома оид ба таъсиси Шӯрои муштарақи соҳибкорон миёни Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи палатаи тижорат ва саноати Покистон;*

- *Барномаи ҳамкорӣ миёни Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Шӯрои тадқиқоти илмӣ ва саноатии Вазорати илм ва технологияи Ҷумҳурии Исломии Покистон оид ба истифодабарии растаниҳои таҳҷой ва гайритаҳҷойи давоӣ барои тайёр намудани доруҳои гиёҳӣ;*

- *Барномаи ҳамкориҳои илмӣ миёни Институти геология, соҳтмони ба заминчунбӣ тобовар ва сейсмологияи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Осорхонаи таърихи табиати Покистон.*

ҚАНОАТМАНДӢ АЗ НАТИҶАҶОИ МУЛОҚОТ

ЗИМНИ нишастии матбуотӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ва Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф аз натиҷаҳои мулоқоти музокирот изҳори қаноат намуда, бори дигар ҳавасмандии ду кишвари дӯстро ба густариши бештари робитаҳои судбахш таъйид намуданд.

Сарвазирӣ Ҷумҳурии Исломии Покистон Муҳаммад Навоз Шариф муносиботи ду кишварро дар минтақаи дорои ояндаи умедбахш номида, аз ҷумла изҳор дошт, ки "Покистон ба густариши ҳамаҷонибаи робитаҳои судбахш бо Тоҷикистон амиқан ҳавасманд аст".

Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, аз ҷумла изҳор дошт: "Ҳарду ҷониб ҳамфикр буданд, ки ҳамкориҳои фарох, фарогир ва созандаи ду кишвар ҷавобгӯи комили манфиатҳои дарозмуддати мардумони мо, густариши ҳамгироии минтақавӣ ва таҳкими сулҳу субот дар минтақа мебошад".

МУҶОКИМАИ ҲАМКОРИҶОИ ПАРЛУМОНӢ

12 ноябр ҳамчунин Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бо Раиси Ассамблеяи миллии Покистон Сардор Аёз Содиқ мулоқот кард.

Дар оғози суҳбат Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон изҳор дошт: "Имрӯз соҳаҳои ҳамкорӣ миёни кишварҳои мо рӯ ба афзоиш доранд. Мо аз сатҳи ҳамкориҳои миёнипарлумонии кишварҳои мо низ қаноатмандем.



Мубодилаи сафарҳои ҳайатҳои миёнипарлумони ду кишвар ва иштироки онҳо дар кори конфронсу чаласаҳои ҳамдигар ба табодули таҷрибаи пешқадам мусоидат хоҳад кард".

Зикр гардид, ки ба наздикӣ Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон гурӯҳи дӯстӣ ва ҳамкориро бо Ассамблеяи миллии Ҷумҳурии Исломии Покистон таъсис дод.

Раиси ассамблеяи миллии Покистон Сардор Аёз Содиқ аз ташаббусҳои Сарвари давлати Тоҷикистон барои таҳкиму тавсеаи муносибатҳои ҳамкорӣ бахусус равобити миёнипарлумонҳои ду кишвар бо итминон изҳор дошт, ки ин гурӯҳ метавонад барои ба сатҳи нав бардоштани ҳамкориҳои миёнипарлумонӣ нақши муҳим дошта бошад.

Эмомалӣ Раҳмон зикр кард, ки "Ҷумҳурии Тоҷикистон зимни эътирофи зарурати ҳамкориҳои байналмилалӣ парламонҳои кишварҳои минтақа пешниҳоди ҷониби Покистонро дар мавриди созмон додани Парлумони Осие ҷонибдорӣ менамояд. Татбиқи ин иқдом дар раванди табодули таҷрибаи пешрафта нақши муҳим хоҳад дошт.

МУЛОҚОТ БО ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ИСЛОМИИ ПОКИСТОН МАМНУН ҲУСАЙН

БЕГОҲИИ ҳамон рӯз дар Қароргоҳи Президенти Ҷумҳурии Исломии Покистон Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон бо Президенти Покистон Мамнун Ҳусайн мулоқот анҷом дод.

Дар вохӯрӣ масоили вобаста ба рушди минбаъдаи муносиботи дӯстӣ ва ҳамкорӣ баррасӣ шуд.

Зимни мулоқоти хоса Президенти Ҷумҳурии Исломии Покистон Мамнун Ҳусайн ҳавасмандии амиқи Покистонро ба густариши робитаҳои ҳамкорӣ бо Тоҷикистон таъкид намуда, аз ҷумла изҳор дошт, ки "Покистон дарҳои худро ба рӯи Тоҷикистон

боз кардааст ва мо омодаем, ки бо ҳамкориҳои зичу пурсамар муносибатҳои худро ба сатҳи баланд ва ҷавобгӯи манфиатҳои ҳарду ҷониб барорем".

Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон иброз дошт: "Густариши ҳамкориҳои гуногунҷанба, инчунин рушду таҳкиму равобити ҳасана ва афзалиятноки иқтисодӣ бо Ҷумҳурии Исломии Покистон яке аз



самтҳои асосии ҳамкориҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шумор меравад".

Робитаҳои сатҳу зинаҳои гуногуни ду ҷониб омили муҳим барои тавсеаи бештари ҳамкорӣ дар соҳаҳои тиҷорат, сармоягузорӣ, энергетика, нақлиёт, дифоъ, амният ва фарҳангу маориф арзёбӣ гардида, таъкид шуд, ки он баҳри таҳкиму тавсеаи ҳамкорӣ имкониятҳои фарох муҳайё месозад.

Эмомалӣ Раҳмон таъкид намуд, ки рушди босуботи иқтисодии Покистон барои мо имкониятҳои васеъ фароҳам меорад. Тавассути қаламрави ин кишвар Тоҷикистон метавонад ба наздиктарин бандарҳои баҳрии он - Қарочию Гвадар роҳ ёбад.

Вобаста ба афзоиши ҳаҷми гардиши мол миёни Тоҷикистону Покистон тайи солҳои охир, зикр гардид, ки бояд дар давоми се соли оянда ҳаҷми тиҷорати дучониба то ба 500 миллион доллари амрикоӣ афзоиш дода шавад.

Дар мулоқот, ки дар фазои дӯстӣ ҳамдигарфаҳмӣ сурат гирифт, инчунин оид ба масъалаҳои ҳамкориҳои пурсамари ду кишвар баҳри истифодаи самараноки анборҳои бандари Гвадар ва минтақаи озодии иқтисодии Панҷ, таҳкиму ҳифзи сарҳади давлати Тоҷикистон бо Афғонистон, мубориза бо терроризму экстремизм, татбиқи лоиҳаҳои муштарак ба нафъи кишварҳои минтақа гуфтугӯи судманд сурат гирифт.

УНВОНИ ФАҲРИИ "ДОКТОРИ ФАЛСАФА ВА ИҚТИСОД"

ПАС аз мулоқоти хосаи Эмомалӣ Раҳмон ва Мамнун Ҳусайн дар қароргоҳи Президенти Покистон дар ҳузури аҳли илму фарҳанг, роҳбарияти Донишгоҳи

яти нодир ва арзанда, бо камоли майл ва ифтихормандӣ аз номи муассисаи илмию таълимӣ ва олимони олиқадр бо унвони фаҳрии "Доктори фалсафа ва иқтисод" сарфароз менамояд".

Шаҳодатномаи унвони фаҳрии "Доктори фалсафа ва иқтисод" аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Покистон, ҳамзамон Ректори Донишгоҳи Қоиди Аъзами Покистон Мамнун Ҳусайн дар вазъияти тантанавӣ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон супорида шуд.

Баъди маросими супоридани унвони ифтихорӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон суханронӣ карда, бо арзи сипосу миннатдорӣ изҳор дошт: "Мо аз нақши бузурги муассиси Покистони навин, яке аз шахсиятҳои бузурги ҳаракати милливу озодихоҳии нимҷазираи Ҳинд Муҳаммад Алӣ Ҷинноҳ хуб иттилоъ дорем ва барои ман боз ҳам мояи ифтихор аст, ки ин унвонро донишгоҳе, ки номи Қоиди Аъзамро дорад, ба ин ҷониб эҳдо менамояд".

НИҲОЛИ ДҶУСТӢ

СУБҲИ 13-уми ноябр Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Ислемобод ба боғи набототи Шакарпориён ташриф овард.

Тавре маълум гардид, дар ин боғ ниҳолҳои гуногуни сояафкан, мевадиҳанда ва гулу буттаҳои ороиши зебо шинонида шудааст.

Эмомалӣ Раҳмон, ки роҳбари ободкор ва созанда аст, ҳамчун рамзи таҳкиму рушду густариши ҳарчӣ бештари муносибатҳои дӯстӣ ва ҳамкорӣ дар ин боғ ниҳоли магнолия, навъи грандифлора, яъне гулкалон шинонд.

Дар ҳамин ҷо Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар китоби меҳмонони фаҳрӣ бо орзуи неки тавсеаи равобити Тоҷикистону Покистон, шукуфоии пешравити давлату миллати дӯст соядаст гузошт.

Бо ҳамин сафари давлатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар Ҷумҳурии Исломии Покистон бо натиҷаҳои неку бобарор барои ояндаи муносибатҳои дучониба анҷом ёфт.

Бо нишони эҳтироми хоса ва самимияти баланд ба роҳбарият ва мардуми Тоҷикистон дар фурудгоҳи байналмилалӣ Ислемобод Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонро Сарвазири Покистон Муҳаммад Навоз Шариф гусел намуд.

Ҳамон рӯз баъди анҷоми сафари бобарори давлатӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз Ҷумҳурии Исломии Покистон ба Ватан баргашт.

БАРҶИЯИ ТАСАЛЛИЯТ БА ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ФРАНСИЯ

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Президенти Ҷумҳурии Франция Франсуа Жерар Жорж Олланд барқияи тасаллият ирсол намуд, ки дар он аз ҷумла гуфта мешавад:

"Ҷаноби Олӣ,

Хабари даҳшатангези дар минтақаҳои гуногуни Париж ба вуқӯ пайвастанӣ амалиёти ваҳшиёнаи террористӣ, ки дар натиҷаи онҳо даҳҳо нафар шаҳрвандони бегуноҳ қурбон шуданд, моро саҳт андӯхгин кард.

Тоҷикистон ин аъмоли ғайриинсонии як иддаи ҷинояткорро, ки

онро бо номи дини мубини Ислом пӯшиш медиҳанд, қотельона маҳқум менамояд. Ин ҳаводис имрӯз аз ҳамаи мо ҷиддан тақозо менамояд, ки барои фардои фарзандонамон, барои ояндаи мардумонамон муттаҳид шавем ва бо ин нерӯҳои аҳриманӣ, ки ҳаёти аҳли башарро ба хавф гузоштаанд, мубориза барем.

Хоҳишмандем, ҷаноби Президент, таъзияву тасаллияти мардуми Тоҷикистонро қабул фармоед ва ҳамдардии моро ба пайвандону наздикони қурбоншудагон бирасонед. Мо ба дарду гуссаи Шумо шарикем".

ПАРЧАМИ ОРМОНҶОИ МИЛЛӢ

Лекин агар парчам ба дасти душман меафтид, ин барои низомӣён бузуртгарин хиёнат нисбат ба давлату миллат буд, зеро парчам нишони пойдеории давлат, ифтихору хувияти миллат ба ҳисоб мерафт. Дар майдони ҷанг аз даст додани парчам ин маъноӣ аз даст додани шарафу номус, давлату миллат, модар-Ватан ва сарзамини аҷдодӣ маҳсуб мегашт. Аз даст додани парчам ин маъноӣ қабули гуломиву бардағӣ дошта, таҷассумгари нотавонӣ ва ноҷавонмардии мардони миллат буд.

Парчами давлатӣ аз зумраи муқаддасотест, ки фарзандони Ватан бо он савганд ёд мекунанд ва дар назди он сарфурӯд меоранд. Шарафу эътибори он дар дохилу беруни кишвар ҳамчун муқаддасоти бузурги миллӣ ҳимояту пуштибонӣ гашта, таҳқири парчам, таҳқири гузаштаву имрӯза ва ояндаи ҳар як халқ ва ифтихори давлату давлатдорӣ он маҳсуб мегардад. Парчам муқаддасоте ҳаст, ки он баёнгари таъриху фарҳанги пурифтхори ҳар як миллат ба шумор рафта, гузаштаву имрӯза ва ояндаро бо ҳам мепайвандад. Парчам аз қаъри асрҳо ҳамчун нишоне аз бенишонӣҳои дар ҳолатҳои барои давлат хатарнок миллатро дар атрофи худ муттаҳиду сарчамъ карда, фарзандони номбардори қавмури барои дифоъ аз нангу номуси Модар-Ватан ва арвоҳу гузаштагони он даъват мекунанд.

Ба қавли таҳқиқгарони таърихи парчам замони зуҳури вай беш аз 30 ҳазор солро дар бар гирифтааст, ки тасвирҳои аввалини он дар болои харсангҳои инъикос ёфтаанд. Дар таърихи тоҷикон низ парчам ҳамчун ифтихору пояндагии миллат дорои таърихи қадимаи хеш буда, шояд яке аз аввалин парчамҳо дар таърихи фарҳанги ҷаҳонӣ бошад.

Тавре ки аз саҳифаҳои таърихи гузаштаи халқамон бармеояд, яке аз парчамдорони нахустини форстаборон Коваи оҳангар будааст, ки ба хотири барҳам задани пояи ҷабру бедод ва ба даст овардани озодиву истиқлол талашу мубориза бурдааст. Ин парчам бо номи "Дирафши Ковиён" ё "Ахтари Ковиён" маъруф буда, ҳамчун парчами бузурги шоҳони Ҳахоманишӣ ва Сосониён, ҳанӯз аз замони Фаридун арзи вучуд кардааст. "Дирафши Ковиён", ки дар даврони шоҳи асотирӣ Фаридун ҳамчун рамзи миллии эронӣён зуҳур кард, то даврони забти арабҳо, яъне дар тӯли ҳазору дусад сол ба сифати муқаддасот ва рамзи муттаҳидсозандаи миллату давлатдорӣ гузаштагони мо хидмат мекард.

Чи тавре ки аз таърихи асотирӣ эронтаборон дар "Шоҳнома"-и безаволи Фирдавсӣ, "Таҷрибу-л-умам", "Таърихи Табарӣ", "Таърихи Та-

Парчам ҳамчун рамзи миллати озод ва давлати мустақил ба шумор рафта, мояи ифтихори ҳар як миллат мебошад. Ҳанӯз аз замонҳои қадим шурӯъ карда муқобили ҳар давлате агар душман қарор мегирифт, мардум дар атрофи парчами хеш муттаҳид гардида, ба хотири садоқат ба Ватан қасам ёд мекарданд. Ҳамеша вазифаи парчамбардорӣ бар дӯши шахсони интихобшуда буд ва онҳо ин рамзи давлатдорӣ худро бо қимати ҷони хеш ниғаҳбонӣ мекарданд. Ҳангоми набард ба даст овардани парчами душман қаҳрамони бузург маҳсуб мегашт.

барии Балъамӣ", "Таърихи Гардезӣ", фарҳангҳои "Деҳудо", "Муъин" ва осори Ибни Асирӣ дигар муаррихони бузург маълум мегардад, "Ахтари Ковиён" ҳамчун рамзи давлату давлатдорӣ ва зуҳури миллати қадима-ву дорои тамаддуни бузург ҳанӯз аз замони муборизоти Коваи оҳангар бо Беваросб ва ё Заҳҳокӣ мурдор ҳамчун бузуртгарин парчам пазируфта шуд. Дар ин хусус дар "Таърихи Табарии Балъамӣ", ки аз асри X боқӣ мондааст, чунин омадааст: "Кова... чун хабар ёфт аз куштани писарон, сабраш намонд ва ба шаҳр андар омаду фарёд хост ва бихурӯшид ва он пӯстро, ки оҳангарон онро пеши пой барбаста доранд, дар сари ҷӯбе кард чун аламе ва фарёд кард: "... Мо то кай ин ҷавр барем? Кист, ки бо мо ёрӣ кунад, то мо халқро аз ин ҷавру ситам бираҳонем". Пас халқ бар ӯ гирд омаданд ва бисёр мардум ӯро иҷобат карданд... ва шаҳр ба шаҳр марафтанд ва ҳемигирифт ва аз ҳар шаҳре бисёр хоста бигирифтӣ ва бисёр кас мутобеъӣ ӯ шуданд... (Кова) шаҳроҳа ҳемигирифт ва он алами хеш дар пеш дошта буд... Баъд аз ғалабаҳо мардум ӯро ба подшоҳӣ хостанд, вале гуфт:

-Ман ин корро нашоям, зеро, ки ман на аз аҳли байти мулукам. Ва подшоҳиро касе бояд, ки аз хонадони подшоҳон бувад. Ман марде оҳангарам, на аз баҳри он бархостам, ки мамлакат гирам хештанро, чӣ муроди ман он буд, ки халқро аз бедодии Заҳҳок бираҳонам. Ва агар ман ӯро бигирам ва мулки хеш даъво кунам, ҳар касе гӯяд, ки ин маликиро нашоям. Ва кори подшоҳии ҷаҳон табоҳ гардад ва бар ман набояд. Касеро талаб кунед аз хонадони мулк то ӯро бинишонему ман

пеши ӯ биистам ва фармони ӯ кунам...

(Пас аз хонадони Ҷамшед яке аз наберагони ӯ- Фаридунро ёфтанд ва Кова мулкоро ба ӯ супурд) ва Афридуно гуфт: -Бо Заҳҳок ҳарб кун, то мо ӯро бигирем ва ҷаҳон бар ту рост шавад.

Пас Афридуно рӯй ба Заҳҳок ниҳод ва Кова сипоҳсолор буд ва ҳама кор ба дасти ӯ буд... Ва Афридуно зафар ёфт ва Заҳҳокро бигирифт ва бикӯшт. Ва ҳамон рӯз Кова тоҷ бар сари Афридуно ниҳод ва ҷаҳон бад-ӯ супурд. Ва он Меҳррӯз буд аз моҳи Меҳрон, рӯзи Меҳргон. Ва Меҳргон эдун буд, чун Меҳргон чунон дод ва адл бигустанд дар ин ва меҳру некӯии ӯ ба ҷаҳон андар афтод...

(Баъдан Кова

бист сол ҷангӯву кушомиро кард ва молу мулки зиёд ба даст овард, вале пас аз марги ӯ) Афридуно он ҳама хоста ӯ бигузошт бад-эшон (яъне ба фарзандони Кова) ва даст бад-он накард ва ҳеч чиз магар он алам ва андар Ҳазина ниҳод аз баҳри фолро. Ва ба ҳар ҳарбе бузург, ки рафтӣ он алам бикӯшодӣ ва зафар ёфтӣ. Ва аз паси ӯ ба дасти мулуқони Аҷам ҳамаомад. Ва ҳар касе чизе бад-он ҳамакарданд аз гавҳару ёқут, то чанд чиз бар ӯ карданд, ки пӯст нопадид шуд, то вақти Яздигурд ибни Шаҳрёр. Ва онро

Дирафши Ковиён ном карданд.

Ва маънии "дирафш" ба паҳлавӣ алам бошад. Ва чизи тобонро дурафшон хонанд, зеро ки ҳар он гоҳ, ки онро бикӯшодӣ ва он гавҳароҳа фурӯг гирифтӣ.

Пас ба вақти Яздигурд, чун мусулмон ҳазина ба ғорат карданд, он дирафшро пеши Умар ибни-ал Хаттоб бурданд. Пас, бифармуд, то он гавҳароҳа бикӯшоданд, ва он пӯстро бисӯхтанд... ("Таърихи Табарии Балъамӣ". Ҷ. I. С. 78-81).

Умуман дар хусуси "Дирафши Ковиён" дар сарчашмаву маънаҳои гуногун далелҳои мухталифе оварда шудаанд.

"Мутобиқи сарчашмаҳо мафҳуми "дирафш" аз тариқи забони паҳлавӣ "drafsa" ба забони форсии қадим "drafsa", ки бо "drafsa"-и ҳиндӣ қадима як мебошад, дохил шудааст.

Аз калимаи қадимаи эронии "drafsa" ҳамчунин калимаҳои авастии "drafsa", суғдии "rosp" [aroasf/ eroesf] ва бохтари "Лгафо" ба вучуд омадааст.

Қадимтарин ишора доир ба истифодаи дирафшҳо аз ҷониби ориёӣҳои қадим дар Авасто зикр шудааст. Масалан дар боби аввали "Видевдати" доир ба Бактрия (Бохтар), ки бо пармҳо ораста шуда буд, чунин омадааст: "Вахоим sriam egeoVo drafsa" ("зеботарин, бо дирафшҳои барафрохташуда"). Калимаи "дирафш" дар луғатномаҳои мухталиф ба маъноҳои эронӣ омадааст: дурахшон, тобон, дурахшандагӣ, нурпошӣ кардан, дирафшидан - яъне ларзидан аз бод, алвонҷ хӯрдани порчаи матоъ аз бод ва ниҳоят байрақ, алам, ливо ва амсоли ин.

Мутобиқи ба "Луғатномаи Деҳудо", ки дар асоси сарчашмаҳои муътамад таҳия гардидааст, таъкид шудааст, ки "Дирафши Ковиён" "ибора буда аз як қитъаи чармпораи мураббае, ки бар болои як найза насб шуда ва нуки найза аз пушти он аз тарафи боло пайдо буда ва бар рӯи чарм, ки музайян ба ҳариру гавҳар буда, шакли як ситорае

қаб аз ҷаҳор паразӣ он доираи кӯчанин дар фавқи он ҷуҷаке, ки қариб ба аст, ки Фирдавсӣ аз и Ковиён" таъбир аз тарафи таҳтонии реша ба рангҳои сурху зард ва буа буда, ва нушин

Шоири тавоноӣ миллат Абулқосим Фирдавсӣ дар "Шоҳнома"-и безаволи хеш доир ба "Ахтари Ковиён" чунин овардааст:

*Чу он пӯст бар найза
бардид кай,
Ба некӯ яке ахтар
афканад пай.
Биёрост онро ба дебои Рум,
Зи гавҳар бар ӯ пайкару
зар-ш бум.
Бизад ба сари хеш
чун гирди Моҳ,
Яке фоли фарухпай
афканд шох.
Фуруҳишт з-ӯ сурху
зарду бунафш,
Ҳама хондаш
"Ковиёнӣ Дирафш".
Аз он пас ҳар он кас,
бигрифт гоҳ,
Ба шоҳи ба сар
барниҳодӣ кулоҳ.
Бар он бебаҳо чарми
оҳангарон,
Баровехтӣ нав ба нав
гавҳарон.
Зи дебои пурмоёву
парниён,
Бар он гуна гашт
"Ахтари Ковиён".
Ки андар шаби тира
Хуршед буд,
Ҷаҳонро аз ӯ дил
пурумед буд.*

Ба ҳамин тариқ "Дирафши Ковиён" ҳамчун дирафши маъруфи мардуми эронтабор аз аҳди қадим, ки даврони асотирӣ рушди миллати тоҷик ва фарҳанги волои он маҳсуб мегардад, то ба рӯзгори Умар ибни-ал Хаттоб расида буд. Чи тавре ки дар "Таърихи Гардезӣ" омадааст, дар ҷанги Дашти Қодисия, ки дар таърихи зуҳури Ислому бономҳои "ҷанги Кодисӣ" ва "ҷанги Мадоин" машҳур аст, "Дирафши Ковиён" ба дасти ҷангиёни араб зада, онҳо дирафшро, ки ба гуфтаи муаррихон миллионҳо сиккаи тилло арзиш доштааст, поропора карда, ҷавоҳиру сангҳои қиматбаҳое, ки дар он чида шуда буданд, аз он баргирифтанд.

Дар таърихи ташаккули фарҳанги миллии мо ва марҳилаҳои мухталифи он аз "Дирафши Ковиён" бо номҳои гуногун ёд мекарданд. Ин номҳо ба тариқи зайл дар "Луғатномаи Деҳудо" зикр ёфтаанд: "Дирафши Ковиён", "Дирафши кофиён", "Дирафши қовон", "Дирафши говон", "Ахтари Ковиён", "Аллами Фаридун" ва ғайра.

Дирафши таърихи миллии мо дар "Фарҳанги Мӯъин" бо номи "Ахтари Ковиён" зикр шудааст.

Муаллифи фарҳанги мазкур дар асоси сарчашмаҳои гуногуни таърихӣ таҳқиқоти хуберо анҷом дода, аз ҷумла овардааст, ки "Ахтари Ковиён" дирафши миллии Эрон дар аҳди Сосониён маҳсуб мегашт. Дар хусуси ин дирафш "Искорман навишта: "Дирафши



Ковиён" чармпораи мураббаъе буд, ки бар найзае насб шуда ва нӯки найза дар пушти он аз боло пайдо будааст. Кристинсен навишта: "Дирафши Ковиён" ғайр аз байрақест, ки нақши он бар маскуот аҳди Селевки ва Ашконӣ дида мешавад. Аммо "Дирафши Ковиён" ҳар чанд нависандагони исломӣ онро маъхуз аз номи Коваи Оҳангар медонанд, ба қавли баъзе муҳаққиқон аз "кавӣ" (шоҳ) ё "кавиён" аст, ки ба шакли сифат истеъмом шуда, яъне шоҳона, шоҳӣ, шоҳаншоҳӣ. Ва мақсуд аз "Дирафши Ковиён" "байрақи шоҳӣ" аст. Ду шакл аз "Дирафши Ковиён", ки дар шавкати Ҳахоманишиён ва Сосониён ҳамеша дар пеши сипоҳи Эрон кашида мешуд, дар осори таърих ба чо монда, ба тавре ки имрӯз қариб ба таҳқиқ шакли аслии он бар мо возеҳ аст: Нахуст шаклест, ки дар рӯи тахтасанге ба тарзи хотамкорӣ дида мешавад ва он дар соли 1831 ҷузви ҳафтиёи Помпей (Итолиё) ба даст омада. Ин хотамкорӣ ҷанги Исусро нишон медиҳад, ки дар соли 323 қабл аз милод воқеъ шуд ва Искандар Дориюши Севумро шикаст дод. Дар тарафи чап сураи Искандар тасвир шуда ва дар тарафи рост рӯ ба рӯи Искандар Дориюш рӯи гардунаи ҷангӣ истодааст ва ӯ дар миёни сипоҳиёни эронист. Дар ақиби Дориюш саворе байрақ дар даст дорад. Мутаассифона, ба ҳамин қисмати хотамкорӣ шикасте ворид омадааст, ки бад-он восита дуруст санги байрақ ҳувайдо нест. Вале бо вучуди ин қисмати болоии худӣ байрақ ва нӯки найзае, ки байрақ бад-он васласт ва ҳамчунин қисмате аз решаҳое, ки барои зинати байрақ овехта буданд, ба хубӣ намоён аст. Аз он ҷо, ки шаҳри Помпей дар соли 79 милодӣ зери қақзуфоти кӯҳи Вазув харобу пинҳон гашт, пас зоҳиран ин тахтасанги хотамкорӣ муддате қабл аз ин таърих боист сохта шуда бошад. Бино бар ин таърихи сохти он тақрибан муқорин бо замони таваллуди Исо аст.

Шакли дигаре ҳам, ки тақрибан аз ҳамон аср боқӣ монда, шабоҳати томе бо тасвири дирафши мазкур дорад. Ин шакл иборат аст аз сиккаҳои як силсила аз мулуки асри Диёдуҳхо - яъне хулафои Искандар, ки дар мамлақати аслии Ҳахоманишиён нуфузе пайдо карда ва то замони Ашкониён ҳукмронӣ мекарданд ва чандон нуфузу истиқлол ёфта буданд, ки сикка ба номи худ мезаданд. Номи ин силсила Фратакора буд. Рӯи сикка фақат сари подшоҳро нишон медиҳад. Дар пушти сикка оташкадае, ки подшоҳон дар муқобили он истода намоз мегузориданд, манқуш аст. Дар ақиби оташкада шакле дида мешавад, ки аз ҳар ҳайс ҳамшабеҳ ба байрақи Эрони дар хотамкории Помпей аст ва ҳам шабоҳати том ба "Дирафши Ковиён", ки Фирдавсӣ дар "Шоҳнома" васф кардааст, дорад. Ва ҳамчунин он ахтаре, ки Фаридун бо ҷавоҳир зинат дода ва ба рӯи чармпораи байрақ насб карда будааст, ба таври вузӯҳ намоён аст.

Аз тафовуқи ин се маъхаз (хотамкории Помпей, сиккаҳои силсилаи мазкур ва "Шоҳнома") бармеояд, ки дирафши мазкур иборат буда аз як қитъаи чармпорае мураббаъе, ки бар болои як найза насб шуда ва нӯки найза аз пушти он аз тарафи боло пайдо буда ва ба рӯи чарм, ки музайян ба ҳариру гавҳар буда, шакли ситорае буда мураққаб аз ҷаҳор пара ва дар маркази он доираи кӯчаке ва ҳамчунин дар фавқи он низ доираи кӯчаке, ки қариб ба яқин ҳамон аст, ки Фирдавсӣ аз он ба "Ахтари Ковиёнӣ" таъбир мекунад. Ва аз тарафи таҳтони чарм ҷаҳор реша ба рангҳои мухталифи сурху зард ва бунафш шоҳӣ ва нӯки ин решаҳо музайян ба ҷавоҳир будааст." ("Фарҳанги Муъин").

Шоирони бузург ва тавонои миллат дар тӯли давраҳои гуногуни таърихи ташаккули фарҳанги хеш ба як эҳсоси хоси ватанхоҳӣ аз ин дирафши миллӣ ёд карда, шоҳбайтҳои нотакрореро дар васфи он бахшидаанд.

Дар ин бора Хоқонӣ гуфтааст:

**Садҳазорон нӯст з-абдони
Баҳоим даркашанд,
То яке з-онҳо кунад гардун
Дирафши Ковиён.**

Ҳақими бузург Фирдавсӣ дар "Шоҳнома"-и хеш овардааст:

**Яке тахти пурмоя
андар миён,
Зада пеши ӯ Ахтари Ковиён.**

Ва ё орифи бузург Саной гуфтааст:

**Ту як соат чу Афридун
ба майдон бош, то з-он пас,
Ба ҳар ҷониб, ки рӯ орӣ
Дирафши Ковиён бинӣ.**

Ё дар ҷои дигаре мехонем:

**Он кас, ки Дирафши
Ковиён ёфт,
Аз ҷаври ду мор кай
зиён ёфт?**

Ба ҳамин тариқ асли зоҳирӣ ва воқеии "Дирафши Ковиён" дар "Шоҳнома"-и Фирдавсӣ чунин тасвир шудааст:

**Ҳаво сурху зарду
кабуду бунафш,
Зи тобидани
Ковиёни Дирафш.
Ба гирдаш саворони
гудозиён,
Миён андарун
Ахтари Ковиён.**

Ба ибораи дигар "Дирафши Ковиён" танҳо як чарми хокистаранги холӣ аз ҳар гуна падидаҳои фарҳангӣ набуда, балки дар матои аслии он рангҳои "сурху зарду кабуду бунафш", ки инъикоси мавҷи сангҳои қиматбахои дар вай наобшуда будаанд, иборат будааст.

Ба қавли донишманди тоҷик Н. Амиршоҳӣ "маънии умумии ин рангҳо иборат аз қудратмандию тавоноӣ дар муҳофизати сарзамин ва номусу диёнатӣ худ, мубориза алайҳи ғосибони аҷнабӣ, гармии табиӣ ва пурҳосилию серии мардум дар мамлакат, обо-

Вокуниш

Пешвое, ки миллатро раҳнамой кард



Баъди мусоҳибаи муҳбири ҳафтавори "Asia-plus" бо Саïдмурод Фаттоҳзода кас ба хулосае меояд, ки андешаҳои ӯ ҳолисона буда, ҳар яки моро ба худшиносӣ хештаншиносӣ водор менамояд. Ман, ки солҳои зиёде дар Федератсияи Россия, дар минтақаҳои гуногуни он дар муҳоҷират будам, нисбат ба комёбию ноқомии Ватан ҳеҷ гоҳ бетарафӣ зоҳир накардам.

Аксари шаҳрвандоне, ки дар муҳоҷирати меҳнатӣ мебошанд, ба ман ҳамфикр буда, аз дастовардҳои имрӯзаи мамлакат таҳти сарвари Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, ифтихор мекунанд. Онҳо сулҳу ваҳдати ҷумҳуриро беҳтарин неъматӣ давраи соҳибистиқлолӣ дониста, бо қору амали худ барои таҳкими ин дастовард ҷаҳду талаш менамоянд. Натиҷаи сулҳу субот аст, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон сол то сол ба пешравиҳои беназир муваффақ мегардад. Бе чуну чаро дар ин бобат саҳми ҶХДТ хеле калон мебошад.

Ба андешаи С. Фаттоҳзода, яке аз роҳҳои боз ҳам беҳтар намудани фаъолияти Ҷизб алоқаи доимӣ доштан бо халқ мебошад. Ин омил имконият медиҳад, ки тамоми масъалаҳо ҳалли худро ёбанд. Аз ин рӯ ҶХДТ мақсад дорад, ки алоқаи худро бо ташкилотҳои ибтидоӣ беҳтар намояд, зеро ин ячейка ҳамеша дар байни аҳоли мебошад. Мустақкам намудани сафи Ҷизб ва ҷалби аъзои нав яке аз мақсадҳои асосии он аст.

Муҳбири ин ҳафтавор дар мусоҳиба ба фаъолияти Ҷизби наҳзати исломи Тоҷикистон ва ислом тавачҷуҳи махсус зоҳир намудааст. Саïдмурод Фаттоҳзода дар ҳақиқат дуруст қайд менамояд, ки Ҷизби наҳзати исломи Тоҷикистон аз оғози фаъолият талоши ҳукмронӣ намуда, дар зери ниқоби ислом ба яқпорчагии Тоҷикистон халал ворид месохт. Аъзои он барои расидан ба мақсадҳои нопоки хеш аз ҳамаи омилҳои истифода мебарданд. Ҷанӯз дар давраи аввали соҳибистиқлолӣ Ҷизби наҳзати исломи Тоҷикистон ба ҷои халқро сарҷамъ намудан ва яқпорчагии ҷумҳуриро нигоҳ доштан, кишвари моро давлати исломӣ эълон намуда, дар болои бинои ҳукумати ноҳияи Фарм байрақи исломиро барафрохта буданд.

Саïдмурод Фаттоҳзода дар мусоҳиба дуруст қайд мекунад, ки сабабҳои ҷанги шаҳрвандӣ муборизаи ду идеология-исломӣ коммунистӣ буд. Яке аз онҳо қудратро аз даст додан намехост, дигаре барои ба даст овардани ҳукумат талаш мекард. Маҳз ин ду идеология боиси фалаҷ гардидани соҳторҳои давлатӣ гардида, ба ҷанги шаҳрвандӣ оварда расониданд. Муҳолифатҳо ба дараҷае буданд, ки халқи бечора барои раҳиҳои ҷонӣ кор кардану ба қучо рафтанишонро наредонистанд. Тоҷикистон дар ҳамон давра дар вартаи нестӣ қарор дошт. Тамоми кишварҳои ҳамсоя ба воқеаҳои Тоҷикистон нигариста, ба давлатсозии тоҷикон шубҳа доштанд. Зеро дар давоми якумин сол панҷ сарвари давлат иваз карда шуд. Хушбахтона, бо интихоби Эмомалӣ Раҳмон ба ҳайси Сарвари давлат ноумедӣ аз байн рафтанд. Ин марди шариф масъулияти мамлакатеро бар дӯш гирифт, ки ҳазинааш тамоман холӣ буд. Мансабталозию кашмакшиҳои иддае аз сиёсатмадорон Тоҷикистонро ба қисм-қисм тақсим намуда, аз ояндаи он ҳамчун давлат атрофиён шубҳа доштанд. Ман гуфтаҳои Саïдмурод Фаттоҳзода ро тақвият бахшида, Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмонро дар ҳақиқат пешвои миллат меҳисобам. Маҳз часорату мардонагӣ, қавиירוағию

матонати ин сиёсатмадор давлату миллатро аз нестӣ нигоҳ дошт.

Эмомалӣ Раҳмон ҳамон вақт ба ҷавонии худ нигоҳ накарда, тавонист, ки ду ҷониби муҳолифҳо бо ҳам ошӣ дароварда, онҳоро ба барқароркунии соҳторҳои давлатӣ хавасманду ҳидоят намояд. Ба шарофати заҳматҳои беназири ӯ натаҳҳо дар Тоҷикистон сулҳу ваҳдат барқарор шуд, инчунин ҷаҳониён имрӯз моро ҳамчун миллат мешиносанд. Аз минбарҳои баланд забони тоҷикӣ садо дода, ҳар як сокини баору номуси кишварро ифтихор аз Ватан- Тоҷикистони азиз фаро мегирад.

Аз ҷониби як қатор кишварҳои олам омӯхтани таҷрибаи сулҳи Тоҷикистон собитгари он мебошад, ки дар ҳақиқат Президент пешвои миллат аст. Анҷоми бунёдкорӣҳо созандагӣҳо, ки дар саросари мамлакат идома дорад, аз фардои неки Тоҷикистон далолат мекунад. Бинобар ҳамин чашм пӯшидан ба ҷоннисорҳои Ҷаноби Олӣ нишонаи носипосӣ буда, агар чунин шахсон бошад, ё одам нест, ё ки аз ин олам нест.

Бо вучуди расидан ба сулҳу ваҳдат қувваҳои буданд, ки ба таҳкими он халал мерасониданд. Дар ин амалҳо бештар ҶНИТ даст дошт. Саïдмурод Фаттоҳзода мегӯяд, агар имрӯз Саïд Абдуллоҳи Нури дар ҳаёт мебуд, ҶНИТ дар чунин ҳолат қарор намегирифт. Шодравон ҳамон вақтҳо дар интихоби Президент иброд дошта буд, ки айни ҳол ба ҷуз аз Эмомалӣ Раҳмон сиёсатмадори дигареро дар сари давлатдорӣ намебинанд. Пас аз фавти Саïд Абдуллоҳи Нури ҶНИТ борҳо осудагии мардумро халалдор намудааст. Кӯшиши табадуллоти ҳарбӣ намудани собиқ муовини вазири муҳолифати Тоҷикистон Ҳалим Назарзода, ки бо ҳидояти ҶНИТ моҳи сентябри соли ҷорӣ ба вуқӯъ омад, исботи гуфтаҳои боло мебошад. Ҷамон вақт ман дар Федератсияи Россия дар муҳоҷират будам ва аз забони ҳамватанон мешунидам, ки ҷи гуна ин носипосро маҳкум мекарданд. ҶНИТ бо амали худ бори дигар мақсадҳои ниҳони худро нишон дод. Аз ин рӯ, фаъолияти минбаъдаи он аз ҷониби мақомоти қудратии мамлакат дар ҳудуди ҷумҳури ҳамчун Ҷизби террористӣ манъ карда шуд, ки айни муддаост.

Бояд хотиррасон намуд, ки ин Ҷизб Тоҷикистонро ба манабаи террор табдил доданӣ буд. Ин Ҷизб бо дастгирии ташкилотҳои манфиатдор амал намуда, Тоҷикистонро ба Афғонистон, Сурияву Ироқ шабеҳ гардондан мехост.

Ман баъди бозгашт ба Ватан комёбию дастовардҳои халқи азизамро таҳти сарвари Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дида, дилам ба фараҳ омад. Ободонию гулгулшукуфии шаҳру деҳот, чеҳраи болидаи падару модарон, хандаи беолоиши кӯдаконро дида, ифтихор мекунам, ки дар ин сарзамини куҳанбунёди тамаддунсоз ба дунё омадаам. Шукр мегӯям, ки Ватани ман мисли Афғонистону Сурияву Ироқу Украина нест. Мардуми мо бо боварии том ба фардои Ватан неқбинона назар карда, пайи бунёди давлати демократии ҳуқуқбунёди дунявӣ устуворона қадам мезананд.

Саïдбек ИДИБЕКЗОДА, соҳибкор

ТЕРРОР дар Париж

Фоҷеае дар як шаҳри бузурги таърихӣ дили хазорон нафарро дар саросари ҷаҳон такон дод. Ин ҳодиса бори дигар хушдор дод, ки таҳдид, инфичор, куштор ва харобкорӣ дигар ба як минтақава як кишвар маҳдуд намешавад.

САБАБИ ҳодисаҳои хуношоми ҳафтаи гузашта дар Париж ва дар қалби Аврупо чӣ ва омилонаш киҳо бошанд? Шубҳа ва гумонҳо дар ин бора аз забони ҳар кас ба шакли гуногун садо медиҳад. Нигоҳи мо ҳам ба ин рӯйдод аз Душанбе як нигоҳи нисбист.

Ба зеҳн аввалтар аз ҳама ҳодиса, масҳара ва ҳаҷв шудани суқути ҳавопаймои Русия дар чанд ҳафтаи пеш дар хоки Миср мезанад. Ва метавон гуфт, ин як навъ интиқоми тарафи дигар аст. Аммо ин таҳмин хеле рӯяки буда, наметавонад ба ҳақиқат наздик бошад.

Дар пайи 7 амали террористӣ дар пойтахти Фаронса бисёре аз соҳибназарон ангушти ишорат ба сӯи кишварҳои ғарбӣ рост кардаанд. Далелашон ин аст, ки фаъолияти хасмонаи ҳамон гурӯҳи рассомони маҷаллаи фаронсавӣ нисбат ба Ислон ва мусалмонон ҳам вобастаи ниҳодҳои ҷосусӣ буда, ҳаҷви фоҷеаи ҳавопаймо ҳам ба ҳадафи низоъ ангеҳтан анҷом шуда буд. Фарохтар назар кунем, мешавад, ки ҳодисаи ташкили муҳочирати густурда аз Сурия ва кишварҳои арабӣ ва африқой ба Аврупоро низ пешдариғони ҳодисаи Париж донист.

Агар таваҷҷуҳ карда бошед, дар нахустин соатҳои пас аз вуқӯи амалҳои террористӣ дар яке аз маҳалҳои ҳодиса паспорти як ҷавони суриягӣ ёфт шуд. Ба ҳар сурат, ин фоҷеа, ки барои муҳочирон паёмади сахтеро дар пай дорад, ба зудӣ аз ёду хотираҳои мардум намеревад. Шиори «ҳамзистии осоишта» бо муҳочироне, ки то ин замон ба кишварҳои Аврупо меомаданд шароити зисту кори беҳтаре насибашон мешуд, барои чандсолаҳо аз байн мебаррад. Акнун барои ҳар аврупой шахрвандони аз кишварҳои мусалмонӣ омада, террорист менамояд.

Фоҷеаи Париж аз сӯи дигар амале барои бештар тобеъ кардани Аврупо ба сиёсати ҷаҳонгиронаи Америка низ метавонад, маънидод шавад. Яъне бо ин иқдом, дастандаркорон нишон доданд, ки сатҳи таъмини амнияти ҳар кишвари аврупой осебпазир буда, дар сурати лозим чанд гурӯҳак омода ба таҳриборӣ метавонад, ин ҳама оромиро аз байн барад.

Ин нукта ҷолиб аст, ки Америка аз замони ташакули Иттиҳоди Аврупо ва ба хусус ба кор гирифтани воҳиди пули "евро" дар қаламрави ин кишварҳо чандон хушҳол набуд (Сабаби ҷанг дар Югославия ва пора шудани ин кишвари аврупоиро дар соли 1999) ба ҳамин ҷиз рабт медиҳанд). Сарфи назар аз фишорҳои, ки буд, имрӯз "евро" тақвият шуда, ба воситаи аслии муомилот дар қаламрави ин кишварҳо табдил ёфтааст. Дар ҳоле, ки Русия, Эрон ва Хитой муомилот бо долларро маҳдуд кардаанд, соҳибони ин пул дигар намеҳоянд, ки ҷойгоҳаш аз ин бештар танг шавад. Бинобар ин як роҳи хифзи нуфуз ҳамин тарс додану дар иттиҳод бо худ нигоҳ доштани Аврупо аст.

Дар паси ин қатлу инфичорҳо чизи дигаре ҳам метавонад қарор дошта бошад. Пас аз ҳамлаи қотеонаи Русия ба пойгоҳҳои Давлати исломӣ дар Сурия ва ошкор шудани бартариҷҳои низомии техникаи ин кишвар дар мубориза бо терроризми байналмилалӣ дар гуфтори баъзе аз раҳбарони кишварҳои Аврупо нисбат ба муссир будани таҳримҳои зидди Москва, ки ба ҷуз зарари иқтисодӣ чизи дигаре надорад, дудилагӣ эҳсос мешуд. Дар ин ҳолат мақомоти Америка, ки аз барномарезони тарҳи таҳриму фишор болои Русия ҳастанд, ба ҳаҷ сурат хоҳони аз нав гарм шудани робитаҳои Аврупо бо Русия нестанд.

Ба ҳар сурат ҳодисаи Париж таҳавули тозаеро ҳам дар ин минтақаи ҷаҳон ва ҳам дар майдони муқовиматҳои Сурияву Ироқ дар пай хоҳад дошт. То ин дам пешниҳоди низ садо дода буд, ки Давлати исломӣ дар ҳамон қаламраве, ки тасарруф қадааст, ба расмият шинохта шавад. Аз эҳтимол дур нест, ки эҷодкунандагону ҳомиёни ин нерӯҳои бе аслу насаб дар оянда амалӣ шудани ин пешниҳодро бо берӯйии бештар талаб мекунанд.

Солеҳ АБДУЛАЗИЗ

Шоми ҷумъаи ҳафтаи гузашта акси садои ҷанги Сурия дар хиёбонҳои марказии шаҳри Париж садо дод. Ҷангиёни "Давлати Ислонӣ" (ДИИШ) дар ғили Аврупо силсилаи бесобиқаи амалҳои террористиро анҷом доданд. Теъдоди шахсони номатлум дар яке аз тарабхонаҳои шаҳр мардуми осоиштаро тирборон карданд, се таркиш дар наздикии майдони варзишии "Стад де Франс" дар шаҳраки Сен-Дени, ки бозии рафиқонаи

ғастаҳои мунтахаби Фаронса ва Олмон баргузор мегардид, ба вуқӯ пайваст. Президенти Фаронса Франсуа Олланд аз меҳмонҳои муътабари ин бозӣ буд. Вале ғашати асосӣ дар рок-консертҳои гурӯҳи амриқой дар театри "Батаклан" сурат гирифт, ки дар он террористон 129 нафарро ба ҳалокат расонид, беш аз 300 нафарро захмӣ карданд, ки тақрибан 100 нафар ҷароҳатбардоштагон дар ҳоли марг қарор доданд.

ТАРАҲҲУМ БАР ПАЛАНГИ ТЕЗДАНДОН...

Чӣ боис гардид, ки террористон бидуни монета аз кишвари ҳамсоя Белгия бо аслиҳа ба Фаронса ворид шаванду дар маркази шаҳри Париж бемамониат ба қатли ом даст зананд? Амалиётҳои ҷарбии Фаронса дар ҳайати эътилофи зиддтеррористии 60 кишвари ҷаҳон дар Сурия? На...

Ҳанӯз солҳои 1960 вақте ки Президенти Фаронса Шарл де Голл мехост истиқлолияти Алҷазоирро дастгирӣ кунад, гурӯҳҳои миллатгаро, ки афсарони аршади ҷарбӣ низ онҳоро ҷонибдорӣ мекарданд, муқобил баромаданд. Ин боис гардид, ки танҳо дар чор моҳи аввал 1190 бомб тарқонида шуд ва ба унвони "Фестивали таркишҳо" машҳур гардид. Соле пас террористон ҷуръат пайдо намуда, ба "шикор"-и сенаторҳо, вакилони парламон, афсарони аршади пулис ва журналистони шинохта даст заданд. Ба худӣ Де Голл даҳҳо маротиба сӯйқасд карданд. Боре ба кортежи ӯ ҳамла карда, 150 тир заданд. Де Голл шишамайдаҳоро аз палтояш афшонда заҳрханда кард, ки "он қадар нишонзани хуб ҳам нестанд".

"Фестивали таркишҳо" бо ҳамин анҷомид, ки бо фармони Президент-генерал террористонро бераҳмона нест карданд ва ҷомеаи Фаронса аз ин иқдоми ӯ истиқбол намуд.

Вале имрӯз ваъзият дар Фаронса комилан дигар аст. Ин кишвар бо терроризми байналмилалӣ рӯ ба рӯ шудааст ва он ҳам зодаи шарикӣ стратегияи худӣ Фаронса аз он сӯи уқёнус аст. Гурӯҳҳои мисли "Давлати исломӣ"-ву "Ҷабҳат-ан-нусра", ки имрӯз дар Фаронса даст ба террор мезананд, баъд аз барҳам задани низомии давлатдорӣ суннати Ироқу Либия ва қариб аз

байн бурдани ҳукумати Сурия арзи вуқуд карданд.

Фаронсаи саргарми бозиҳои сиёсӣ ҳанӯз ҳам бо ҳидояти бародарбузурги худ аз он ҷониби уқёнус ва маблағҳои "ташкилотиҳои исломӣ" ба гурӯҳҳои радикалии Сурия навтарин аслиҳаро дастрас менамояд. Натиҷаи ин бозиҳои стандартҳои дугона ба он овард, ки фиристодагони гурӯҳи "Давлати исломӣ" имрӯз дар хиёбонҳои Париж озодона гаштугузор мекунанд ва даст ба инфичорӣ хунрезӣ мезананд. Роҳбарони баландмақоми ИМА ва кишварҳои Аврупо бошанд, ҳанӯз ҳам аз минбарҳои баланд доир ба фарқиати террористони "хуб"-у "бад" насиҳат мекунанд.

Фаронса ва Иттиҳоди Аврупо дар ояндаи наздик чӣ интизор аст? Оё баъд аз ин ҳодиса бо "ДИ" ва терроризм муборизаи беамон эълон карда мешавад? Ба гумон... То он даме, ки аз "ДИ" нафт мехаранду ба он аслиҳа мефурушанд, то он даме, ки террористон аз тамоми ҷаҳон озодона сарҳади Туркияро убуру намуда, ба Ироқу Сурия мераванд ва ё баръакс, бо тӯдаи гурезаҳо ба кишварҳои Аврупо бармегарданд, то он даме, ки эътилоф ба ҷои бо "ДИ" ҷангидан қувваҳои террористиро алайҳи Президенти қонунии Сурия Башор Асад таҳриқ медиҳанд, ин қазия поён надорад.

Аз дигар тараф, хунукназариву бетафовутии ҳукумати Фаронса ва нарм будани қонунҳои он нисбат ба террористону неофашистон барои ҳама гуна гурӯҳҳои иртиҷойи шароити мусоид фароҳам овардааст. Франсуа Мален, прокурори шаҳри Париж иқдор кард, ки яке аз террористони муайяншуда чанд маротиба аз ҷониби пулиси Фаронса барои таблиғи ақоиди террористӣ ба ҷавобгарӣ кашида шудааст. Вале бо ҳукми суд ба ҷои ба маҳбас равон шудан, бо ишорае дар корти маҳсуси "ба амнияти милли хатар дорад" озод ва танҳо таҳти назорат гирифта шудааст. Мален ҳамчунин тасдиқ кард, ки шиносномаи дар ҷои амали террористӣ, назди майдони олимпиаи "Стад де Франс" дарёфт шуда ба шахрванди Сурия тааллуқ дорад, ки чанд моҳ қабл зери ниқоби гуреза аз сарҳади Туркия ва Юнон ба Иттиҳоди Аврупо ворид шудааст ва аз ҳисоби давлат бо нафақава кӯмакпулӣ низ таъмин аст. Аҷаб "муҳаббат"-у "хайроҳи" нисбат ба қотилони ҷардор...

Тӯли чанд рӯзи ахир, дар аксарияти кишварҳои ҷаҳон издиҳомии мардум назди сафоратхонаҳои Фаронса бо гулдаставу шамъҳои афрӯхта ҷамъ омада,

Ва ё ҷаро акси садои таркишҳои Сурия дар Аврупо баланд шуд?

яқдили худро бо мардуми мусибатзадаи Париж изҳор ва терроризмро маҳқум намуданд. Сарони кишварҳои G20 дар шаҳри Анталияи Туркия аз минбари баланди ин созмони бонуфуз баромад карда, тамоми кишварҳоро ба муборизаи қотеъона алайҳи терроризм даъват намуданд. Ҳавопаймоҳои ҷарбии Фаронса, ки то имрӯз дар фазои Сурия сайр мекарданд, ба ҷигари "ДИ" шаҳри Ал-Раққа зарбаҳои ҷонкоҳ заданд. Ҳатто Франсуа Олланди "башардӯст" ҷуръат намуда аз сенат (Маҷлиси Миллӣ) талаб кард, ки ба хотири хотима гузоштан ба амалҳои террористӣ дар Фаронса, ба Сарқонуни он тағйирот ворид карда шавад.

Вале кучо буданд ин ҳама яқдильву иттиҳод ва гулгузориву шамъафрӯзиҳо вақте ки дар натиҷаи амалҳои террористӣ худӣ ҳамин сол дар Туркия 95 нафар ҳалок ва 246 нафар захмӣ, дар шаҳри Гаррисе Кения 147 нафар ҳалок ва 95 нафар захмӣ, дар шаҳри Саньо-пойтахти Яман 150 нафар ҳалок ва 345 нафар захмӣ, чанд рӯз қабл дар шаҳри Байрути - пойтахти Лубнон 41 нафар ҳалок ва беш аз 200 нафар захмӣ ва ниҳоят суқути ҳавопаймои русӣ дар нимҷазираи Синои Миср, ки 224 куштаро ба ҷо гузошт...

Ва ё қурбониёни ин амалҳои террористӣ мардуми дувумдараҷа маҳсуб мешаванду то бумеранги ҳавола кардаи ҷанобони олинажод ба сари худашон назадан хушёр намешаванд?

Аз он ҳарос дорам, ки ин навбат низ муборизаи шадид алайҳи терроризм бо даъвати ширпартоиҳо аз минбарҳои баланд, дасти ҳам гирифтани дар хиёбонҳо раҳпаймоӣ кардан ва суруди "Марселеза" хондан хотима меёбад. То амалҳои террористии навбатӣ дар Амрико ё Аврупо. Ҷаро, ки имрӯз дар ҷаҳони муосир садҳо таркише, ки Машриқзаминро меларзонаду сари қабри ҳазорон куштагонаш як гулгузошта намешавад, ба "омор" табдил ёфтаасту як таркише, ки дар Аврупо садо медиҳад, "фоҷиаи бузург" унвон мешавад.

Танҳо дар ҳамон ҳол терроризм шикаст мекунад, агар ҷомеаи ҷаҳонӣ амиқ дарк кунад, ки барои террорист дин, наҷод ва ё миллат фарқ надорад...

Бахтиёр ҲАМДАМ



АФҒОНИСТОН БА БЕСУБОТИИ БЕШТАР РЌБАРЌСТ

7

Ҳазорон нафар рӯзи 11 ноябр дар як гирдиҳамои дар шаҳри Кобул, бар зидди қатли ваҳшиёнаи 7 нафар аз қавми ҳазора дар минтақаи Зобул эътироз карданд. Афроди норозӣ дар ҳоле ба хиёбонҳои пойтахти Афғонистон баромаданд, ки чанд рӯз пеш ситезаҷӯён дар вулусволии Арғандоби вилояти Зобул 7 тан аз ҳазораҳо, аз ҷумла, 2 зан ва як кӯдакро сар буриданд. Ин кушташудаҳо аз онҳое буданд, ки шаш моҳ қабл аз Ғазни - як вилояти дигари Афғонистон тавассути аъзои гурӯҳҳои ифротӣ рабуда шудаанд.

Эътирозгарон дар тазоҳуроти Кобул, ки аксар намоёндогони ҳазораҳо буданд, тобутҳои қурбониёро болои сар доштанд, ҳукуматро барои таъмин нашудани амнияти шаҳрвандон сарзаниш мекарданд. Базе аз эътирозгарон "Марг ба Толибон!" шиор меоданд ва гоҳи дигар тақозои истеъфои президент Ашраф Ғанӣ ва раиси ҳукумати иҷроия Абдулло Абдуллоро мекарданд.

Ҳафтаи гузашта инчунин дар минтақае, ки эъдоми ҳазораҳо ошкор шуд, миёни нерӯҳои давлатӣ ва Толибон даргирӣ сурат гирифт. Бар асоси хабарҳо, дар ин задухӯрдҳо аз ду тараф қариб 50 нафар ба ҳалокат расиданд. Аммо бар асоси гузориши сайти хабария таҳлилии "Военный обозреватель", 28 октябр дар қаламрави вилояти қанубии Афғонистон - Зобул дар пайи ҳамлаи қанҷҷӯёни "Давлати исломӣ" ҳокими ғайрирасмии минтақа, ки яке аз фармондеҳони толибон буд, низ кушта шуд.

Ин пойгоҳи хабарӣ бо истинод ба матлаби хабаргузори "Хома - пресс" афзуд, ки ин даргирӣ дар вулусволии Хокиафрон ба вуқӯ омада, боиси ташаннуҷи авзоъ ва шиддат гирифтани қанги гурӯҳҳои ба ҳам муҳолиф гардид. Бино бар хабарҳо дар чанд рӯзи аввали ин даргирӣ 110 қангӣ, аз ҷумла 85 нафар аз қонибдорони "ДИИШ" кушта шуданд. Аммо онҳое, ки бо вазъияти Афғонистон хуб ошно ҳастанд, мегӯянд: "Ин амали қанҷҷӯён ба он вобаста аст, ки кадоме аз гурӯҳҳо ба аъзои худ чӣ миқдор ҳақ медиҳад.

Дар моҳҳои ахир бештар аз ҳама намоёндогони қавми ҳазора осеб диданд. Даҳҳо намоёндогони ин қавм аз вилояти Ғазни рабуда шудаанд, аз ҷумла, дар баҳори гузашта афроди мусаллаҳи ношинос аз як автобус 31 ҳазораро гаравгон гирифта буд. Сарнавишти аксари рабудашудаҳо то ба ҳол маълум нест.

АШРАФ ҒАНӢ ҲАДАФИ ДУШМАНРО ҚУДОАНДОЗӢ МИЁНИ ҚАВМӢОИ АФҒОНИСТОН ДОНИСТ

ПРЕЗИДЕНТИ Афғонистон аз гаравгонгирӣ ва қатли сокинони осоишта норозигӣ кард ва гуфт, ки душманон бо ин роҳ меҳақанд миёни қавмҳои Афғонистон бештар ҷудой андозанд.

Раиси ҷумҳури Афғонистон шомӣ ҳамон рӯзе, ки дар Кобул намоиши эътирозӣ сомон дода шуд, дар суҳанрони телевизионӣ гуфт, ки душманон дар қанги рӯ ба рӯ бо нерӯҳои амниятии шикаст хӯрда, ҳоло талош доранд дар миёни қавмҳои тухми ниҳоқ бикоранд. Ӯ афзуд: "Ин дарди муштараки як миллат ва ханҷарест, ки душманон меҳақанд дар қалби ваҳдат ва якпорчагии мо бизананд. Ҳоло тамоми талош ба эҷоди тафриқа ва шикаф миёни афғонҳо мутамакказ шудааст."

Вай таъкид кард, ҳодисаи гаравгонгирӣ ва кушта шудани 7 тан дар вилояти Зобул охири рӯйдод

Хабарҳо аз минтақаҳои гуногуни Афғонистон хикоят аз он мекунад, ки ин кишвар ба хушунату даргирҳои тоза рӯ ба рӯ шудааст. Таъсири густариши домани қанги бесуботиҳо дар ин ҳамсоя кишвар дер ё зуд дар мо ҳам бештар рӯшантар эҳсос хоҳад шуд. Ба ин далел, моро лозим аст, ки бо огоҳии комил аз воқеияти рӯзгори ҳамсояҳо ба ҳар навъ ҳодисаи ғайриниғзор омодагӣ дошта бошем.



аз ин навъ қиноят ноҳақ буд ва дар оянда низ эҳтимол чунин воқеаҳо такрор хоҳанд шуд.

Ӯ куштори ҳазораҳо чун "амали ваҳшиёна" маққум ва ба пайвандони кушташудагон "ҳамдардии амиқ" изҳор кард.

Ҳазораҳо қавмест, ки дар Афғонистону Покистон ва қисме дар Эрон зиндагӣ мекунад. Шумораи онҳо дар Афғонистон то 3 миллион нафар тахмин шуда ва забонашон муштирашон дарӣ аст. Таъкид бар бештар осебпазир будани ин қавм ба маънои он нест, ки миллияту қавмҳои дигар аз хушунатҳо дар амон бошанд. Мутаассифона, ҳолати бесуботиҳо давомдор ва даргирҳои тоза дар ин ва он минтақаи Афғонистон тӯдодӣ афрод ва хонаводаҳоеро, ки акнун меҳақанд дар макони амнтаре панох баранд, рӯз ба рӯз зиёд мекунад.

Чунин ба назар мерасад, ки ин қиноят марҳалаи нав дар саҳнаи сиёсӣ дар Афғонистон аст, ки тавассути саҳнасозон ва коргардонҳои хоричӣ барои таҳаққуқи ҳадафҳои онҳо дар ҳоли иҷро аст.

Чунин воқеаҳо меҳақанд, ки задухӯрди толибон бо нерӯҳои Давлати исломӣ - ДИИШ аст. Гуё ба ин васила толибони зуъм ва беобрӯшуда аз байн бурда мешавад ва нерӯҳои тозанафаси ДИИШ қойгузирни он мегардад. Вале бояд дуруст дарк кард, ки барои созандагони иҷроияи хоричӣ барномаҳои Афғонистон мавҷудияти ҳар ду нерӯ ҳам дар ин кишвар муҳим аст. Майдони қангҳои эҳтимолии ин қуваҳо дар оянда васеътар ва берун аз хоки сершуда аз бӯи борути қанги ин кишвар пешбинӣ шудааст.

ТИРАНДОЗИИ ПУЛИСИ АФҒОН БАРОИ ПАРОКАНДА КАРДАНИ ЭЪТИРОЗГАРОН

НЕРӢОИ амниятии афғон барои ҷилавгирӣ аз вуруди эътирозгарон ба Қасри президенти Афғонистон дар Кобул сӯи ҳаво тирандозӣ карданд. Расонаҳои Афғонистон иттилоъ медиҳанд, ки ҳамон рӯз дар маҳали гирдиҳамоӣ дар назди қасри президент чандин нафар захмӣ шуданд. Пас аз чанде нерӯҳои амниятии наشري мустақими телевизионҳо аз маҳалли эътирозро манъ карданд.

Намоиши чанд ҳазор нафарӣ дар пойтахти Афғонистон ба сабаби бурида шудани сари 7 гаравгонӣ ҳазора дар ҳоле буд, ки қанҷҷӯёни дақиқ нашудааст чӣ нерӯе ин қиноятро содир кард.

Чехраи қавонони ширкаткунанда дар тазоҳуроти Кобулро аз наворҳои телевизион ва суратҳои мунташиршуда дар сайтҳои хабарӣ дида раҳми кас бедор мешавад. Дар сафи пеши ин роҳлаймоии эътирозӣ қавонон, аз ҷумла духтарони тақрибан 18-20 -сола қадам мезаданд. Саволе пайдо мешавад, ки пушти ин қавонони навхат чӣ нерӯ ва кишваре бо сармомия худ қарор гирифта бошад? Чунин тазоҳурот ба сомондиҳандагон яқин чизҳое медиҳад, вале ба худ иштирокиён ва ба кишваршон ба ҷуз таҳдиду ноамнӣ боз чӣ мерасида бошад?

ЧӢ МОНАНДИҲОЕ...

ИН ҳодисаҳо таҳлил карда, шабоҳатҳои онро ба рӯйдодҳои соли 1992 дар Тоҷикистон ва воқеаҳои мушобеҳи пайи ҳам дар хоки ИДМ, аз ҷумла дар Қирғизистон, Қазоқистон, Украина, Молдавия, Арманистону Гурҷистон ба вуқӯомада, пеши назар меояд.

Мардуми мо, ки як бор "маза"-и ин бозиҳои бузургро чашидааст, акнун бо дарки ҳассосияти вақт ҳар амали дохили Тоҷикистон ва рӯйдодҳои дар ин кишвари ҳамсоя ба вуқӯомадаро муқоиса ва дуруст таҳлил мекунад. Ҳар кадоме аз мо бо расидан ба қадри суботу оромӣ дар баробари ҳамлаҳои ошкору ниҳони дӯстнамоҳо фирефтаю шайдои ваъдаҳои ширини бегонагон, ки ҳар амалашон аз қабл тарҳрезӣ шудааст, ноҳақанд шуд. Худи ғарбиҳо гуфтаанд, ки "Дар сиёсат ҳеҷ чиз тасодуф рух намедиҳад. Ҳар коре мешавад, донед, ки пешопеш тарроҳӣ шудааст" (Франклин Делано Рузвелт).

ИДМ БА ҲОДИСАӢОИ АФҒОНИСТОН ТАВАҚҚУҢИ ЧИДӢ ДОРАД

АЛЕКСАНДР Манилов, ҳамсӯҳангсози Шӯрои мақомоти нерӯҳои марзбони ИДМ ҳам 11 ноябр дар Остона - пойтахти

Қазоқистон гуфт, ки ин ниҳод ҳар таҳаввулотӣ дар минтақаҳои марзии Афғонистон бо Тоҷикистон ба вуқӯ омадаро таҳти назорат дорад.

Ба гуфтаи вай, вақтҳои ахир дар минтақаи марзӣ бо Тоҷикистон ва Туркменистон қобачошавии нерӯҳои ифротӣ сурат гирифтааст.

Ба гуфтаи ин мақоми ҳарбӣ, дар ҳоли ҳозир дар минтақаҳои марзии Афғонистон бо кишварҳои ИДМ, аз ҷумла дар вилоятҳои марзӣ бо Тоҷикистон ва Туркменистон тақрибан 4,5 ҳазор қангӣ аз гурӯҳҳои вобаста ба шабакаи террористҳо мавҷуданд.

Вай дар ин нишаст иттилоъ дод, ки тадбирҳои иловагӣ барои тақвияти ҳифозати марзи Тоҷикистон дар қорҷуби барномаи амали СААД ва ИДМ ба нақша гирифта шудааст.

ҚАВОНОН АКНУН БА СУРИЯ НЕ, БА АФҒОНИСТОН МЕРАВАНД?

МУҲАММАД Довуд, мақоми амниятии вилояти Тахори Афғонистон 12 ноябр дар суҳбат ба хабаргузориҳо боздошти як тоҷикро, ки қасди пайвастан ба гурӯҳи тундрави "Давлати исломӣ" дар минтақаи шимоли ин кишварро дошт, тасдиқ кард. Генерал Довуд гуфт: "Ин нафар бо номи Нусратуллоҳ ва исми хонаводагаш Кенҷаев аст. Ӯро мақомоти амниятии Тахор дастгир карданд ва барои таҳқиқоти бештар ба Кобул интиқол додаанд."

Раёсати амниятии миллии Афғонистон низ ҳамон рӯз дар хабарномае гуфт, ки Нусратуллоҳ Шарифович Кенҷаев, ки як сокини шаҳри Душанбеи Тоҷикистон аст, аз тариқи интернет ба гурӯҳи "Давлати исломӣ" қалб шуда буд. Ба гуфтаи манбаъ, вай аз тариқи Эрон ба ҳадафи омӯзишҳои низомӣ ва пайвастан ба гурӯҳи "Давлати исломӣ" вориди Афғонистон шуда, мақсад доштааст бо расидан ба вулусволии Дашти Арҷи Кундуз дар фаъолияти қангӣ иштирок кунад. Вулусволиҳои Арғандоб, Хоки Афғон ва Дайчолани вилояти Зобул, чун пештара арсаи задухӯрдҳои Толибон ва қуваҳои "Давлати

исломӣ" буда, даҳҳо нафар кушташуда захмӣ шудаанд.

Бинобар гузориши пойгоҳҳои хабарӣ, Кенҷаев тавзеҳ додааст, ки муддати як солу ду моҳ дар Русия кор карда, аз тариқи интернет бо раҳбари як гурӯҳи "Давлати исломӣ" дар Афғонистон бо номи Муовия тамос дошт. Муовия, ки исми мустаורי як тоҷики дигар мебошад, ӯро даъват карда ва Нусратуллоҳ ҳам ин даъватро пазируфтааст. Ба эътирофи худӣ ӯ, афроди гурӯҳи "Давлати исломӣ" барояш ба ҳисоби бонкие дар Русия 20 ҳазор рубл (андаке зиёдтар аз 300 доллар) фиристодаанд ва ӯ пас аз гирифтани ин пул аз роҳи Озарбойҷон вориди Эрон шудааст. Пас аз муддате зист дар Эрон бо ҳавопаймо ба Афғонистон омада ва гурӯҳи "Давлати исломӣ"-ро бо шумораи телефоне, ки барояш дода буданд, пайдо кард.

Боздошти ин қавон дар қаламрави Афғонистон ҳамзамон бо он аст, ки дар мавриди қойгир шудани қуваҳои ДИИШ дар вилоятҳои шимоли ин кишвар, ки бо кишварҳои Осиеи Марказӣ, аз ҷумла бо Тоҷикистон ҳаммарзанд, хабарҳо бештар мерасанд. Яке аз ҳадафҳои онҳо омодагӣ барои бесубот кардани вазъият дар Осиеи Марказӣ мебошад. Ҳодисаҳо, ки чанд ҳафтаи ахир дар вилоятҳои ҳаммарзи Афғонистон бо Тоҷикистон ба вуқӯ омаданд, ҳамон пешгӯӣ ва нигарониҳои мақомоти тоҷик дар бораи манбаи хатар ва таҳдид будани ДИИШ, аз ҷумла барои ин кишварро тасдиқ мекунад.

Тавре маълум шуд, ҳоло дастандаркорон қавонони бадомафтодаро аз кишварҳои ИДМ ба Афғонистон бурда, ба ин васила, заминаи таҳдид ба оромии суботи кишварҳои ин минтақаро тақвият мекунад.

Сергей Иванов, раиси дастгоҳи иҷроияи ҳукумати Русия ҳам чанд рӯз пеш эълон кард, ки қангиёну қонибдорони "Давлати исломӣ" ба марзи Тоҷикистон наздик шудаанд ва ин вазъ Кремлро ором гузошта наметавонад. Вале ба гуфтаи Аҳмад Куртов, сардабири маҷаллаи "Масъалаҳои стратегияи миллий" ("Проблемы национальной стратегии") -и Институти таҳқиқоти стратегияи назди президенти Русия, Америка 14 сол пеш бо ворид кардани нерӯҳои низомии худ ва ҳампаймонҳои ба хоки Афғонистон танҳо ҳадафҳои геополитикӣ дошт.

Вай мегӯяд, ки дар соли 2001 пас аз фочеаи 11 сентябр Америка сабаби ворид шудани НАТО ба Афғонистонро расман таъқиб ва нобуд кардани қангиёни "Ал-Қоида" ва муттаҳидонаш, аз ҷумла "Толибон" эълон карда буд. Аммо бо гузашти солҳо нерӯҳои террорист кам нашуданд. Дертар маълум гардид, ки ҳадафи воқеӣ қои пой пайдо кардан дар ин кишвар будааст. Сиёсатшиноси рус ба пойгоҳи хабарии "Афганистан.Ру" шарҳ додааст, ки ҳадафи Вашингтон маҳдуд кардани нуфузи Русия, дастрасӣ доштан ба манбаҳои саршори табиӣ, обу барқ ва маъданҳои дигари минтақа мебошад. Ба гуфтаи ӯ, америкоӣҳо бо гузашти ин қадар сол ҳадафи худро дигар накарда, бо шакли нав барои расидан ба он талош мекунад. Тайи ин муддат ИМА фақат воситаи расидан ба ҳадафҳои тағйир додааст, аммо мақсад ҳамон аст, ки дар соли 2001 пеш гузошта буд.

Мазмун, ворид шудани ДИИШ ба Афғонистон фасли дигари барномаи ғарбиҳо дар минтақа аст. Ин гурӯҳ пас аз Сурия акнун дар Афғонистон пайдо шуд, вале чашм ба сӯи обу хоки Русия ва кишварҳои Осиеи Марказӣ аст.

Солех ЮСУФОВ

Тоҷикони хурофотӣ...

Ҳаққи муллоро бидех, фатво
медихад: қанд ҳаром, тарқанд ҳалол!

Масъуди Миршоҳӣ-раиси Анҷумани Рӯдакӣ, узви ҳайати мушоварии "Тоҷикистон" дирӯз ба идораи ҳафтанома барои мулоқот бо ҳайати эҷодӣ таширифт овард. Дар доираи мулоқот суҳбате доистем бо мавсуф, ки пешкаши хонандагон месозем.

Боре аз хонуми сураткаше, ки мӯддати зиёд дар Тоҷикистон будубош дорад, пурсидам:

- Фарқ миёни Тоҷикистон ва Эрон дар чист?

Хонум гуфт:

- Ҳукумати Эрон динӣ ва хурофотист, аммо мардумаш фарҳангӣ, Ҳукумати Тоҷикистон демократӣ ва дунявист, аммо мардумаш динӣ ва хурофотӣ...

Ин сухани хонуми сураткаш гумон дорем аз воқеият дур аст.

-Ин гуфтаи хонум ҳақиқат дорад. Воқеан ҳукумати Эрон исломист. Ба наздикӣ як шоирро 20 сол зиндонӣ карданд, ба хотири як афсонааш. Аммо мардуми Эрон фарҳангӣ ҳастанд. Дар Эрон мазҳаб бори сангинест, аммо мардум зери он ҳар коре, ки хоҳанд мекунад. Махсусан, хонумҳои эронӣ бар зидди зулму истибод, шадидан мубориза мекунанд. Ҷавонони эронӣ ҳам хеле фарҳангӣ ҳастанд. Бо кӯмаки бевоситаи ман онҳо дар Париж Анҷумани "Ҷашни байналмилалӣ Наврӯз"-ро ташкил карданд. Ҳамасола дар маркази Париж панҷ рӯз чорабинӣ мегузаронанд, барнома дуруст мекунад. Дар гузаронидани ин чорабинӣ тамоми эронҳои аврупоӣ ширкат меваранд, даст мегиранд, аммо як афгон ё як тоҷик на ширкат мекунад на дастгир. Агар ҳам ягон тоҷик ширкат кард, қораш дар гӯшаи майдон истодан ва ба рӯзноманигорон ҳамсухбат шудан аст. Дар мавриди Тоҷикистон, мардум воқеан зери таъсири хурофот мондааст. Ман мефаҳмам, шумо нав аз зери истибодди Шӯравӣ наҷот ёфтед. Гарчанд, агар Шӯравӣ намебуд, тақдири шумо имрӯз мисли Афғонистон мешуд.

Мардуми эронинаҷод меъдаи калон доранд, ҳама чизро ҳазм мекунад. Ба ин сарзамин чангҷӯҳо омаданд. Шоҳруҳмирзо ҳам омаду Улғубек ҳам, аммо натавонистанд ба фарҳанги ин мардум сарпӯш гузоранд. Баръакс, худашон дар таъба фарҳанги ориёӣро қомат рост карданд. Улғубек, то замоне, ки дар дасти эронӣ буд, ситорашинос буд, вақте ба дасти худашон афтод, аз ҷониби писараш кушта шуд. Онҳо бо сари худашон ҳеҷ гоҳ рушд намекунад, пеш намераванд. Ҳатто арабҳо ҳам бе мо пеш намерафтанд. Аммо, мутаассифона, имрӯз мардуми бесавод зери таъсири онҳо монданд. Мисли ҳамин, мазҳабӣён монёи рушди эронинаҷодон шуданд. Эрон мамлакате буд, ки бо Аврупо таъна мезад, ба чӣ ҳол уфтод, сад сол қафо монд. Тоҷикон ҳам зери таъсири мазҳабӣён мондаанд.

Бубинед, устоде дар дониш-

гоҳи тиббии шумо ба ман мегӯяд, ки "Кимиёи саодат"-и Ғаззолиро ба донишҷӯён тарғиб мекунад.

-Тарғиб карданаҷод чӣ бадӣ дорад. "Кимиёи Саодат"-ро чун як дастоварди нодири фарҳангӣ мешиносанд. Ба наздикӣ Академияи илмҳои Тоҷикистон онро дар 8 ҷилд бо сифати баланд нашр кард.

"Кимиёи саодат" моли Ғаззолист. Ҳамин шахс мегӯяд, ки яке аз офаридаҳои наҷис дар дунё зан аст. Ӯ тақсимбандӣ кардаасту пас аз харгӯшу хук занро гузоштааст. Боз шумо онро тарғиб мекунед. Касе суол намекунад, ки ин мард модари туро, хоҳари туро пасттар аз ҳама ҳайвонҳои наҷис гузоштааст. Боз мардуми шумо, бахусус, уламо, ба ин китоб ихлос доранд. Аз рӯи гуфтаҳои онҳо амал кунед, тақдиратон беҳтар аз Сурия нахоҳад шуд. Шукр, ки эронинаҷодон дар тӯли 1400 сол мисли гуфтаи онҳо накарданд. Агар дақиқ назар андозед, дар Сурияву Лубнону Либӣ ҳеҷ арабе вучуд надорад, аммо онҳо, ки тамоми оинҳои бостониашонро аз даст додаанд, мисол дар Миср, бо доштани он ҳама Аҳромҳо ва тамаддунӣ пеш аз милодӣ думболи як хар ҳастанд ва ҳеҷ асосат надоранд. Мо бо кӯшиши фарҳефтагонан ҳеҷ гоҳ хору залил нашудем, аммо як суриягии бадбахт, ки араб нест, ба унвони як араб рӯзаш сиёҳ аст. Мо ҳам агар аз асосатҳоямон дур шавем, араб мешавем, чун мазҳабӣ ҳастем, чизе беш аз Сурия нахоҳем шуд. Суриягӣро бисёр мардуми босавод ҳастанд ва сатҳи саводашон аз тоҷикҳо ба маротиб баландтар аст. Аммо ҳозир дарбадранд. Тамоми барномаҳои, ки муллоҳои шумо ин ҷо роҳандозӣ мекунанд, қадам мондан ба тақдири Сурия аст. Инҳо мардуми бисёр хавфнок ҳастанд. Масҷиде, ки арабҳо дар Исломобод сохтанд, сабаб шуд, ки ду кишвар - Покистону Ҳиндустон 40 сол боз дар чанг бичӯшанд. Масҷиде, ки дар Душанбе бунёд мекунанд, ба ҳамин бало гирифтормекунанд. Агар замони пеш аз ин ҷо панҷ ҳазор ба ҳаҷ мерафтанд, бо сохтани масҷид панҷҳо ҳазор мераванд ва панҷ миллион пули нақди шумо, ки хориҷи кишваратон мешавад, ба панҷоҳ миллион мерасад. Агар ин маблағро дар мамлакатаи худатон сарф кунанд, бубинед чӣ қадар пешравӣ мешавад. Онҳо аз дунболи муштарӣ мегарданд.

-Ҳастанд кишварҳои, ки аз ҳисоби ҳоҷиёнашон фисаде аз Арабистони Саудӣ бихоҳанд?

-Ҳаст, Эрон. Эрон мегӯяд, ки агар ин хонаи Худост, бояд мисли

Ватикан шавад. Ватикан беморхона месозад, мактаб месозад, аммо дар ҳеҷ куҷо калисо намекозад. Пули Ватикан кӯмакпулӣ мешавад, дору мешавад, вакцина мешавад, аммо аз Макка харҷи истироҳати шайхҳо.

Мо дар Фаронса, дар як қашн ширкат кардем. Баҷаи араб, ки пули ҳаҷи шуморо мегирад, як бутили 5 ҳазор доллараи шампонро ба хонанда (ҳофиз) медихад. Хонанда, онро мекушояду ба сару гардани мардум мерезад. Ӯ ҳамон арабҳо, ки Фаронса меоянд, мошинҳои 2 миллиондоллара доранд. Аз куҷо? Аз пули ҳаҷи шумо. Подшоҳи Арабистони Саудӣ бо 600 нафар меояд ва 2 км соҳили баҳро барои истироҳат ду ҳафта бо харҷи 60-70 млн доллар банд мекунад. Мардум бояд фикр кунанд, ки пули онҳо куҷо меравад. Хонаи Худо бояд маҷонӣ (бепул, ройгон) бошад. Агар Худо дар биёбони араб нафтро фаровон кардааст, чаро Арабистони Саудӣ намегӯяд, ки "биёед хонаи Худоро бе пул зиёрат кунед?" Агар як сенти пулатон камӣ кунанд, шуморо аз он ҷо бармегардонанд.

-Дар қаламрави Тоҷикистон мисли Анҷумани Рӯдакӣ, ҳаст Бунёди ба номи Имом Ҳумайнӣ, ҳаст Анҷумани Рӯдакӣ дигар, ҳаст Ройзани фарҳангии Чумхурии Ислонии Эрон, мисли ҷоизаи Манучехри Фарҳангӣ, ҳаст ҷоиза ба номи Имом Ҳумайнӣ. Чӣ фарқиёте миёни корҳои Шумо ҳаст? Чӣ махсусияте ҳаст, ки шуморо муттаҳид ё баръакс фарқ мекунонд?

-Ба кулӣ фарқ дорад. Аслан ман намехоҳам, ки кори мо бо кори онҳо муқоиса шавад, аммо чун шумо суол кардед, маҷбурам ҷавоб диҳам. Он корҳо, ки мо мекунем, дар асоси хоставу талаботи шумо сурат мегирад. Мисол, мегӯянд, ки компютер лозим аст, мо инро анҷом медиҳем, аммо дигар аз пайи он намегардем. Он чиз чӣ гуна истифода бояд шавад, кори мо нест. Маркази Ҳумайнӣ ва Ройзани барои тарвиҷи инқилоби исломӣ роҳандозӣ шудааст. Мо дар Аврупо бо онҳо муборизаи шадид мекорем. Бунёди Ҳумайнӣ дар ҳама ҷо донаҳои ҷосусӣ мекорад. Мисол, дар Хучанд мардумро ҷоиза медиҳад, махсусан адибонро, аммо дар ҳамин шабу рӯз дар Эрон шоиру нависандаро барои 20-25 сол зиндонӣ мекунанд. Умедворам, ки дар оянда сарварони ин мамлакат пеши роҳи онҳоро мегирад. Инҳо меоянд ин ҷо қашнҳо мегузаронанд ва мегӯянд, ки "мӯйҳои духтарони шуморо набояд бачаҳоятон бинанд, инҳо бояд ҳичобашонро риоя кунанд..."

Мо ибтидо ин ҷо омадем, Анҷумани Рӯдакӣ сохтем, онҳо ҳам омаданду Анҷумани Рӯдакӣ сохтанд ва дӯсти қадимии моро масъули ин анҷуман карданд. Дар Порис анҷумани фарҳанги Эрон доштем. Онҳо омаданд ва дар ҳамон ҷо, дар канораш хонаи фарҳанги Эронро мустақар карданд. Чун мо ин ҷо ҷоизаи Манучехри Фарҳангӣ сохтем, онҳо меоянду ҷоизаи Ҳумайнӣ ташкил мекунанд. Ман, ин ҷо бидуни воҳима мегӯям: Бунёди Ҳумайнӣ меояд, ҳамкорӣ мекунад ва билохира мегӯяд, ки қашни Наврӯз қашни динӣ нест, куфр аст. Ӯ ба як адиб ҷоиза медиҳад, ки дар бораи Оятуллоҳ Мумтаҳарӣ мақола менависад. Онҳо ҳаминро мецоҳанд, дигар коре надоранд. Барномаи давлати Эрон ва Имом Ҳумайнӣ мецоҳанд Инқилоби Эрон ҷорӣ гардад. Онҳо сабру таҳаммул ва буча доранд.

-Шояд ба ин дараҷа саҳт гирифтани онҳо ғалат бошад?

-Ман як мисол меорам. Онҳо мецоҳанд бигӯянд, ки Мир Саид Алии Ҳамадонӣ аз Кашмир аст, Ҳумайнӣ мо ҳам аз Кашмир. Ҳоло мебинед, чор рӯзи дигар ҳатман як оғо Кашмир меравад, мегардад ва мегӯяд, ки Ҳамадонӣ ва насли Ҳумайнӣ хешу таборанд, қаддашон дар як хона мезистанд, инҳо ду се рӯз пас мегӯянд, ки онҳо бародари хунианд, мақсадашон ин аст. Онҳо беҳуда мақбараи Ҳамадонӣ намекозанд. Мецоҳанд бо адибон равобити бисёрсола барқарор кунанд ва заминаи инқилоби исломиро фароҳам оваранд.

-Баъзе ашхос гумон доранд, ки Анҷумани шумо ҳам барои тарғиби ғоҳҳои Зардушӣ фаъолият дорад?

-Ин чизро муллоҳои шумо шояд гӯянд. Наврӯз пеш аз Зардушт вучуд дошт, Меҳргону Обпошон ҳам. Махмуди Ғазнаӣ ҳам ҷоҳил буд, мисли ДИИШ мардумро мекушт, вале Садаро қашн мегирефт. Корҳое, ки мо мекунем, рабте ба Зардушт ва дин надорад. Бояд донед, ки шахсон, ки аслан барои рушди фарҳанги мо кор мекунанд ё аслан бедин ҳастанд ё воқеан зардуштӣ, аммо онҳо ҳеҷ вақт намегӯянд, ки мо ин ҷо оему оташгоҳ дуруст кунем. Мисол, фарҳангсарои Истаравшан чӣ иртибот ба дин дорад? Таълимоти оддии зардуштӣ: гуфтори нек, пиндори нек ва рафтори нек ҳам як чизи оддӣ аст, ки аз расму русуми қадимии ориёӣро тарқиҳ андарномаҳо ба мо мондааст. Мисол, дар Балх ҳам андарномаҳои зиёде буд, чун мардум напазируфтанд, онҳоро ҳадис ном гузоштанд ва боз ки қабул накарданд, гуфтанд онҳоро ҳазрати Муҳаммад гуфтааст. Аслан худ зардуштиҳо дӯст намедоранд, ки касе ба мазҳабӣ онҳо дарояд. Ман инро бо он сабаб мегӯям, ки муллоҳои шумо роҳат бошад.

-Чаро муллоҳо? Гуноҳи онҳо дар чист?

-Ба хотири он ки агар шумо қашни Фитр гиред, саҳми мулло мерасад, агар қурбонӣ кунед, саҳми мулло мерасад, агар дар Эрон мардум бизананд сари синаи худ, ки Ошуро шудааст, саҳми мулло мерасад, мардум бигирянд, мулло саҳми мегирад. Аммо мардум қашни миллиро истиқбол гирад, саҳми мулло нест, Меҳргон қашн гиред, саҳми мулло нест. Аммо,

агар гӯед, ки саҳми шумо ин қадар аст, мулло онро ҳалол мекунад.

-Шумо ба чӣ ишора мекунед?
-Ман як мисол меорам. Дар Эрон мардум як одад доранд, ки қандро дар чой намеандозанд. Онҳо қандро дар чой тар мекунанд ва онро мецоҳанд. Сабаби ин боз ҳам як мулло аст. Дар як шаҳри Эрон қандро қанд буд. Соҳиби он, ки ҳамеша дуои муллоро дошт, ҳамеша ба мулло қанд мефиристод. Чун он соҳибмулк мурд, ба қорхона соҳиби нав омад ва ҳеҷ лозиме надид, ки ба мулло қанд фиристад. Он мулло масҷид омад ва фатво дод, ки қанд ҳаром аст. Мардум мӯддати мадиде қанд намеранд. Раиси қорхона аз ин ба ташвиш меояд. Баъдан ба ӯ мегӯянд, ки мулло ҳамеша саҳми мегирефт, чун саҳми ӯро бастед, ӯ қандро ҳаром гуфт. Соҳиби қорхона боз саҳми муллоро бардошт ва пеш бурд. Мулло дар масҷид гуфт, ки қанд ҳалол аст. Пурсиданд, чаро то дирӯз ҳаром буду имрӯз ҳалол? Ӯ гуфт, ки қандро, ки ба даст мегиред, аввал ба об занед, баъд ба даҳон андозед, ҳалол мешавад. Аҳа андеша мардуми мо ба чунин тарз шакл гирифта. Агар саҳми гирифта, ҳалол, агар не, ҳаром. Агар мардумро гирифт, ҳалол, гар саҳмиро нагирифт, ташкил мекунад ДИИШ.

-Чи метавонад ҷойгузини хурофот ва ғарошҳои мазҳабӣ бошад?

-Фарҳанг. Мардум бояд бо хирадмандӣ дар мазҳаб пеш раванд ё бояд ҳунар ва варзиш ҷойгузини мазҳаб шавад, ки ҷавонон аз хурофот дур шаванд.

-Устод, мо мехостем андешаи Шуморо атрофи як масъалаи пурсаруадои солҳои охири ҷомеаи Тоҷикистон бипурсем. Ин ҳам мавзӯи бозгашт ба хати ниёгон аст. Баъзе аз зиёиёни мо ду пойро ба як мӯза андохта, исрор мекунанд, ки мо бояд аз хати сириллиқ даст кашид, ба хати арабиасоси форсӣ рӯй орем. Шумо чӣ андеша доред?

-Ман фикр мекунам, ки ҳар бор, ки хате дар кишваре иваз шавад, мардум ҳамон рӯз бесавод мешаванд. Аммо омухтани хат ба касе зарар надорад. Чи ишқол дорад, ки ҳар одам ҳам хати сириллик, ҳам ниёгон хонад. Агар баргаштан хоҳед, бояд ба паҳлавӣ баргардем, аммо ин корро касе намекунад. Агар ҳам касе тасмими бозгашт ба хатро гирифта, ин як намуд хӣёнат ё зулм барои тоҷикистониён хоҳад шуд.

-Нахустиниҳои Шумо бо Тоҷикистон ва фарҳанги мардуми тоҷик чӣ гуна сурат гирифта?

-Ман аслан эронии машҳадӣ ҳастам, мутаваллиди Нишопур. Дар ҷавонӣ дӯст доштам, ки тариқи радио тарона гӯш кунам. Як рӯз соати нӯҳи вақти Эрон гӯши радиоро тоб меодам, ки садои хонуми баланд шуд: "Салом, ин ҷо Душанбе". Шаби дигар дар ҳамин вақт радиоро тоб додам боз ҳамин "Ин ҷо Душанбе". Шаби саввум ҳам. Аз падар пурсидам, ки чаро имрӯз чоршанбе асту ин хонум душанбе мегӯяд? Падарам гуфт, ки ин шаҳр аст, пойтахти Сомониён. Пурсидам: "Чаро Душанбе? Ӯ гуфт: "Он ҷо ҳар душанбе бозор мешудааст".



Аз ҳамон замон, ки ман фаҳмидам пойтахти Сомониён ин қост, диққати маро Душанбе ҷалб мекард. Ва кофтуков кардам. Тоҷикистон барои эронӣён ҳамон андоза муқаддас аст, мисле, ки одамони мазҳабӣ ба давлатҳои араб эҳтиром доранд. Вақте мо Анҷумани Рӯдакиро таъсис додем, дар Аврупо Тоҷикистонро касе намешинохт ва ман як китоб нашр кардам ба исми "Тоҷикистон". Баъди ин ҳам, солҳои 2002- 2004 дар ҳамдастӣ бо академик Муҳаммадҷон Шакурӣ ду китоб нашр кардам бо номи "Ҷусторҳо дар забон, адаб ва фарҳанги Тоҷикистон".

-Солҳои охир Шумо ҷои Манучеҳри Фарҳангиро таъсис додед. Ҳадаф аз он чӣ буд?

-Манучеҳри Фарҳангӣ яке аз асосгузори Анҷумани Рӯдакӣ буд ва баъди маргаш хонаводааш хостанд, ки барои анҷуман кӯмаке карда бошанд. Бо пешниҳоди ман дар Академияи Улӯм Тоҷикистон бо ин ном ҷои заи ташкил шуда, соли шашум аст, ки мо ин ҷои заро барои чеҳраҳои намоёни Тоҷикистон медиҳем.

-Аслан, самти фаъолияти шумо фарҳанг ва эҳёи фарҳанги бостон аст?

-Бале. Дигар самти коре, ки дар сар то сари дунё анҷом медиҳем, ин пажӯҳиш дар самти фарҳанги бостон ва ниёгон, бидуни назардошти марзи сиёсӣ мебошад. Ҳадафамон ба ҷомеаи ҷаҳон нишон додан аст, ки Тоҷикистон мисли Афғонистон нест, Тоҷикистон дигар аст, ин ҷо ҳам ашхоси фарҳанг фарҳангии зиёд дорад. Чун мо дар Афғонистон бисёр мехостем корҳои пеш барем, аммо бо сабабҳои маълум нашуд. Мо коре, ки дар Афғонистон, кардем, ин ҳам дар тӯли 4 сол 6 мактаби яқҷояи духтаронаву бачагонро кушодем. Ин кӯмаке аз ҷониби мо буд барои духтарони зеро чодар, ки мактаб намераванд. Барномаи фароҳеро бо номи "Чеҳраи пинҷони зани Афғонистон" ташкил кардем. Ман маҷмӯаи шеърҳои занони Афғонро ҷамъоварӣ карда, бо унвони "Шеърҳои занони Афғонистон" нашр кардам, ки бо англисӣ фаронсаӣ ҳам тарҷумаву нашр шуд. Ин маҷмӯа далели он буд, ки ин занони зеро чодари Афғон, ки ҳатто аз нури Хуршед баҳравар нестанд, одамони фарҳанг тавоно ҳастанд, бесаводу вақшӣ нестанд, инҳо касонеанд, ки базӯр ин чодарро ба рӯяшон кашиданд ва мо тавонистем фарёд ва интизориҳои ин занонро ба гуши ҷаҳони-

ён бирасонем.

-Дар дигар кишварҳо ҳам чунин барномаҳо роҳандозӣ мешавад?

-Ҷомеаи форсизабон ба таҳаллука афтадааст, ки забони тоҷикӣ дар Самарқанду Бухоро маҳдуд мешавад. Ман худам он ҷо сафар кардам, ҳама мардум бо тоҷикӣ гап мезананд, аммо давлат ҳама чизро маҳдуд кардааст. Зимни сафар ба Самарқанду Бухорову Бойсун, ки ҳама тоҷику тоҷикзабонанд, маро бо лаҳни тоҷикӣ "Хуш омадед ба сарзамини бобоиятон" истиқбол мегирифтанд. Баъди сафар монанди Афғонистон, маҷмӯаи шеърҳои бонувони Ёзбекистонро бо номи "Дурри дарӣ дар Самарқанду Бухоро" ҷамъоварӣ ва мунташир кардам. Ҳанӯз интернет, ки ҳаст бояд забони тоҷикӣ он ҷо тарвиҷ шавад.

- Шумо ҳамкориҳои зиёди фарҳангӣ бо Тоҷикистон доред, дар риштаи иқтисод чӣ?

- Мутаассифона, мушкилот дар ин самт ҷой дорад. Мисоле меорам: роҳбари як ширкати шветсиягии бонфузи бандсозӣ, ки домодаш эронӣ буд, ба мо тамос гирифт. Мо мехоҳем бо Тоҷикистон ҳамкорӣ кунем ва наздики 100 млн. доллар барои бандсозӣ дар як қисмати Тоҷикистон маблағ ҷудо карда, барқ истеҳсол намоем. Аммо дар Тоҷикистон баъзан намедонанд, дар баробари пурҷаҳо чӣ хел тасмим гиранд, маблағро аз худ кунанд. Ман протоколи садубандсозиро гирифта омадам ва ба масъулин арза кардам. Аммо масъулин барои муайян кардани макони бандсозӣ, то ки ширкат он ҷо қарор гирад, шаш моҳ корро кашол доданд ва билохира ба қарори мушаххас омада натавонистанд. Дӯстони мо гуфтанд, ки ин иртибот бисёр кунд аст, чун барои як пурсише, ки давлат бояд дар 24 соат ҷавоб диҳад, шаш моҳ тӯл кашид. Ва он ширкат маблағашро дар Аргентина банд кард. Ҳамин тавр тоҷикон як маблағи калони аз осмон афтадаро баргашта ба осмон доданд.

Мо бисёр вақт дар ҳамкорӣ бо Тоҷикистон ба душворӣ рӯ ба рӯ мешавем. Барои мо соату дақиқа вақт ҳисоб мешавад, аммо ин ҷо коре, ки дар як соат анҷом меёбад, моҳрову солҳо думбола мекашад, ки ин сабки кории мо нест.

**Шариф ХАМДАМОВ,
Одил НОЗИР
Бознаир аз "Тоҷикистон"**

Раҳорах

Тирамоҳи сол асту дар боғе сайр дорам. Хазони таги поям хиш-хиш мекунаду ба дарахти баргҳояш рехтаву шоҳаҳояш лучгашта менигараму меандешам. Бехуда ин фаслро хазонрез наменоманд. Воқеан то баҳор ин манзара хузиро мефизояду ғаме ноаён дилро мефишорад. Гӯё болои қалби кас ҳам сардиву зарди маскан мегузинад.

СУОЛҲОИ ХАЗОНРЕЗ

НОГАХ чашмам ба дарахте меафтад, ки аз таъсири тирамоҳ, саропо баргҳояш сурханд, вале он чун зани куртаи алвон ба бар боз ҳам аз пештара зеботар шудааст. Дар атроф арчаҳои сабз ҳам ҳастанду анбӯҳи дарахтони баргзард, гӯё ба атроф рангҳои офтобӣ эҳдо мекунанд. Чашмонам барқ мезананд, аҷабо, тирамоҳ ба ин манзараи ошно ҳусни дигаре бахшида, гӯё онро боз зеботар карда. Гулҳои рангоранги боғ, ки худ тирамоҳиянд, ба атрофу акноф ҳусн, ранг, бӯй ва симои дигаре додаву зебоиҳо афзудаанд. Кӣ гуфт, ки тирамоҳ хазонрезу нозеб аст? Ман нагуфтам. Ба қалби нав ба ошӯфтагӣ майл кардам, ин рангобарангиҳои тирамоҳ навои дигаре медиҳад.

Тирамоҳ моро магар барои он ба хузн мебарад, ки баъди он сардихоӣ дай дар пеш аст? Ва ё тирамоҳи сол ҳамеша аз тирамоҳи умр ёдрас мекунад?

Вале ин ҳама муҳим нест. Зеро мо бо табиат, тақдир ва гузашти умр коре карда наметавонем. Муҳим он аст, ки мо аз қадом дариҷае ба он духтари баҳор ва ин бонувони тирамоҳ нигоҳ мекунем. Дар онҳо чиро мебинему чиро эҳсос намекунем? Чиро дидан мехоҳему ақламон ба дидани чӣ намерасад? Суолҳо. Суолҳои бепосуи тирамоҳӣ. Суолҳои хузнангези зардгуна.

Аз пешам духтари зебо мегузарад, ки шояд аз фириқи ёр косаи чашмонаш пуроб аст. Вале медонам, ки ашқи ӯ мегузарад чун борони баҳорӣ ва боз пас аз лаҳзае офтоб дар чеҳрааш ханда мезанад. Пиразани аз баргҳои зарду уфтодаи чинор барои наберааш тоҷи заррине ороставу бо муҳаббат ба сараш мегузарад. Кӯдак хурсанд мешаваду дар чашмони камнури биби барқи шодӣ чун чароғаки баҳорӣ шӯъла мепояд. ӯ хушбахт аст ва шояд бо чидани баргҳои зарди таги по ба наберааш панд мегӯяд? Мегӯяд, ки: "Замоне инҳо ҳам сабз буданду ҳавои атрофро тоза нигоҳ медоштанд. Табиатро зебо мекарданд, ба сари одамони соя меафканданд. Бояд онҳоро қадр кард, зеро ин хости Худованд ва шартӣ табиат аст, ки замоне фасли тирамоҳ мерасаду сабзтарин барг зард ва шукуфотарин гул пажмурда мегардад".

Вале ин ҳанӯз фано нест. Зеро сурхиву зардии ин баргҳо ҳикоят аз як соли дар шохи дарахт буданашон ва ба табиату одамони хизмат карданашон мекунад. Агар мо шоҳаҳои хушки дарахтонро хуб нигоҳбонӣ кунем, умеди сабз гаштани онҳо боқист. Ҳамчуноне, ки инсон бо хуш гузаронидани умр ҷавонии хешро то дерҳо нигоҳдорӣ карда метавонад. Чӣ мехоҳад он пиразан бо ин "гулдаста"-и хушки тирамоҳияш? Мехоҳад он чун тоҷ бошад! Пандаш ҳам тоҷи сари наберааш гардад.

Дирӯз аз роҳи калон бо мошин мегузаштам. Кампире пеши чархи мошин ҳам шуда чизеро аз замин бардошт, ки ҳолати хатарнокро ба ҷони худу ронанда фаро овард. Дасти дигараш набераи 3-4-

солаашро меқапид, ки ин хатарро ду баробар меафзуд. Чун ӯ сар бардошт, дидам, ки барги зарди чаноре аз "гулдаста"-и наберааш ғалтида будаасту зеро чархи мошин мондааст. Кампир ба хотири шодии набера онро аз таги мошин гирифт? "Шояд ба он хотир, ки ин барги зардгаштаи таги по, умри ӯро ёдовараш мегашт? Шояд ӯ намехоҳад, ки замони пирӣ чун ин барги тирамоҳӣ зеро пойи одамони бимонад? Шояд ҳамакун вай ба қадри ҳар як хазони таги по мерасад, зеро зиндагӣ ва умри дароз, пандаш дар тирамоҳи умр дода?"

Мошини мо торафт аз он кампираро наберааш дур мешуду суолҳои беохир маро бештар домангир мешуданд. Аҷабо чӣ ҳикмати нухуфта дар ин амали хатарнокии он пиразан? Чӣ панде?

Магар барги зарди чанор дар Душанбе кам аст, ки барои яқтои он даст ба таги чархи мошин бибарӣ? Магар ин ширинии набера аст, ки зан дар тирамоҳи умр бештар аз он чашиданист, зеро медонад, ки барои лаззати зиндагӣ фурсати камтаре дорад? Шояд таҷрибаи рӯзгор қадри ҳар як дона ашқи чашми инсонро барояш панд додааст, ки лаҳзае ҳам тоби гирия наберааро надорад?

Шояд итминон дошт, ки ронанда ба эҳтироми синну соли зан, бо кӯдак яқто буданаш ва бо умеди инсон буданаш ё ақаллан ба хотири наҷоти худаш маҷбур аст, ки мошинро нигоҳ дорад? Ёне, ӯ ҳанӯз ба инсонгарии одамони умед ва бовар дорад?

Бонувони солманди чеҳраҳандонери мебинам, ки ба ҷавонзани бадбахте панд мегӯяд: "Умр кири ба бадбахти зистанро намекунад, зеро кӯтоҳ аст. Як қатра ашқи чашмонатро чун гавҳар қиммат бидону ба хок нарез. Аз умр лаззат бардору ба қадри зиндагиву ҷавонӣ бирас. Охир фардо дер хоҳад шуд. Тирамоҳи умр дар пай фасли сарди дай дорад. Биханд, суруду тарона бихон ва бирақс, то ҷавониро ба дер гоҳ нигоҳдорӣ созиву аз он кайфият бардорӣ. Ман акнун ширинии зиндагиамро дар дигар чӣ дарёфтам, вале афсӯс мехӯрам, ки ба қадри он хеле дер расидам."

Инсонии оқил аз ҷаҳор фасли сол ва аз ҷаҳор давраи зиндагии хеш лаззат бурданро ва дар ин ҷаҳор порайи умр хушбахт зистанро бояд омӯзад. Ба қадри ҳар лаҳзае он бояд бирасад.»

Зан ҳар чӣ мегуфт аз таҷрибаи рӯзгор буд, вале магар ҷавонзан ақли дарки ин ҳама маониро ҳанӯз дар баҳори умр дошт?

Ин суолҳо дар як рӯзи тирамоҳи сол, ки ҳамранг ба тирамоҳи умри мост, барои посух ҷустан раҳнамуна кардаанд. Суолҳои тирамоҳии зиндагӣ бо он фарқ мекунанд, ки аз онҳо ба ҷуз ёфтани ҷавоби воқеӣ дигар чизе қабул нест. Зеро инсон замоне то тирамоҳи умр мерасад, ки роҳи дарозе тай кардаву таҷрибаи хоше андӯхта. Ва дигар ӯро бо ҷавобҳои сабуку фиребо наметавон қонеъ кард.

Хуриннисо АЛИЗОДА



Оғози ҳар кори бузург мушкилие дар пай дорад

ЧӢ ГУНА ТАЛАБОТИ ҶУМҲУРИРО БО ШАКАР, ШИР ВА ГӢШТ ТАЪМИН БОЯД КАРД?

Дар зехни мо нақш бастааст, ки ин ё он намуди маҳсулоти кишоварзиро ҳамчун намуди ғизо истифода бурдан мумкин аст. Аммо намеандешем, ки дар сурати коркарди он боз метавон навъҳои дигари маҳсулотро истеҳсол кард, ки барои бароварда сохтани талаботи аҳоли зарур аст. Олими тоҷик, муовини сардори Раёсати кор бо мақомоти идоракунии Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Файзиддин Сайфуллоев зимни пешниҳоди як лоиҳа мегӯяд, ки дар натиҷаи коркарди лаблабуи қанд метавон талаботи ҷумҳуриро бо шакар, шир, гӯшт ва маҳсулоти ширию гӯштӣ таъмин кард. Барои рӯшани андохтан ба паҳлӯҳои гуногуни ин лоиҳа бо ӯ суҳбате анҷом додем.



-Дар Паёми Президенти Тоҷикистон ба Маҷлиси Олӣ зикр шудааст, ки соли 2014 ҳиссаи маҳсулоти озуқаворӣ дар таркиби молҳои воридотӣ то 20 фоиз ё тақрибан 3,5 миллиард сомониро ташкил дод. Президент вази фаъолият, ки ҷиҳати таъмини қисми асосии бозори истеъмолӣ бо маҳсулоти ватанӣ чораҷӯӣ карда шавад. Ба андешаи Шумо барои таъмини бозори истеъмолӣ бо маҳсулоти ватанӣ чӣ бояд кард?

-Дуруст гуфтед. Бино ба маълумоти расмӣ дар ин давра дар баробари орд ва раған ба ҷумҳури асосан шакар, маҳсулоти қаннодӣ, шири хушк, маҳсулоти ширӣ, гӯшти парранда ва маҳсулоти гуштӣ ворид карда шудааст.

Дар асоси омӯзиши таҷрибаи пешқадами ҷаҳонӣ ва корҳои таҷрибавии анҷомдода дар доираи лоиҳаи комплекси "Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд" талаботи ҷумҳуриро бо ин навъи маҳсулот қонеъ гардонидан мумкин аст.

Парвариши лаблабуи асосан дар заминҳои оби барои кишти зироатҳои хӯроки чорво чудагардида, метавон ба роҳ монд, зеро ин фаъолият масоҳати замини зиёдро талаб намекунад. Масалан, Швейтсария бо парвариши лаблабуи қанд дар масоҳати ҳамагӣ 20 ҳазор гектар талаботашро пурра бо шакар ва маҳсулоти қаннодӣ таъмин кар-

да, дар рушди чорводорӣ ва коркарди ширию гӯшт ба муваффақиятҳои хуб ноил гаштааст.

-Жан Жак Русо гуфта буд: "Ягона воситаи дар ҳолати мустақил нигоҳ доштани мамлакат рушди хоҷагии қишлоқ аст. Тамоми бонгарии дунёро дошта бошед, вале ғизо набошад аз дигарон вобастаед. Савдо бонгариро меофарад, кишоварзӣ озодиро таъмин менамояд". Тоҷикистон ҷумҳурии аграрист. Аммо маҳсулоти кишоварзиро аз хориҷа ворид мекунем, яъне вобастаем...

-Бале, таъмини амнияти озуқаворӣ яке аз се ҳадафи стратегияи Ҳукумати мамлакат аст. Мақсад аз пешниҳоди лоиҳа ҷалби таваҷҷуҳи сиестмадорон, хизматчиёни давлатӣ, олимону мутахассисон, соҳибкорон ба иҷрои ин мақсад, инчунин босамар намудани меҳнати кишоварзон ва фароҳам овардани манбаи ҷамъовариҳои андозҳои коркарди саноатии маҳсулоти кишоварзӣ бо таҳия ва амалӣ намудани барномаи комплекси "Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд" мебошад.

Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд дар иқтисодиёти бисёр давлатҳо мавқеи калидӣ дорад. Чили, Марокаш, Швейтсария, Франция, Голландия, Германия, Австрия, Америка, Хитой аз 600 то 900 сентнер аз як гектар лаблабуи қанд ҷамъовари менамоянд. Россия, Беларусия, Укра-

на, Эрон барин давлатҳо, ки аз 250 то 400 сентнер аз як гектар ҳосили лаблабуи қанд мегиранд, сол ба сол майдони кишти лаблабуи қанд зиёд менамоянд. Чунин ҳосилнокӣ низ аз самаранок будани парвариш ва коркарди лаблабуи қанд шаҳодат медиҳад.

Соли 2013 дар ҷаҳон 271,6 миллион тонна лаблабуи қанд ҷамъовари карда шудааст. Аз ҷумла Ҷумҳурии Халқии Хитой 103,4 миллион тонна, Украина 80,4 миллион тонна, Русия 42,2 миллион тонна, Франция 38,1 миллион тонна, ШМА 26,2 миллион тонна, Олмон 25 миллион тонна, Туркия 16,1 миллион тонна ва Миср 7,4 миллион тонна лаблабуи қанд ҷамъовари кардаанд.

Лаблабуи қанд ҳамчун растани иқлими муътадил муаррифи мешавад. Вале солҳои охир мамлакатҳои бо иқлими гарм ва хушк, ба монанди Сурия, Тунис, Марокаш, Туркменистон низ ба парвариши ин навъи сабзавот машғул шудаанд.

-Баъзе мутахассисон ақида доранд, ки қанднокӣ лаблабуи дар Тоҷикистон парваришаванда паст буда, коркарди он аз ҷиҳати иқтисодӣ мувофиқи мақсад нест.

-Корҳои илмӣ дар бораи парвариши лаблабуи қанд дар Тоҷикистон анҷом дода шудааст. Тибқи маълумот, дар баъзе минтақаҳои ҷумҳури лаблабуи қанд аз 400 то 600 сентнер бо қанднокӣ 16-20 фоиз ҳосил медиҳад.

Бо мақсади мушаххас намудани маълумот давоми солҳои 2014-2015 дар ноҳияҳои Восеъ ва Шахритус дар майдонҳои таҷрибавӣ лаблабуи қанд кишт карда шуд. Таҷриба нишон дод, ки бо риоя кардани технологияи парвариш аз як гектар зиёда аз 120 тонна лаблабуи қанднокӣ аз 15 то 16,2 фоиз ҷамъовари кардан мумкин аст.

Дар аксар давлатҳо қанднокӣ аз 15 фоиз болои лаблабуи қанд аз ҷиҳати иқтисодӣ барои коркарди саноатӣ самаранок ҳисоб мешавад. Дар Тоҷикистон ҳарчанд қанднокӣ лаблабуи қанд бошад ҳам, ҳосилнокӣ 100-120 тонна лаблабуи қанд аз як гектар замин оби ин натиҷаи беназир аст. Умуман, лаблабуи қанд маҳсули кори селекционерҳо аст ва ҳангоми гузаронидани корҳои илмӣ тадқиқотӣ дар давоми ду-се мавсим навъҳои тухмии лаблабуи қанднокӣ бахтар ва барои минтақаҳои Тоҷикистон мутобиқро низ дарёфт намудан мумкин аст.

-Аз лаблабуи қанд ба чуз шакар боз қадом навъи маҳсулотро истеҳсол кардан мумкин аст?

-Лаблабуи қанд растании ду-сола буда, асосан барои истеҳсоли шакар, ки мутобиқи меъёрҳо дар ҷумҳури талабот ба он дар шакли тоза ва дар таркиби маҳсулот ҳамасола 300-320 ҳазор тоннаро ташкил медиҳад ва хӯроки чорво парвариш карда мешавад. Қанднокӣ лаблабуи қанд аз навъ ва макони парвариш аз 8 то 22 фоизро ташкил медиҳад. Ин рустанӣ полээӣ гармӣ, рӯшноӣ ва намиро дӯст медорад. Барои неш кашидани тухми он ҳарорати мувофиқ 10-12 дараҷа ва барои қад кашидан ва камол ёфтани ҳарорати аз 20-22 дараҷа гармӣ боло зарур аст.

Ҳангоми коркарди лаблабуи қанд дар баробари истеҳсоли маҳсулоти асосӣ шакар, **фишурда (жом), патока (меласса) ва дефакат (нурӣ)** ҳосил мешавад. Ҷамъовариҳои лаблабуи қанд дар ду марҳила сурат мегирад. Дар навбати аввал баргуи сабзи он ва баъд беҳии лаблабуи ҷамъовари карда мешавад.

Баргуи сабзи лаблабуи қандро ҳамчун хӯроки чорво дар шакли тар ва хушк истифода менамоянд, ки дар таркибаш карбогидратҳо, сафеда, витаминҳои гурӯҳи С, А ва баргуи сабзи лаблабуи қандро ҳамчун хӯроки чорво дар шакли тар ва хушк истифода менамоянд, ки дар таркибаш карбогидратҳо, сафеда, витаминҳои гурӯҳи С, А ва баргуи сабзи лаблабуи қандро ҳамчун хӯроки чорво дар шакли тар ва хушк истифода менамоянд.

кардашудааш то 25 фоиз протеин дорад. Баргуи сабзи лаблабуи қандро ҳамчун хӯроки чорво дар шакли тар ва хушк истифода менамоянд, ки дар таркибаш карбогидратҳо, сафеда, витаминҳои гурӯҳи С, А ва баргуи сабзи лаблабуи қандро ҳамчун хӯроки чорво дар шакли тар ва хушк истифода менамоянд.

Дефакат (такшоншуда)-маҳсулоти иловагии коркарди лаблабуи қанд ба ҳисоб меравад. Ҳангоми истеҳсоли шакар барои тоза кардани шарбати лаблабуи шираи оҳақ истифода карда мешавад. Оҳақ ба шарбати лаблабуи таъсир расонда, аз он моддаҳои ғайриқандро, ки садди роҳи кристаллизатсияи шакар мешаванд, ҷудо ва такшон менамояд. Ин омехтаро дефакат (такшоншуда) менаманд, ки дар маҷмӯъ 8-10 фоизи ҳаҷми лаблабуи қандро ташкил медиҳад. Дефакати истеҳсолшударо дар такшонгоҳҳо ба муҳлати 1-2 сол нигоҳ медоранд ва баъд ҳамчун нурӣ истифода менамоянд. Дефакат дар заминҳои, ки элементҳои калтсияш кам аст, пошида мешавад ва таъсири он то муддати 10-12 сол боқӣ мемонад. Истифодаи 4,5 тонна дефакат ҳамчун нурӣ ҳосилнокӣ зироатҳоро то 30 фоиз зиёд менамояд.

Маҳсулоти дигари коркарди лаблабуи қанд, тавре зикр кардем, **патока (меласса)** мебошад, ки ҳангоми истеҳсоли шакар ҳосил мегардад. Он моеи шарбатмонанди рангаш бӯр буда, бӯи қанди сӯхта мекунад. Таркиби патока аз 80 фоиз моддаҳои хушк, асосан аз карбогидратҳои кристаллизатсияшаванда (сахароза то 50 фоиз) ва карбогидратҳо, ки кристаллизатсия намешаванд, ба монанди фруктоза иборат аст.

Патока вобаста ба сифат ва таркибаш дар соҳаи қаннодӣ истифода мешавад. Инчунин патока барои серғизо намудани хӯроки чорвои ширдеҳ, бо мақсади зиёд намудани шир истифода менамояд.

Аз патока спирти этил низ истеҳсол карда мешавад, ки ҳамчун сӯзишворӣ барои нақлиёт ва ҳамчун маҳсулоти саноатӣ барои истеҳсоли дигар моддаҳои химиявӣ истифода бурдан мумкин аст.

Дар мамлакатҳо, ки ҳаҷми зиёди истеҳсоли спирти техникаӣ доранд, мутобиқи қонунгузоришон муқаррар кардаанд, ки ширкатҳо, ки ба истеҳсол ва фурӯши сӯзишворӣ машғул, ҳастанд, вазифадоранд ба бензин аз 2 то 10 фоиз спирт омехта карда, баъд ба истифода бароранд. Арзиши аслии 1 литр спирти аз патока истеҳсолшаванда ҳамагӣ 0,2 - 0,3 долларро ташкил медиҳад, ки нисбат ба бензин арзон мебошад.

Фишурда (жом) бошад, маҳсулоти асосии коркарди лаблабу аст, ки баъди дифузияи қанд аз лаблабу боқӣ мемонад. Фишурдаи лаблабу дар шакли тар ва хушк барои хӯроки чорво истифода мешавад. Миқдори фишурдаи тари лаблабу дар ратсионӣ (меъёри) шабонарӯзии чорво метавонад то 65 фоизро ташкил диҳад.

Фишурдаро дар корхонаи истеҳсоли хӯроки чорво хушк карда, бо иловаи дигар моддаҳои зарурӣ хӯроки концентронидашудаи босифат истеҳсол менамоянд, ки он барои интиқол осон ва ба муҳлати дароз нигоҳ дошта мешавад. Фишурдаи лаблабу дар шакли силос низ бо илова кардани моддаҳои зарурӣ барои зимистон захира мекунанд.

-Барои фаъолияти корхонаи коркарди лаблабуи қанд қадом намуди маҳсулоти хом зарур аст?

-Пеш аз ҳама лаблабуи қанд, оҳақ, ангишт, гази оксиди сулфат (SO₂), об ва энергияи барқ.

-Яъне, имконияти таъмини пурраи корхона бо маҳсулоти коркард ва дигар маводҳои зарурӣ дар дохили чумхӯри вучуд дорад?

-Бале, маҳсулоти зарурӣ барои фаъолияти корхона мерасад.

-Бунёди чунин корхонаҳо дар қадом минтақа мувофиқтар аст?

-Масалан, давраи аввали татбиқи пешниҳодро дар ду минтақа бо бунёди корхонаи истеҳсоли шакар ва корхонаи истеҳсоли хӯроки чорво амалӣ кардан мумкин аст.

Якум, бунёди корхонаи коркарди лаблабу дар ноҳияи Восеъ бо ҷалби кишоварзони ноҳияҳои Восеъ, Фархор, Ҳамадонӣ, Мӯминобод, Ховалинг ва шаҳри Қулоб.

Дуюм, бунёди корхонаи коркарди лаблабу дар шаҳри Сарбанд бо ҷалби деҳқонони ноҳияҳои Вахш, Бохтар, Қубодиён, Чиликул, Хурӯсон ва Румӣ дар парвариши лаблабу.

Чунин шакл ташкил кардани бунёди корхона ба талаботе, ки метавонад самаранокии фаъолияти корхонаро таъмин намояд, ҷавобгӯи мебошад. Майдони кишти лаблабу бояд дар радиуси то 70 км аз корхонаи коркард ҷойгир бошад, то ин, ки лаблабуи ҷамъоваришуда бо харҷи кам, сари вақт ба корхонаи коркард интиқол дода шавад.

Инчунин, дар киштгардони зироатҳо, ки яке аз омилҳои асосии серҳосил гаштани замин мебошад (лаблабу 3-4 сол дар як замин коридан мумкин аст) масоҳати заминҳои обии ноҳияҳо ба инобат гирифта шудааст.

Дар ноҳияи Сарбанд инфраструктураи хуб барои бунёди корхонаи коркарди лаблабу муҳайё аст. Новобаста аз рушди устувори иқтисодии чумхӯри дар минтақаи Қӯлоби вилояти Хатлон бо сабабҳои гуногун корхонаҳои саноятӣ, ки метавонанд вазъи иқтисодию иҷтимоии минтақаро беҳтар гардонанд, бунёд нагардидааст. Аз ин рӯ, минтақа ҳарчи зудтар ба бунёди корхонаҳои саноятии коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, ки воқеан ба маҳсулоти истеҳсолкардаи онҳо талабот вучуд дорад ва метавонад дар кори кишоварзон таъсири мусбӣ расонад, ниёз дорад.

Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд метавонад, яке аз самтҳои босамар намудани исти-

фодаи заминҳои обӣ ва рушди санояти коркард дар ин минтақа бошад.

Дар доираи татбиқи ин пешниҳод дар оянда аз минтақаи Қӯлоби вилояти Хатлон хоҷаҳои чорводорӣ ВМКБ -ро ба хӯроки чорво таъмин карда, дар рушди чорводорӣ ин вилоят низ мусоидат кардан мумкин аст.

Дар ду минтақае, ки татбиқи лоиҳаи пешниҳод мешавад, соли 2014 зиёда дар 15 ҳазор гектар парвариши зироатҳои хӯроки чорво гузаронида шудааст. Инчунин, дар ин шаҳру ноҳияҳо заминҳои обии партов ва киштнашуда 10427 гектарро ташкил медиҳанд. Фақат аз ҳисоби ҳамаин заминҳои обии партов ва киштнашуда 10427 гектарро ташкил медиҳанд. Фақат аз ҳисоби ҳамаин заминҳои обии партов ва киштнашуда 10427 гектарро ташкил медиҳанд. Фақат аз ҳисоби ҳамаин заминҳои обии партов ва киштнашуда 10427 гектарро ташкил медиҳанд.

Хоҷагӣҳое, ки пештар дар заминҳои обӣ ба парвариши зироатҳо барои хӯроки чорво машғул буданд, имконият пайдо менамоянд, ки заминро босамар истифода карда, ва аз ҳисоби баргу пояи лаблабу, фишурдаи он, хӯроки концентронидашудаи хушк, ки дар асоси фишурдаи лаблабу, меласса ва дигар маводҳои иловакардашуда истеҳсол мешаванд, даромади хуб бигиранд ва парвариши чорвои ширдеҳ, парранда ва моҳиро ба роҳ монанд.

Банақшагирии дурусти кишти лаблабу вобаста ба шароити табиӣ Тоҷикистон имконият медиҳад, ки дар давоми 6-8 моҳ корхонаҳои коркард бо лаблабу таъмин карда шаванд. Дар баробари ин хоҷагӣҳои чорводорӣ дар наздикии корхонаи коркарди лаблабу ҷойгирбуда метавонанд то 65 фоизи ратсионӣ хӯроки чорвоашонро аз ҳисоби фишурдаи лаблабу дар давоми фаъолияти корхона таъмин намоянд.

-Истеҳсоли шакар барқи зиёдро талаб менамояд, аз дигар тараф ҷамъоварию лаблабу мавсимӣ аст. Магар ин корхонаҳо фақат дар мавсим фаъолият мекунанд?

-Дуруст, истеҳсоли шакар барқи зиёдро мехоҳад. Метавон дар фаслҳои тобистону тирамоҳ барқи зиёдатириро барои ин фаъолият сарф кард. Баъди ба охир расидани мавсими ҷамъоварию лаблабу коркарди маҳсулоти нимтайёри найшакари Покистон ё Ҳиндустонро ба роҳ монд. Нарҳҳои биржавии арзиши маводи нимтайёри найшакар аз шакари тозаи истеъмолӣ ду баробар ар-

зон буда, аз ҷиҳати иқтисодӣ коркарди он то ба меъёри шакари тозакардашуда муфид аст.

Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд ба таъсири ҷойҳои кории нисбатан сердаромад мусоидат карда, имкониятҳои молиявии хоҷагӣҳо, кишоварзон ва давлат тавассути таъмини истифодаи самаранокии заминҳои обӣ (парвариши лаблабуи қанд метавонад ба кишоварз нисбати кишт ва парвариши донагӣҳо 5-6 маротиба ва нисбати пахта 3-4 маротиба фоидаи зиёд диҳад) беҳтар мешавад. Инчунин баъзе лоиҳаҳои дигари муфидро дар заминаи фаъолияти корхонаи коркарди лаблабу таҳия ва татбиқи намудан мумкин аст. Ба монанди таҳия ва татбиқи лоиҳаи рушди соҳибкорӣ наздиқавлиги деҳот (ҷалби занони хонашин ба парвариши чорвои ширдеҳ) дар заминаи лоиҳаи парвариш ва коркарди лаблабуи қанд ва бунёди корхонаҳои коркарди шир.

Парвариш ва коркарди санояти лаблабуи қанд ба рушди дигар самтҳои хоҷагии халқ мусоидат менамояд. Шароити хуб барои рушди чорводорӣ ва коркарди маҳсулоти чорво фароҳам мешавад (ташкили фермаҳои чорвои калони ширдеҳ, паррандапарварӣ, корхонаҳои коркарди шир ва гӯшт).

-Барои бунёди як корхона таркибан чӣ қадар маблағ лозим аст?

-Тибқи ҳисоби пешакӣ арзиши корхонаи коркарди лаблабуи қанд бо иқтисоди 1500 тонна дар як шабонарӯз бо дарназардошти хариди техникаи кишт (аз Чумхӯрии Халқии Хитой) ва ҷамъоварию лаблабу 25-30 млн. долларро ташкил медиҳад. Ин нарх дар доираи 10-15 фоиз ҳангоми дақиқ кардани талаботи меъёриҳои техникӣ мумкин аст ба самти кам ё зиёдшавӣ тағйир ёбад. Дар маҷмӯъ, барои бунёди чунин ду корхона тақрибан 60 миллион доллар лозим мешавад. Маблағгузори корхонаи коркарди лаблабуи қандро аз ҳисоби саҳми ҳукумат, соҳибкорони дохилию хориҷӣ, қарзҳои имтиёзнок таъмин кардан мумкин аст. Корхонаҳои бунёдшаванда ҳангоми фаъолияти босамар метавонанд дар давоми 5-6 сол пурра маблағи қарзро баргардонанд.

-Агар фоидаовар бошад, чаро дар замони шӯравӣ дар Тоҷикистон ба он машғул нашуданд?

-Ҷавоб ба ин савол аз ба-



нақшагирии истеҳсолот дар даврони шӯравӣ бармеояд. Дар он давра аз Тоҷикистон ба Иттиҳоди Шӯравӣ пахта, яъне маҳсулоти содироти лозим буд. Шакар, шир, маҳсулоти ширӣ, гӯшту маҳсулоти гӯштиро дар Россия, Украина, Белорусия дар доираи барномаҳои комплекси парвариш ва коркарди лаблабуи қанд истеҳсол мекарданд.

-Шумо фаъолияти корхонаи лаблабуи қандро самаранок меҳисобед, инро чӣ гуна тасдиқ мекунед?

-Масалан, барои корхонаи коркарди лаблабу бо иқтисоди 300 ҳазор тонна, ки корхонаи иқтисодрош миёна ҳисоб мешавад, дар масоҳати тахминан 3,5-4 ҳазор гектар замини обӣ кишти лаблабу гузаронидан лозим аст. Ҳангоми коркарди ин миқдор лаблабу 40500 тонна шакар, 171 ҳазор тонна фишурдаи тар (ё 22 ҳазор тонна хушк), 13500 тонна патока (меласса), 30 ҳазор тонна нурӣ (дефакат), 100 ҳазор тонна баргу пояи сабз (ё ин ки 10 ҳазор тонна хушк) гирифтани мумкин аст.

Ҳангоми коркарди патока зиёда аз 3000 тонна спирти этили техникӣ метавон истеҳсол кард. Маҳсулоти истеҳсолшуда дар маҷмӯъ ба ҳисоби миёна 240-250 млн. сомонӣ арзиш дорад. Ба ин нишондод соли сеюми фаъолияти корхона ноил гаштан мумкин аст. Корхона метавонад соли сеюми фаъолият аз ҳисоби андохро ва дигар пардохтҳо ба буҷет аз 45 то 50 млн. сомонӣ маблағ ворид намояд.

Амалӣ намудани ин пешниҳод вазъи соҳаи кишоварзиро куллан тағйир дода, ба рушди устувори иҷтимоию иқтисодии чумхӯри мусоидат мекунанд.

Парвариш ва коркарди лаблабуи қанд дар майдони 50 ҳазор гектар замини обӣ имконият фа-

роҳам меорад, ки талаботи чумхӯри пурра бо шакар, маҳсулоти қаннодӣ, шир, маҳсулоти ширӣ (шири хушк, равғани маска, панир), гӯшт ва маҳсулоти гушти таъмин карда шавад.

Дар заминаи бунёди корхонаҳои коркарди лаблабу, истеҳсоли хӯроки чорво, коркарди шир, гӯшт ва пӯст, ташкили фермаҳои чорвои ширдеҳ метавон фаъолияти то 100 ҳазор кишоварзро босамар ва 50-60 ҳазор нафарро бо ҷойҳои нави кор таъмин кард. Ҳамчунин метавон то 7 фоизи талаботи сӯзишвории автомобилро аз ҳисоби спирти этили техникӣ (илова ба бензин) бароварда сохт. Мутобиқи ҳисобҳои пешакӣ татбиқи ин фаъолият метавонад дар давоми 5-6 сол ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро 4,0 - 4,5 миллиард сомонӣ зиёд намояд.

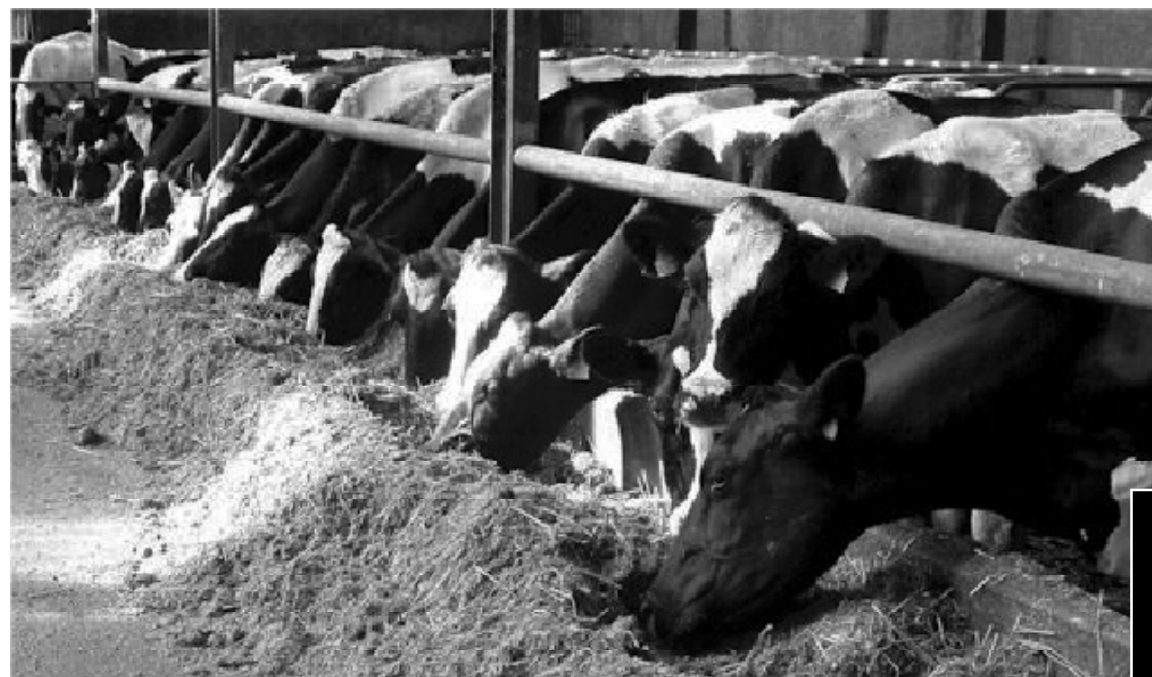
-Корро дар ин самт аз чӣ бояд оғоз кард?

-Бо дарназардошти он, ки татбиқи ин пешниҳод аз фаъолияти якҷанд вазорату идораҳо, мақомоти ҳокимияти давлатӣ дар маҳалҳо вобастагӣ дорад, ҳамроҳангсозии фаъолияти онҳоро нисбати ин масъала таъмин намудан лозим аст. Ин корро дар натиҷаи тағйир ва тақмили сохтори баъзе идораҳо метавон таъмин кард.

Ҳарчи тезтар корҳои илмию тадқиқотию оид ба дарёфт намудани нави лаблабуи қанди мутобиқ ба шароити Тоҷикистон бо қанднокӣ зиёда аз 18 фоиз оғоз намудан лозим аст. Технологияи парвариши лаблабуи қандро дар ҳамаи ноҳияҳое, ки замини обӣ доранд, бояд таҷриба карда, технологияи захира ва нигоҳдошти онро дар муҳлати зиёда аз 90 рӯз барои ноҳияҳои чумхӯри таҳия намуд. Мувофиқи имконият корхонаи таҷрибавии коркарди лаблабуи қандро бо коркарди шабонарӯзии 50-100 тонна лаблабу то моҳи июли соли 2016 бунёд кардан лозим аст. Натиҷаи кори анҷомдода заминаи илмию парвариш ва коркарди лаблабуи қанд дар Тоҷикистон шуда метавонад.

Волтер гуфта буд: "Ҳар як амали бузург душвории бузург дорад". Ташкили самти нави фаъолият дар кишоварзии чумхӯри ва таъмини коркарди санояти маҳсулот кори бузургу ғурӯмасъулия аст ва душвориҳо низ бузурганд, лекин ҳалшавандаанд.

Мусоҳиб Алӣ ҚҶҶҶ



P.S. Ҳафтанома тасмим гирифтааст, ки дар шумораҳои минбаъда андешаи дигар мутахассисонро низ нисбат ба ин масъала ба нашр расонад.

ПАРЧАМИ ОРМОНҲОИ МИЛЛӢ

← сах. 5

дию сулху эминӣ ва эҳтироми хос ба обҳои кишвар ва дар ниҳоят фарогир будани мардуми ин сарзамин аз илму фарҳанг, таълиму таааллум ва дар ин замина таҳким бахшидани иттиҳоди миллию мазҳабӣ будааст, ки ин сифатҳоро дар тӯли таърихи чандинҳазорсолаи ин миллати шариф ба хубӣ мушоҳида кардан мумкин аст".

Сарфи назар аз он ки "Парчами давлатӣ"-и имрӯзаи тоҷикон ба асли "Дирафши Ковиён" шабоҳат надорад, лекин вай ба парчами Ҳиндустону Эрон дорои умумиятҳои зиёде мебошад. Ҳатто мафҳуми парчами "серанга" (сабзу сафеду сурх) аз калимаи "tiranga"-и ҳиндӣ, ки фаронсавиҳо ва русҳо бо номи "триколор" истифода кардаанд, аз ҳамон реша мебошад.

Мафҳуми "парчам" бошад мувофиқи баъзе сарчашмаҳо аз калимаи суғдӣ "parsam" гирифта шуда, маънои он пӯпаки абрешмӣ, мӯй, ё думи асп ва ё буқа, сиёҳу мудаввар, ки ба гардан ё нӯги байрақу найза овехта мешуданд, дар бар гирифтааст. Ин мафҳум ба забони муосири тоҷикӣ аз забони дарию Афғонистон ворид гаштааст. Вале сарфи назар аз ин парчами имрӯзаи мо дар ҷои хушқу холӣ ба вуҷуд наомада, дар муқоиса бо дигар давлатҳои мутамаддини дунё дорои таърихи бузург гузашта буда, ҳамеша ҳамчун рамзи олии давлатдорӣ миллатро дар атрофи худ ҷамъ овардааст ва он ифтихори ҳар як тоҷику тоҷикистонӣ мебошад.

Хушбахтона, баъди садсолаҳо мардуми тоҷик ба шарофати соҳибистиклолӣ аз нав соҳиби парчами миллӣ - рамзи давлати мустақилу соҳибхитӣ гардид. Санаи қабули Парчами Ҷумҳурии Тоҷикистонро мардуми кишвар ҳамчун ҷашни умумимилӣ аввалин маротиба 24 ноябри соли 2009 бо ифтихор аз давлату давлатдорӣ ва соҳибистиклоливу соҳибхитӣ ёри истиқбол гирифтанд.

Дар ҷаҳони муосир ҳар як давлати мустақилу соҳибхитӣ ёри тавассути парчами он муаррифи мегардад. Аз ин рӯ, эҳтиром ва арҷ гузоштан ба парчам маънои эҳтирому арҷгузорӣ ба арзишҳои деринаи таърихӣ ва фарҳангиву маънавии миллӣ ва гузашта аз ин, эҳтироми миллат ва давлату давлатдорӣ мебошад, зеро парчам дар баробари Конститутсия, Нишон ва Суруди Миллӣ аз ҷумлаи муқаддасоти милливу давлатӣ маҳсуб мешавад.

Бо дарназардошти ин ва инчунин ба хотири гирифтани нақши созандаву муассири парчам дар тарбияи хисси худогоҳиву худшиносӣ

ва ватандӯстиву ватанпарастии мардум, бахусус насли наврасу ҷавонон соли 2010 бунёди манораи бузурги парчам дар яке аз мавзёҳои зеботарини пойтахти кишварамон оғоз ёфт ва он дар арафаи 20-солагии истиқлолияти давлати Тоҷикистон ифтихоҳ гардида, мавзеи ҷойгиршавии он "Майдони Парчам" номгузорӣ шуд.

Ҳар як фарде, ки имрӯз ба назди Парчам ва Нишони миллӣ меояд, хуб эҳсос мекунад, ки ин ду рамзи ифодакунандаи иқболу истиқлол, иттиҳоду сарчамӣ, нангу номус, ватандӯстиву ватанпарастӣ ва ҳувияти миллии мардуми куҳанбунёду фарҳангии мо буда, мақсаду мароми неки тоҷиконро дар ҷилои рангҳои худ инъикос намудаанд.

Парчами мо рамзи ҳаёти осоишта, ваҳдати ҷовидонаи миллӣ ва умед ба фардои халқи Тоҷикистон аст. Аз ин рӯ, муҳаббат ва эҳтироми Парчами миллии мо бояд дар қалби ҳар фарди ватандор маъво дошта бошад ва ўро ба ифтихор аз давлату давлатдорӣ, таҳкими истиқлолияти миллӣ ва ҳифзи дастовардҳои он ҳидоят намояд. Яъне эҳтиром ва арҷгузорӣ ба Парчами миллӣ ҳамчун рамзи давлати соҳибистиклоли тоҷикон бояд рисолати таърихӣ, қарзи фарзандӣ ва вазифаи шаҳрвандии ҳар як фарди ҷомеа бошад.

Итминони комил дорем, ки минбаъд низ ҳар як фарди бонангу номус ва ватандӯсту ватанпарвари тоҷик аз Парчами миллии худ ифтихор менамояд, эҳтироми онро ҳамчун рамзи давлату давлатдорӣ ва озодиву истиқлоли Ватан ба ҷо оварда, қадру манзалат ва нақшу эҳтибори онро ба наслҳои имрӯзу оянда талқин менамояд.

Мардуми шарафманди тоҷик имрӯз зери Парчами ваҳдату якдилӣ ба хотири эъморӣ ҷомеаи мутамаддин устуворона қадам мегузоранд ва бо азму иродаи созандаи худ дар қатори дигар муқаддасоти миллӣ Парчами давлатии худро, ки ормони ҳар миллати озодихоҳ аст, ҷовидона муқаддас менамояд.

Бигзор парчами халқи тоҷик, ливои фатҳу иршоди ӯ, ки аз «Дирафши Ковиён» маншаъ гирифтааст, ҳамчун шуълаи имон ва оташи вичдони ҳар фарзанди бонангу номуси миллат то абад парафшон бошад!

Абдулвоҳид ШАМОЛОВ

Шаҳрдорӣ

Ба тасвиб расидани қарори Раиси шаҳри Душанбе оид ба васеъ кардани ҳудуди ноҳияи Сино ва таъсиси ноҳияи нав дар ҳудуди пойтахт баёни афзоиши сокинон дар Душанбе ва ба маротиб зиёд шудани корхонаҳо мебошад. Чанбаи дигари афзалиятноки мақомоти шаҳрдорӣ ба танзим доравардани фаъолияти бозорҳо дар ҳудуди ноҳияҳои шаҳр аст.

Мошинбозор нав шуд,

аммо сарсонии харидорон идома дорад

НИМ сол пеш нафаре, ки гузаш ба самти шаҳраки Гипрозем меафтод, қатори мошинҳои мухталифро бо азоб убур мекард. Имрӯз мошинбозор ба ноҳияи Рӯдакӣ кӯчонида шуда, ҳаёти рӯзмарраи сокинони ин маҳал ва машғулиятҳои таълимӣ донишҷӯёни Донишгоҳи молия ва андозу кормандони дигар ташкилоту идораҳо ба танзим даромадааст. Фаъолияти имрӯзаи мошинбозори навтаъсис дар қадом ҳолат бошад, саволе буд, ки рӯзи боронии якшанбеи гузашта моро ба маҳаллаи Чимтеппаи ноҳияи Рӯдакӣ овард.

Ба борони шадиди онрӯза нигоҳ накарда, вуруди нақлиёти мухталиф идома дошт. Ба хубӣ эҳсос мешуд, ки ин нуқтаи савдо навтаъсис асту маъмуриро барои ба сомон овардани корзаҳмати зиёде дар пеш аст.

Новобаста ба он, ки дар ҳама кунҷу канори бозор сохтмони иншооти гуногун идома дорад, дар шаш шипангу растаҳои болокушодаи он қатор-қатор мошинҳои гуногунтамағи гаронарзиш интизори харидоронанд. Хайрият, ки то оғози боронгарихо ба роҳраву растаҳо шағал рехтаанду харидорон зерӣ пояшон часпидани лои часпаки маҳал ба зерӣ пояшон эмин мондаанд. Навсохт будани мошинбозор ва ба дарараҷаи зарурӣ омода набудани фаъолияти соҳибкории масъулини Чамъияти дорои масъулиятш маҳдуди "Чимтеппа" тасдиқ карда, директори генералии ташкилоти номбурда Азам Бобомуродов дар суҳбат таъкид менамояд, ки ин макон дар соли 2009 бо қарори раи-

си ноҳияи Рӯдакӣ чун бозори масолеҳи сохтмонӣ нақшабандӣ шуда буд. Баъди ба сомон дароварда шудани кулли ҳуҷҷатгузориҳо шароит барои маркази савдо дар масоҳати 10 гектар муҳайё гардид ва аз моҳи июни соли 2010 қатори сохтмонӣ оғоз карда шуданд. Замоне, ки аз маҳаллаи Гипроземӣ пойтахт ба ноҳияи Рӯдакӣ кӯчонидани мошинбозор амалӣ гардид, моро зарур омад, ки сохтори фаъолияти хешро аз самти хизматрасонӣ чун маркази масолеҳи сохтмонӣ ба бозори фуруши нақлиёт иваз намоем. Инак тӯли қариб 5 моҳ аст, ки тамоми нерӯ барои мутобиқ гардонидани ин марказ ба бозори фуруши нақлиёти ба талаботи муосир ҷавобгӯ равона карда мешавад. Мо инкор карданӣ нестем, ки фаъолияти мо аз камбудихо холист. Ҳар як норасоие, ки дар рафти фаъолияти рӯзмарра ба мушоҳида мерасад, то тавони нерӯ паи ислоҳи он ҷадал намоем, - илова менамояд Аъзам Бобомуродов. - Ҳамкории доимӣ бо мақомоти маҳал имкони ҳаллу фасли мушкилоту норасоӣҳои ҷойдошта мебошад. Бо мақсади маҳкам кардани атрофи бозор нияти харидорӣ симтур доштем. Аз ин нақшаи мо оғай пайдо карда, масъулини комбинати маъюбони шаҳри Ваҳдат тақозо намуданд, ки симтурҳоро на аз бозор, балки аз онҳо харидорӣ намоем. Чунин ҳам шуда ҳам барои онҳо кор пайдо шуд ва ҳам мо маҳсулоти хушсифат дастрас намудем.

Бино бар иттилои масъулини ин маркази савдо феълан дар мошинбозори номбурда 44 нафар фаъолият

дошта, 25 нафар соҳибкории дигар тибқи шартнома дар нуқтаҳои савдои бозор машғули тиҷорат ҳастанд.

То ҷое яқин гардид, бозор мутобиқи нақшаи таҳияву тасдиқгардида бино мешаваду мутобиқи нақша дар даромадгоҳи он 5 маркази савдо қомат хоҳад афрохт. Замоне, ки қорҳо ҳама ба сомон мерасанд, барои то 2 ҳазор нафар соҳибкор фурушандагони нақлиёти васоити техникӣ, фурушандагони мағозаҳои гуногун ва марказҳои хизматрасонӣ ҷойҳои нави корӣ таҳия мешаванд Вале имрӯз чӣ?

Дар идораи маъмурияти бозор рӯзе чанд адад нақлиёт ба фуруш рафтандро намендан. Зеро дар ин ҷой тӯли наздики 5 моҳи фаъолият новобаста ба он, ки 5 мағозаи комисионӣ фаъолият доранд, на намоёнда КВД "Тоҷиксуғурта", на бонки амонатгузори "Амонатбанк", на идораи нотариалии Вазорати адлия ва идораҳои давлатию ғайридавлатии дигар, ки ба хариду фуруш сару кор доранд, нуқтаҳои хизматрасонии худро таъсис на додаанд. Дар чунин ҳолат харидор ё соҳиби нақлиёти харидоришударо зарур меояд, ки барои тахт кардани ҳуҷҷатҳои нақлиёти худ ба шаҳр равона шавад. Модом, ки мошинбозор аз шаҳр ба деҳа кӯчонида мешавад, чаро масъулини мақомоти номбурда барои пешрафти фаъолияти худ ва осон кардани кори сокинон, хирдорону фурушандагони нақлиёт чораҷӯи намекунанд? Ё барои иҷрои ин амал фармони маҳсусе зарур аст?

Маъруфи БОБОРАҶАБ



Чандест, ки дар боран зебогӣ ва тартиботи пойтахти кишвар суҳбатҳо дар телевизиону рӯзномаву маҷаллаҳо зиёд ба назар мерасад. Албатта, аз ҳама пеш чӣ барои шаҳрвандони кишвар ва чӣ барои хориҷиён пойтахт нуқтаи асосиест, ки гирди меҳвараш фикрҳо ва назарҳои мухталифро ҷарх мезанонад. Яъне, пойтахти ҳар як кишвар намунае аз ҷамъи фарҳанг, одоб, ахлоқ ва хулқу рафтори халқи ҳамон кишвар аст.

Вале мутаассифона амалҳои номатлуби баъзе аз шаҳрвандон метавонанд ба зебогии шаҳр ё худ фарҳанги шаҳрдорӣ ва билохира фарҳанги кишвар костагӣ дохил кунанд. Яке аз масъалаҳои, ки ба назари бисёриҳо он қадар муҳим наменамайд, вале дар асл хеле ташвишвар аст - ин нуқтаҳои носфурӯшӣ, носкашӣ ва аз ҳама рафтори нозеб ин туф кардани нос дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, умуман сари кӯча, роҳҳо ва хиёбонҳои мардумгузар мебошад. Ростӣ ҳар боре, ки дар гузаргоҳи зерзаминӣ сари роҳҳо ва умуман кӯчое, ки бо нуқтаҳои носфурӯшӣ рӯ ба рӯ мешавад беихтиёр лаҳзаҳои "хотирмон"-е аз нос дар сарам ҷарх мезананд.

ХОТИРАЕ АЗ НОС

Ман будаму зимистон ва хиёбоне, ки дар он қадам мезадаму барф оҳиста-оҳиста меборид. Боғи устод Рӯдакӣ буд. Чун аз ташвиши рӯзгор дилгир будам, канори хиёбон сайр мекардам. Дарахтон мисле, ки танҳо буданд на барги сабзе на хандаи гуле бар танашон. Зимистон буд ва ҳаво сардтар аз қутби шимоли дили ман. Дигар ҳеҷ барги сабзе ва ҳеҷ шукуфае дар тани дарахтҳо набуданд. Мисле, ки шоҳаҳои дарахт чун дастҳои ман ноумед буданд. Дар ҳамин фикрҳо будам ва қадам мезадам. Ногаҳон садое шунидам, ки бо забони англисӣ мегуфт.

- Чаро аз даҳани баъзе аз мардумони тоҷик ранги сабз мерезад, мисли ҳамин доғи сабзе, ки рӯи барф аст? Дигаре аз хориҷиён гуфт:

- Шояд доруе бошад, ки мардуми тоҷик онро истифода мекунанд? Аммо яки дигаре аз онҳо ҷавоб дод:

- Ин доруо ман дар бозору хиёбонҳои Тоҷикистон дидаам, ки дар коста мефурӯшанд. Ва ҷавонони тоҷик дар як пластики сафеди кӯчак аз он меҳуранд ва ҳамеша аз он меҳуранд. Дигаре чунин хулоса кард:

ФАРҲАНГИ ШАҲРНИШИНИ

БАНДАИ НОСИ

- Намехӯранд, балки дар даҳон гузошта пас аз чанд дақиқа туф мекунад. Ман, ки ба ҳарфҳои онҳо бо диққат гӯш мекардам, ин суҳанҳо ҳам ҷолиб метофтанд ва ҳам дардовар. Онҳоро ба ҳоли худашон гузошта, дубора ба қадам задан идома додам. Ва ҳамчунин ба ҳарфҳои ин хориҷиён фикр мекардам, ки чӣ бошад ин ранги сабз? Ногаҳон як китфе ба китфам бархӯрд. Баргашта ва дидам ҷавоне, ки ба ман бархӯрд, низ баргашта ба ман нигоҳ кард. Аз ин, ки нохоста китфаш ба ман бархӯрда буд, хост аз ман бахшиш пурсад. Ҳангоме ки уэр пурсид, аз лабу даҳонаш ранги сабз таровид. Ва ман бо диққат нигоҳ карда дидам, ки нос аст. Ҷавон рӯяшро баргардонд ва носро рӯи барф туф карду боз ба тарафи ман нигоҳ кард ва бо чашмони хиҷолатзада дубора бахшиш пурсиду ба роҳи худаш идома дод. Ман бо ҳолати мутааҷҷиб оби даҳони ўро, ки рӯи барфи сафед афтада, барфро сабз карда буд, тамошо мекардам ва беихтиёр сухани он хориҷиҳо ба хотирам расид ва фаҳмидам, ки доираи баҳси

фарҳанги бошукӯҳи тоҷикон бо номи ин фарзона шинохта мешавад. Ҳарчанд ман аз онҳо барои нос туф карданишон аз ошонаи боло, ки ҳама вақт рӯи либосҳои ман меафтод ва онҳоро чиркин мекард, ба полис шикоят кардам, аммо ба хотири ин, ки ман як донишҷӯ будам ва онҳо тоҷири бозорӣ пулис онҳоро ҳимоят карду ҳатто маро наздик буд, гунаҳкор барорам. Ба ҳар ҳол ман он хонаро тарк кардам ва он рӯз, ки хеле дилтанг будам ва барои қадам задан ва ҳавои тоза гирифтани аз хона баромадан ин ҳодисаи "нос"-и Боғи устод Рӯдакӣ маро боз ба ёди лаҳзаҳои "носӣ" андохт.

САБАБИ НОСКАШИИ ҶАВОНОН

Дар роҳ як ҷавонеро дидам, ки нос мекашид. Ин ҷавон тахминан 20-23 сола буд. Ҳайрон шудам ин қадар ҷавони тануманду зебо чаро мойл ба носкашӣ аст? Оҳиста-таста ба наздаш рафтаму пурсидам, ки чаро нос, чизеро, ки ба саломатӣ зарар дорад, мекашад. Гуфт: "сарчашмаи носкашии ман хизмати ҳарбӣ аст. Аз ҳамон ҷо ин одати бадро бо худ овардам"... Аҷабо.. нахост, ки хизмати ҳарбӣ макони носкашӣ бошад. Ҷавонони дигар низ фарзияҳои мухталифро гуфтанд; яке дар кӯча, дигаре дар хобгоҳи донишҷӯӣ ва чанди дигар аз падару бародарони худ, яъне дар муҳити оила ба ин "дард" гирифтанд шудаанд. Пас муҳити мо ба ҳамин одати бад, носкашӣ созгор аст ва мо то муҳитро ислоҳ накунем, аз ин одати асримиёнагӣ раҳо нахоҳем ёфт.

ҶАВОНДУХТАРОН НОСКАШРО ДУСТ НАМЕДОРАНД

Ҳамин тавр бо чанд ҷавондухтар дар барои чӣ тавр бархӯрд кардани онҳо ба ҷавонписароне, ки нос мекашанду мехоҳанд бо онҳо ихори муҳаббат кунанд ва ё умуман дӯстӣ дошта бошанд, суол кардам. Ҳамаи онҳо ҷавоби манфӣ доданд ва гуфтанд, ки ҳеҷ гоҳ намехоҳанд, дар зиндагӣ бо ҷавонони носкаш робитаи дӯстӣ дошта бошанд. Онҳо бар он мӯътақид буданд, ки аз ҷавонони носкаш мақбулашон нестанд. Вале аз як зане, ки дар бозори Корвон ба соҳибкорӣ машғул буд, иттифоқан пурсон шудам,



Ин аломат дар шаҳрҳои Чин маъмул буда, агар дар хиёбонҳои шаҳрҳои кишварамон низ насб мешуд, шояд тозагии муҳитро бештар ҳифз мекардем.

дам, ки нисбат ба нос чи назар дорад. Он зан гуфт, ки шавҳараш носкаш аст ва чанд вақт пеш писари ҷавонаш ҳам ба носкашӣ шурӯъ кард. Он зан қотеъона гуфт, ки ман ҳар сахар ва бегаҳ ҳар дуру маҷбур мекунам, ки дандонҳояшонро бишӯянд ва дар охир хулоса кард, ки агар нос набошад, шавҳарам бо ман хеле бад рафтор мекунад, хайрият ҳамин нос аст, ки ман аз "гургур"-и он кас халосам.

НОС ЧӢ ЗАРАР ДОРАД?

Дар тиб маълум шудааст, ки нос аз ҳама зиёд ба дандонҳои инсон зарар дорад. Инчунин майнаи сарро ҳам метавонад баъди истифодаи зиёд иллатнок кунанд. Зарари нос инчунин ба шушу ҷигар низ бетаъсир нест. Баъзе одамон бар он фикранд, ки ҳангоми носкашӣ фикрронӣ кушода шуда шахс метавонад, ақидаҳои хуберо баён кунанд. Вале аз ҷиҳати тиб ин амал хатарнок аст, зеро ҳангоме, ки шахс нос мекашад, никотинҳо ҳуҷайраҳои мағзи сарро зуд ба гардиш меоранд ва ин боиси пайдо шудани фикрҳои нав мегардад, аммо дар асл никотинҳои нос ҳуҷайраҳои хабардиҳандаи мағзи сарро маҷбур ба кор мебарорад ва ин метавонад пас аз чанд сол ба пурра аз кор мондани ҳуҷайраҳои асаб оварда расонад.

НОСКАШӢ ҶУЗЪИ ФАРҲАНГ НЕСТ

Ҳоло фикр мекунам ин носчист, ки бештари мардуми мо дил ба он бастааст ва дар кӯчаву бозорҳо, гузаргоҳҳои зерзаминӣ онро ба фурӯш мегузоранду дар худӣ чунин

ҷойҳои ҷамъиятӣ онро ҳар дам аз даҳонашон берун мерезанд. Намедонам, шояд "сарсабзӣ" ва "зебой"-и Душанбешаҳр ба хотири сабзии ҳамин нос бошад, ки касро ба ташвиш намеорад. Ҳарчанд масъулин ҳамеша барои сарсабзии Душанбе талош мекунад, вале боз нафароне ҳастанд ба қадри зебогии шаҳр намерасанд. Ба ҳар ҳол ҳар қавм ва ҳар миллате бо доштани фарҳанги воло меболад. Тамоми кишварҳои ҷаҳон талош мекунад худ ва фарҳангашонро ба беҳтарин ваҷҳ муаррифӣ кунанд. Хушбахтона, бо ҳиммат ва талоши масъулони бофарҳанги тоҷик то андозае фарҳанги мо дар ҷаҳон муаррифӣ шудааст. Аммо ин фарҳанг, фарҳанги Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Хайём, Ҳофиз, Мавлоно... , ки фарҳанги волои мо - тоҷиконро дар ҷаҳон муаррифӣ кардааст набояд коста гардад. Гузашта аз ин бузургон ва шахсиятҳои донишманде чун Исмоили Сомонӣ, Ибни Сино, Розиву Дигар бузургон фарҳанги илмӣ ва донишҳои моро боло бурдаанд ва мо бо доштани онҳо аз худ меболам ва ифтихор мекунем, ки мо идомаи насли ин бузургон ҳастем. Умедворам аксари мардуми тоҷик, ба хусус ҷавонон қадри ин неъматро доништа ва барои муаррифии фарҳанги боарзиши тоҷикон таваҷҷӯҳи зиёде зоҳир намоянд. На дар кӯчаву бозору гузаргоҳҳо, ба хусус пеши сайёҳони хориҷӣ нос фурӯшанду нос туф кунанд. Ин омилҳо, гарчанде ки аз назарҳо дур афтада бошанд ҳам, ба фарҳанги мо таъсири манфии худро мегузоранд.

Гулҳаёи МАДИМАР

Ман бо ҳолати мутааҷҷиб оби даҳони ўро, ки рӯи барфи сафед афтада, барфро сабз карда буд, тамошо мекардам ва беихтиёр сухани он хориҷиҳо ба хотирам расид ва фаҳмидам, ки доираи баҳси онҳо дар мавриди нос будааст.

онҳо дар мавриди нос будааст. Ва ҳамчунин ин ҳолат маро ба ёди хотироти зиндагӣ, ки иҷоранишин бо як дӯстам будам, андохт. Хотироте, ки ҳаргиз фаромӯш нахоҳам кард. Ҳамин хотираи сабзу ҳамон иҷоранишинӣ ва ҳамон либосҳое, ки субҳ онҳоро носолуд аз торбанд мегиритам. Ва ҳамон даъвоҳои ман бо ҳамсоияи ошонаи боло ва шикоятӣ ману ҳимоятӣ пулис аз ҷавонони он ошона. Хулоса ин, ки "ману нос" хотироти зиёде дорем ва ба гуфтае аз нос қимоб ҳам шудаам. Аз ҳамон хотираи қадам задани онрӯзаи ман дар боғи Рӯдакӣ- ҳамон Рӯдакӣе, ки

"Дуруст бинависем" ДАСТУРИ АРЗИШМАНД АСТ...

ВАЛЕ ОНРО БОЯД ДУРУСТ МЕНАВИСТЕМ

Панҷуми ноябр дар маҷлисгоҳи Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон рӯнамоиш китоби шоир ва донишманд Рустами Ваҳҳоб "Дуруст бинависем" баргузор шуд. Дар он иддае аз олимони, адибон, омӯзгорони донишгоҳҳо, кормандони матбуот, донишҷӯён ширкат варзиданд. Истиқболи гарми аҳли фазл аз он шаҳодат меод, ки китобе рӯйи кор омадааст зарурӣ. Эҳтимол меравад, ки китоби мазкур аз ҷониби донишварон, суҳансанҷон, мутахассисони соҳаи забон, маърифатдӯстони дигар мавриди баррасии гузардатар қарор бигирад. Такмили ин китоб бар нафъи ҳар як тоҷик аст.

РУСТАМИ Ваҳҳоб ҳамчун яке аз афроди дилсӯзи миллат чанд сол боз ба гирдоварӣ ва довариҳои ғалатҳои дар навиштор ва гуфтори имрӯзаи мо роиҷшуда машғул мебошад. Ҷанҷоли ба ин масъала марбути хешро дар сини сини мақолаҳо аз тариқи матбуот ва интернет пешниҳоди хонандагон мегардонд. Инак, хушбахтона, арзиҳои ӯ дар шакли китоби муқаммал зери дасти посдорони забони модарӣ қарор гирифтанд. Китобҳамагӣ 500 нусха нашр гардида, ки ин, албатта, ҷавобгӯии талабот нест. Зеро бояд онро ба китобхонаҳо, муассисаҳои таълимӣ, идораҳо, вазоратҳо, шабакаҳои радиову телевизион дастрас намуд, то ҳамаҳои фоҳиши забони ҳар як тоҷик, аз райис то сайис, бад ин восита ислоҳ ёбанд.

Китоби "Дуруст нависем" ҷуз сарсухан ва матолиби асосӣ ду мақола таҳти унвони "Забон нахустунсури хувияти миллӣ аст", "Забони мо ҳастаи ҳастии мост" ва замимаи "Калимаи "тоҷик" дар ашъори бузургон"-ро фаро мегирад, ки арзишу аҳамияти онро барафзудаанд.

Муаллиф дар ин маҷмӯа беш аз шаст вожаву ибораро баррасӣ намуда, сараро аз носара ҷудо кардааст. Баъди мутолиаи ноогоҳон оғоҳӣ хоҳанд ёфт, ки "ҳар ойина" бояд навист ё "ҳаройина", "қароҳат" бояд навист ё "қароҳат", "тадрис гирифтанд" дуруст аст ё "дарс гирифтанд", "тасаллият" дуруст аст ё "таслият" ва ҳоказо. Масалан, аксарият номи яке аз кишварҳои арабӣ - Кувайтро "Кувайт" менависанд, зеро гумон менамоянд, ки ҳарфи "к"-и ҷузъи калимоти русӣ ба тоҷикӣ ҳатман "қ" мешавад. Бар хилофи онон Рустами Ваҳҳоб бо далели шоян чунин менигорад:

"Аммо решаи ин калима ва исми хосси "Кувайт" (ё "Кувейт") калимаи бисёр қадимии ҳиндуэронии "кут" ё "куд", ба маънои истеҳком, қалъа, диж, мебошад ва дар номи баъзе мавзеҳо вуҷуд

дорад, аз ҷумла "Сиёлкут" ва ин ба калимаи "кӯх" бемуносибат нест, чун далолат бар баландӣ мекунад ва гуфтори мардуми баъзе маҳаллаҳо "кут", "куд" ро ба маънои анбошта ва тӯда, ғарам ҳам ба кор мебаранд, чун "кути гандум", "кути санг" ва дар фарҳангҳо ҳам ба ин маъно омадааст.

Ҳамчунин дар калимаи "кутвол" ба маънои диҷбон ва сардори қалъа (комендант) ба сурати аввалӣ боқӣ мондааст. Дар ин маврид "кут" (кувайт) ба қоидаи арабии тасғир (хурд кардан) дучор шудааст, ки дар мобайни калима ба сурати "ай" меояд ва нақши пасвандҳои хурди навозиши "ак", "ча"-и тоҷикиро дорад. Масалан, Убайд ба ҳамаи тариқ аз Абд сохта шудааст, ки ба маънои хурдӣ аст ё ба навозиш чунон гуфта мешавад.

Хулоса, "Кувайт" ғалат буда, шакли саҳеҳи он "Кувайт" (ё "Кувейт") мебошад ва маънои кути хурд, яъне "қалъаи хурд"-ро дорад (мисли Дизак, ки Қиззах шудааст) ва решаи ин исми тоҷикӣ аст.

Мисоли баръакс: баъзе шахсон истифодаи кӯтоҳи вожаи "салом"-ро мазаммат мекунанд ва тавсия медиҳанд, ки онро ҳатман ба шакли пурра талаффуз намоем. Рустами Ваҳҳоб бо тақия ба адабиёт ва таърих нодуруст набудани "салом"-ро ба исбот расонда, менависад:

"Дар хитоб: салом, асалом, асалому алайкум, дар ҷавоб: салом, асалому алайкум, ва алайкум, ва алайкум асалом ҳар яке саҳеҳ мебошад ва ҳар касе ҳам метавонад бо тавачҷуҳ ба муҳит ва фазои маънавию фарҳангӣ аз он ҷӣ дар суннатҳои хубу саҳеҳ ҳаст, ҷузъе бар он биэфзоҷд берун аз тақаллуф ва таассуб".

Алалхусус баррасии ибори "рафта истодан" аз ҷониби муаллиф басо ҷолиб ва эътимодбахш аст. Ӯ барҳақ нигоштааст:

"Имрӯз бисёриҳо феъли ёвари "истодан"-ро дар таркибҳои чун "гуфта истода-

аст", "рафта истодаст" нодуруст мешуморанд. Чунин ақида аслан эҷоди худӣ нест, балки аз эроди рафиқони ҳамзабон ба миён омадааст".

Рустами Ваҳҳоб дар панҷ саҳифа бо овардани иқтибосҳо аз "Авасто", "Корномаи Ардашери Бобакон", "Зайнулахбор"-и Гардезӣ, "Основи иранского языкознания" (Маскав, нашриёти "Наука", 1981) ва ғайра, ҳамчунин бо мулоҳизоти борикбонаи худ собит карда, ки ибори "истодан" барои корбаст ҳуқуқи комил дорад.

Бад ин минвол, ҳавахоҳони забони тоҷикӣ метавонанд аз ҳар саҳифаи ин китоб баҳра бардоранд. Китоби мазкур саҳми назарраси шоири тавоно ва олими нуктасанҷ Рустами Ваҳҳоб дар покиза нигоҳ доштани забони модарист. Албатта иштибоҳоти гуфтори навиштории мо бо ҳамаи як маҷмӯа хатм намешавад, аз ин рӯ дӯсти гиромии онро кӯшишу пажӯҳишу нигориш боз ҳам дар пеш аст.

Китоб "Дуруст менависем" унвон дорад, аз ин рӯ, изҳори нуктае ноғузир мебошад, ки ҳусни онро як сини сини нодурустӣ хоҳонидааст. Аввал ин, ки баъзе вожагон бо ду ва ё якчанд тарзи навишт омаданд. Бигирем вожаи "суитафоҳум"-ро: сӯитафоҳум (саҳ. 69); суитафоҳум (саҳ. 90). Вожаи "шӯравӣ": шуравӣ (саҳ. 14, 54); шӯравӣ (саҳ. 21, 49). Вожаи "радио": радиё (саҳ. 7, 14, 45, 80); радио (саҳ. 21, 87). Вожаи "телевизион": телвиэён (саҳ. 7); телевизиён (саҳ. 14, 80); телевизион (саҳ. 21, 45). Вожаи "ҷомеа": ҷомиа (саҳ. 18); ҷомеа (саҳ. 19). Вожаи "бархурдор": бархурдор (саҳ. 18); бархурдор (саҳ. 22). Вожаи "фоил": фойил (саҳ. 70); фоил (саҳ. 71). Номи шоир ва орифи машҳур Абӯсаиди Абулхайр (саҳ. 53, 61); Абӯсаиди Абулхайр (саҳ. 70); Абӯсаиди Абулхайр (саҳ. 101). Номи фарҳангшиноси маъруф Муин: Муин (саҳ. 95); Муид (саҳ. 101); Муён (саҳ. 102).

Номи фарҳангшиноси маъруфи дигар Амид: Амид (саҳ. 95); Амин (саҳ. 101). Ба ҳамаи монанд номи донишманди фидойи Муҳсин Умарзода ҷое бо ҳарфи "ӯ", ҷое бидуни он, насаби Амир Муиззӣ ҷое бо ҳарфи "ъ", ҷое бе он зикр ёфтаанд. Дар байти Саъдии Шерозӣ калимаҳои "турку тоҷику рум" ғолибан бо ҳарфи хурд, вале дар саҳифаи 116 бо ҳарфи калон чоп шудаанд:

**Араб дидаву Турку Тоҷику Рум,
Зи ҳар навъ дар нафси покаш улум.**

Байте аз Мавлоно дар саҳифаи 117 ба шакли зерин омадааст:

**Турки ки, тоҷики ки зангии кӣ, тозии кӣ?
Моликулмулке ки донад мубамӯ сирру ӯалан.**

Гунаи дурусти он шояд чунин бошад:

**Турки кӣ, тоҷики кӣ, зангии кӣ, тозии кӣ,
Моликулмулке, ки донад мубамӯ сирру ӯалан?**

Ҳарфи "ӯ" дар басо маворид мақомашро ба "у" додааст: чаҳорҷуб (саҳ. 20), кутаҳдаст (саҳ. 36), андуҳ (саҳ. 104) ва ҳоказо. Дар баъзе мавридҳои зарурӣ аз вергул сарфи назар шудааст. Чунин:

**Фарёди нотавонон маҳви губори аҷз аст,
Ранге ба рух шикастам арзи ниёз кардам.** (саҳ. 68)

Ин ҷо агар пас аз "шикастам" вергул мекӯнданд, дурусттар мебуд.

Ё:
**Чу яқсон аст он ҷо турку тоҷик,
Ҳам аз Эрон ҳам аз Тӯрон дарего.** (саҳ. 117)

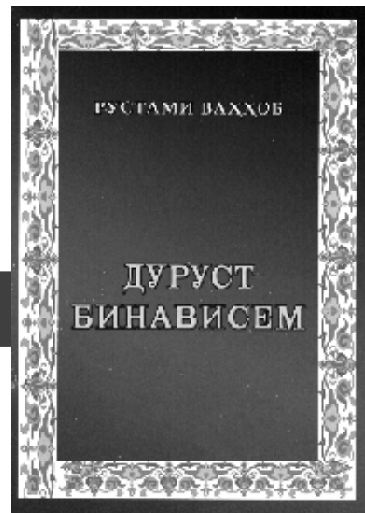
Ин ҷо баъди "Ҳам аз Эрон" вергул мебоист гузоштан.

Мисолҳои насрӣ:
"Фақир ин гуна эътирози ишонро шунида тааҷҷуб кардам" (саҳ. 9).

Дар ин ҷумла пас аз вожаи "шунида" вергул мегузоштанд, нураналонур мешуд.

"Агар "собачка"-и русиро дар ин маврид тарҷумаи кунем бояд "сагак" гӯем на "сагча" (саҳ. 102).

Ин ҷумла аз ду вергул маҳрум гаштааст - вергулҳои баъ-



ди "кунем" ва баъди "гӯем".
"Агар шитоб надошта бошад (яъне агар вақт дошта бошад) **бигӯяш, ки бинишинад**" (саҳ. 105). Ин ҷо пеш аз "бигӯяш" вергул тақозо мегардад.

Мавридҳои низ ҳастанд, ки вергул комилан ноҷоиз мебошад: **"набойд заррае дар ин кор нигаронӣ, ва заъфу сустӣ роҳ ёбад"** (саҳ. 20); **"маънои калимаи дувум, ниёз ба шарҳу тафсир надорад"** (саҳ. 46); **"Ҳамаи омил ҳамчунин боис гардида, ки дар забони гуфтории мардум, низ тобиши манфии ин калимаҳо ҳанӯз барҷой аст"** (саҳ. 69).

Гоҳ ҷумлаҳо воҷеҳдоранд, ки калимаи зиёдтаре ё нобаҷо мазмунашонро коста ва ё номафҳум гардондааст. Бигирем: **"Дар ашъор риояи вазн водор мекунад менамояд, ки онро ба ҳамаи сурати саҳеҳ бихонем"** (саҳ. 92); **"Мурод ин аст, ки тавачҷуҳ ва эҳтиромӣ мо ва забони зиндаи халқамон бештар бошад"** (саҳ. 114). Маълум, ки аз ду феъли ҳамшафати ҷумлаи аввал (мекунад менамояд) якеро ҳазф бояд карду дар ҷумлаи дувум "ва"-ро бо "ба" иваз. Ҳар ҷо - ҳар ҷо калимаҳо барғалат оварда шудаанд: иштибоҳ (инштибоҳ, саҳ. 104), муайян (муаян, саҳ. 37), перевод (первод, саҳ. 45) ва ғайраву ғайраҳо. То суҳан ба дарозо нақашад, бо ҳамаи аз мазраи мисолҳо хӯшачиниро бас мекунем.

Мо чанде аз нодурустии имлови маъноиро ба он хотир баршумурдем, то дар ҷои ояндаи ин китоби арзишманд рафиқони азизамон - муаллиф Рустами Ваҳҳоб ва муҳаррир Мубашшири Акбарзода бар онҳо ва ҳаммонандони онҳо тавачҷуҳ бигузоранд. Зеро ғалатҳои ҳамчун ғалатҳои болоӣ метавонанд хонандагонро нобаладро раҳгум занонанд. Чун китоб "Дуруст бинависем" ном дорад ва онро бархе ба сифати дастурамал истифода хоҳанд бурд, месазад, ки дурустнависӣ аз худӣ он оғоз ёбад. Ба Рустами Ваҳҳоб барои идомаи заҳмати манфиатовараш дар ин ҷодаи мушкил қадами барҷо ва қалами бурро орзумандем.

Салими ЗАРАФШОНФАР

Солҳои охир бо тағйирёбии иқлим дар як вақт борону барфу сел шуда, вақти дигар ҳавои хушк бебориш ба назар мерасад. Доир ба ин мавзӯ дар нишастии "Иштирок дар раванди қабули қарор оид ба масоили рушд: Имконот ва мушкилот дар барномаҳои тағйири иқлим дар Тоҷикистон" Авилаш Роул, сарвари Анҷумани созмонҳои ғайридавлатӣ оид ба Бонки Осиеи Рушд гуфта буд, ки қаблан дар атмосфера газҳои гуногун, аз қабилҳои оксиген ва ғайра мавҷуд буданд, ки қабати ҳаворо ба хубӣ ҳифз мекарданд.

Дар натиҷаи зиёд шудани шумораи аҳолии Замин қорхонаҳои саноатӣ зиёд ҳориҷ мешавад, ки ҳамаи он ба атмосфера меравад. Он партову газе, ки ба ҳаво ихроҷ мешавад, аз қабати атмосфера боло нартафта, баръакс поин меояд ва ба замин гармии зиёд медиҳад. Аз ин сабаб дар як вақт борону барфу сел зиёд мешавад ва дар як вақти дигар ҳавои хушк бебориш кишти деҳқонро таҳдид мекунад.

Маркази обу ҳавошиносии кишвар низ дар мавриди тағйирёбии иқлим ва боло рафтани ҳарорати ҳаво дар кишвар мегӯяд, ки ҳамаи ин метавонад боиси сар задани селу боришоти зиёд гардад. Ва ин бештар ба минтақаҳои доманакӯҳ ва сараҳои Тоҷикистон таҳдид меку-

МУҲИТИ ЗИСТ

БУНЁДИ ҶАНГАЛЗОРҶО ИҚЛИМРО МУЪТАДИЛ МЕСОЗАД

над. Таҳлилҳои ахир муайян карданд, ки то соли 2050 ҳарорати ҳаво дар водии Тоҷикистон то 1,5 ва дар қисматҳои кӯҳистонӣ то 0,6 дараҷа аз ҳарорате, ки ҳоло ҳаст, баланд хоҳад шуд. Масъулини ин ниҳод ишора карданд, ки ҳарорати

ҳаво соли қорӣ дар Бадахшон аз 7 то 9 дараҷа нисбат ба ҳарорати соли гузашта баланд шуд, ки дар натиҷа сел омад.

Дуруст аст, ки солҳои ахир иқлим тағйир ёфт, пас суоле ба миён меояд, ки дар ин марҳила вазорат, академия ва институ-

тҳои дахлдор чӣ қорхоро барои беҳтар гардонидани зиндагии мардум дар талу теппа ва ё соҳаи кишоварзӣ анҷом доданд? Ё чӣ пешниҳод ба ҳукумат карданд?

Ҳикматулло Назиров, директори Институти боғпарвари-

ву сабзавоткории Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон мегӯяд, ки «барои кишти қор ва бунёди боғҳо тавсия медиҳем, ки минтақаҳои кӯҳӣ ва назди кӯҳии ҷумҳурӣ қойҳои муносиб мебошанд. Яъне, он баландиҳое, ки бо намӣ таъмин аст, мо тавсия медиҳем, ки ингуна қойҳо барои бунёд кардани боғ мебошанд». Ва дигар тарафи масъала офаридани навҳо, аз ҷумлаи донақорҳо, (чормағз), тухмақдорон (себ, нок, биҳӣ, зардолу), яъне аллакай тавсияву пешниҳодҳо барои кишти инҳо шудааст.

Пешниҳоди дигаре, ки Институти физика ва атмосфераи Академияи улуми Тоҷикистон ба Ҳукумати кишвар барои паст кардани тағйирёбии иқлим кардааст, дар биёбонҳои дарахтшинонидану ҷангалзорҳо зиёд кардан мебошад.

Доктори илмҳои физика-математика, доктор Сабури Абдуллоев, мудири лабораторияи Институти физика ва атмосфераи Академияи улуми Тоҷикистон таъкид мекунад, ки «биёбонҳо, ки дар Шахритусу Бешкент ҳаст, бояд ба ҷангалзор табдил диҳем. Ин кори бисёр мушкил аст, аммо инро бояд кард.»

Баррасии тағйирёбии иқлим дар маҳфил, нишаст ва ҳамоишҳои сатҳи гуногун мавриди баррасӣ қарор мегирад, аз ин рӯ масъулино зарур аст, ки оиди роҳи ҳалли ин масъала андеша кунанд.

М. ҲАЛИМОВА



	Ба он даста-монро меандозем	Шаҳр дар Эрон	1000 метр (ихтисора)	Наврӯз, Сада, Соли Нав	Соқит, хомӯш	Навдаитар																																																																																																																																																																																																																																															
	Вай бо сиёсат машғул аст	...Халлилов, ширинкор	Сабзавот	Суруди модар		Номи аввалин инсонии рӯи Замин																																																																																																																																																																																																																																															
	Тухми моҳӣ (русӣ)		Тирезача (русӣ)	Қарорунияти қатъӣ	Моҳишӯрбон (русӣ)																																																																																																																																																																																																																																																
Ҷазабнок	Ровии варзиш	Қорӣ ... аз асарии С. Айни	Ҳарорати бадани бемор	Яке аз занҳои биҳишти	Шанбею яқшанбе-рӯзҳои ...	Бо об ҳамеша менавад																																																																																																																																																																																																																																															
Калонтарин киностудияи Русия					Ишора	Илми ҳисоб																																																																																																																																																																																																																																															
Эшон, вайҳо	Ҳиссиёти ба ошиқон хос	Бародар	Дар байни дарсҳо	Ноҳия дар вил. Суғд	Чора, илоҷ																																																																																																																																																																																																																																																
		Зиёдтар, афзунтар			Нам																																																																																																																																																																																																																																																
Ақл, хирад	Зеб, ҳусн		ҶАВОБИ СКАНВОРДИ ШУМОРАИ ГУЗАШТА																																																																																																																																																																																																																																																		
			<table border="1"> <tr><td>М</td><td>Д</td><td>У</td><td>Ш</td><td>А</td><td>Н</td><td>Б</td><td>Е</td><td>Г</td><td>И</td><td>М</td><td>У</td><td>Х</td><td>О</td><td>С</td><td>И</td><td>Б</td></tr> <tr><td>У</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>Е</td><td></td><td></td><td>С</td><td></td><td>К</td><td></td><td></td><td>И</td><td>Е</td></tr> <tr><td>Б</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>И</td><td>К</td><td>Р</td><td>О</td><td>М</td><td>И</td><td>О</td><td>С</td><td>И</td><td>Е</td></tr> <tr><td>О</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>О</td><td>Р</td><td>С</td><td>Ш</td><td>В</td><td>А</td><td>З</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Д</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>А</td><td>Р</td><td>Г</td><td>Е</td><td>Н</td><td>Т</td><td>И</td><td>Н</td><td>А</td><td>У</td></tr> <tr><td>И</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>Р</td><td>А</td><td>Р</td><td>А</td><td>Ш</td><td>У</td><td>Р</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Л</td><td>У</td><td>Ч</td><td>А</td><td>К</td><td>А</td><td>В</td><td>А</td><td>Н</td><td>С</td><td>О</td><td>Л</td><td>А</td><td>М</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>А</td><td>А</td><td>У</td><td>Қ</td><td>О</td><td>Б</td><td>Н</td><td>Т</td><td>О</td><td>Қ</td><td>У</td><td>М</td><td>А</td><td>Р</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>А</td><td>Р</td><td>Б</td><td>И</td><td>Б</td><td>А</td><td>Н</td><td>А</td><td>Ч</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Т</td><td>А</td><td>Х</td><td>Т</td><td>А</td><td>Д</td><td>У</td><td>С</td><td>Т</td><td>Р</td><td>А</td><td>Д</td><td>А</td><td>В</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>О</td><td>О</td><td>О</td><td>Р</td><td>А</td><td>А</td><td>Н</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>З</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Ч</td><td>А</td><td>Б</td><td>Р</td><td>Ф</td><td>А</td><td>Ф</td><td>С</td><td>А</td><td>Н</td><td>Т</td><td>О</td><td>Н</td><td>А</td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>И</td><td>О</td><td>Р</td><td>И</td><td>А</td><td>Й</td><td>И</td><td>А</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Р</td><td>А</td><td>Н</td><td>Ч</td><td>Л</td><td>О</td><td>Н</td><td>Д</td><td>О</td><td>Н</td><td>М</td><td>О</td><td>Т</td><td>О</td><td>Р</td><td>О</td><td>Л</td></tr> </table>			М	Д	У	Ш	А	Н	Б	Е	Г	И	М	У	Х	О	С	И	Б	У							Е			С		К			И	Е	Б							И	К	Р	О	М	И	О	С	И	Е	О							О	Р	С	Ш	В	А	З				Д							А	Р	Г	Е	Н	Т	И	Н	А	У	И							Р	А	Р	А	Ш	У	Р				Л	У	Ч	А	К	А	В	А	Н	С	О	Л	А	М				А	А	У	Қ	О	Б	Н	Т	О	Қ	У	М	А	Р				А	Р	Б	И	Б	А	Н	А	Ч									Т	А	Х	Т	А	Д	У	С	Т	Р	А	Д	А	В				О	О	О	Р	А	А	Н							З				Ч	А	Б	Р	Ф	А	Ф	С	А	Н	Т	О	Н	А				И	О	Р	И	А	Й	И	А										Р	А	Н	Ч	Л	О	Н	Д	О	Н	М	О	Т	О	Р	О	Л	Чойи чуқур барои обғирӣ	
М	Д	У	Ш	А	Н	Б	Е	Г	И	М	У	Х	О	С	И	Б																																																																																																																																																																																																																																					
У							Е			С		К			И	Е																																																																																																																																																																																																																																					
Б							И	К	Р	О	М	И	О	С	И	Е																																																																																																																																																																																																																																					
О							О	Р	С	Ш	В	А	З																																																																																																																																																																																																																																								
Д							А	Р	Г	Е	Н	Т	И	Н	А	У																																																																																																																																																																																																																																					
И							Р	А	Р	А	Ш	У	Р																																																																																																																																																																																																																																								
Л	У	Ч	А	К	А	В	А	Н	С	О	Л	А	М																																																																																																																																																																																																																																								
А	А	У	Қ	О	Б	Н	Т	О	Қ	У	М	А	Р																																																																																																																																																																																																																																								
А	Р	Б	И	Б	А	Н	А	Ч																																																																																																																																																																																																																																													
Т	А	Х	Т	А	Д	У	С	Т	Р	А	Д	А	В																																																																																																																																																																																																																																								
О	О	О	Р	А	А	Н							З																																																																																																																																																																																																																																								
Ч	А	Б	Р	Ф	А	Ф	С	А	Н	Т	О	Н	А																																																																																																																																																																																																																																								
И	О	Р	И	А	Й	И	А																																																																																																																																																																																																																																														
Р	А	Н	Ч	Л	О	Н	Д	О	Н	М	О	Т	О	Р	О	Л																																																																																																																																																																																																																																					
Узвҳои зерзаминии растани	Додрас, раиси суд	Машинаи ҷангӣ			Бӯхтон, айбдоркунии бардурӯғ																																																																																																																																																																																																																																																
Узвҳои пайрави ҷумла																																																																																																																																																																																																																																																					

Футбол

Панҷ тӯби бечавоб



17 ноябр даври ҳаштуми бозиҳои интихобии Чемпионати ҷаҳон-2018 баргузор гардид. Дар гурӯҳи "В" мунтахаби Қирғизистон дар майдони худ дастаи Урдунро бо ҳисоби 1:0 мағлуб кард. Аммо Австралия дар сафар мунтахаби Бангладешро бо натиҷаи 4:0 шикаст дод.

Баъди ин давр дар ҷадвали мусобиқа пешсафи гурӯҳ иваз шуд. Урдун, ки бо 13 имтиёз дар зинаи аввал қарор дошт, акнун ба зинаи дуюм фаромад. Австралия бо 15 имтиёз пешсафи гурӯҳ гардид. Қирғизистон бо 11 имтиёз мавқеашро дар зинаи сеюм мустақкам кард. Тоҷикистон бо 5 имтиёз ҳамоно дар ҷойи панҷум аст. Бози навбатии Бангладеш дар майдони худ низ омад накард.

	Б	Ғ	М	Б	Т	И
1 Австралия	6	5	0	1	17-3	15
2 Урдун	6	4	1	1	12-2	13
3 Қирғизистон	7	3	2	2	9-8	11
4 Тоҷикистон	6	1	2	3	9-12	5
5 Бангладеш	7	0	1	6	2-24	1

Бозиҳои боқимонда моҳи март соли оянда баргузор мешаванд.

Тибқи ҷадвали мусобиқот мунтахаби Тоҷикистон дар даври 9-ум 24 март дар сафар бо Австралия ва дар даври 10-ум 29 март дар майдони худ бо Қирғизистон кувва меозмояд.

Алӣ ҚҶҶҶ

Дастаи мунтахаби Тоҷикистон дар даври ҳафтуми бозиҳои интихобии Чемпионати ҷаҳон-2018 дар гурӯҳи "В" мунтахаби Бангладешро дар варзишгоҳи марказии пойтахт бо ҳисоби бузурги 5:0 мағлуб кард. Дар ин вохури бозигарони тоҷик аз худ маҳорати хуб нишон дода, дарвозаи меҳмононро пайваста мавриди ҳамла қарор медоданд. Ҳамлагари мунтахаби Тоҷикистон Манучеҳр Ҷалиловро метавон қаҳрамони бозӣ номид, зеро ӯ чор маротиба хати ҳимояи дастаи меҳмононро раҳна карда, дар дақиқаҳои 16, 26, 60 ва 74-ум ба дарвозаи онҳо гол зад. Як голи дигарро дар дақиқаи 52-юм нимҳимоятгар Аҳтам Назаров аз ҷаримаи 11-метрий вориди дарвозаи бангладеширо кард.

Дар бозии дигари даври ҳафтуми мусобиқаи интихобии қаҳрамони ҷаҳон-2018 дар гурӯҳи "В" мунтахаби Австралия дар майдони худ бар тими миллии Қирғизистон бо ҳисоби 3:0 пирӯз шуд.

- Агар аз муҳимтарин воқеоти кишвар ва ҷаҳон огоҳ шудан хоҳед,
- Агар бо чеҳраҳои мондагори сиёсату фарҳангӣ ва таърихӣ аз наздик ошно шудан хоҳед,
- Агар аз дастовардҳои илмӣ, техникӣ ва дигар соҳаҳо воқиф шудан хоҳед,
- Агар ба мушкilot ва масъалаҳои доғу мубрами ватани худ бетараф нестед,
- Агар мавқеи ҲҲДТ-ро дар ҷомеа устувор дидан хоҳед, пас,

ба ҳафтаномаи



обуна шавед!

МУШТАРИЁНИ ГИРОМӢ!

Маблағи обуна ба ҳафтанома 90 сомони ро ташкил дода, метавонед онро ба тариқи нақдӣ ва ғайринақдӣ ба суратҳисоби ҲҲДТ, ба воситаи шӯбаҳои "Амонатбанк" гузаронед...



СУРАТҲИСОБИ МО:

ҲИЗБИ ХАЛҚИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН
ИНН 020001728,
С/Ҳ 20202972000473101000,
Кор/с. 20402972316264
МҖО 350101626.
Дар идораи амалиёти
БДА ҶТ-"Амонатбанк"

СУРОҒАИ МО: ш. Душанбе,
маҷмааи "КОҲИ ВАҲДАТ", ошёнаи 2.
ТЕЛЕФОН: 224-49-29, 224-83-72

Ин ачиб аст

Бархилофи ақидаҳо, ҳуҷайраҳои асаб барқарор мешаванд. Зиёда аз ин, ба шарофати раванди "нейрогенез" дар майнаи сари инсон тӯли умраш ҳазорҳо нейрон (ҳуҷайра)-и нав тавлид мешавад. Олимони исбот карданд, ки кори пурмаҳсули эҷодӣ барои барқароршавии ҳуҷайраҳои ёри мерасонад, махсусан ба онҳое, ки инсултро паси сар кардаанд.

Агар барф зеро по "ғичирос" кунад, пас сардии ҳаво -5 аст. Дар сардии -4 барф овоз намебарорад.

4 март соли 1960 овозхон (баритон)-и маъруф Леонард Уоррен дар рӯи сахна ҳангоми иҷрои операи Ҷузеппе Верди "Кувваи тақдир" вафот кард. Суҳанони охири ӯ чунин буданд (аз опера):- Morit? Tremenda cosa (Мурдан? Ин шараф аст).

Иқлими Африқо ҳамеша чунин гарм набуд. Дар хотираи инсоният рӯди Нил ду маротиба мавриди яхбандӣ қарор гирифтааст: солҳои 829 ва 1010-и милодӣ.

Қабри сарвари гурӯҳи овозхонии the Doors- Чим Моррисонро, ки дар қабристони Пер-Лашези Париж воқеъ аст, ҳама-сола зиёда аз 2 миллион нафар зиёрат мекунад.

Римҳои қадим ҳайкалҳои ашхоси маъруфро аз гач

ДАРӢИ НИЛ ДУ МАРОТИБА ЯХ БАСТА АСТ

тайёр мекарданд, дар таъя ба вазъи сиёси сари ин ҳайкалҳо-ро метавон ба дигар иваз намуд. Яъне, "ҳам лаъл ба даст ояду ҳам ёр наранҷад..."

Тупи дар таърихи инсоният бузургтарин-"Дора"-соли 1937 дар Олмон сохта шуд. Вазни ин силоҳи калибраш 800-миллиметра 1350 тонна, вазни тири он 8 тонна ва дурии зарбааш 40 километрро ташкил мекард. Шумораи умумии ҳайати шахсия, ки барои ниғаҳдошти ин тӯп муайян шуда буданд, зиёда аз 4 ҳазор сарбозу афсарро ташкил мекард. Ин тӯп дар ҳучум ба Севастопол-

соли 1942 ва паҳши шӯриши Варшава дар моҳи октябри соли 1944 истифода шудааст.

Дар забони чинӣ ҳар як асъорро "юан" меноманд. Масалан, доллар ИМА "мэй юан" ном дорад.

Металли аз ҳама гаронтарини дунё калифорний аст. Нархи он 6,5 миллион доллар барои як грамм мебошад.

Ҷумҳурии Науру ягона

кишвари олам аст, ки пойтахти расмӣ надорад.

Масҷид-ул-Ҳароми Макка бузургтарин масҷиди дунёст. Масоҳати он зиёда аз 356 ҳазор метри мураббаъ аст. Дар мавсим ҳаҷ дар ҳудуди масҷид то 4 миллион зор намоз мегузорад. Масҷиди бузургтарини Аврупо дар пойтахти Чеченистон-шаҳри Грозний воқеъ аст. Дар масҷид зиёда аз 10 ҳазор нафар маввонанд намоз гузаранд.

Яке аз сирҳои бузурги фашнашудаи таърихӣ сирри макони қабри Чингизхонӣ малъун аст.

Ҳомиладории фили ҳиндӣ зиёда аз 22 моҳ давом мекунад.

Овозхон Боб Марли бо гитара, тӯби футбол, Инчил, ангуштарин (туҳфаи шоҳзодаи Эфиопия) ва "захира"-и маводи нашъадор ба хок супурда шуд.

Аспи дӯстдоштаи император

тори Рим Калигула-Инситат, ки дар қасри худ (қасри алоҳида барои асп!!!) зиндагӣ мекард, на танҳо сенатор (вакил) ва хоҳин интихоб гардид, балки расман ба байтале ба номи Пенелопа хонадор буд!

Донишгоҳи кӯҳантарини давлатии штати Айдахои ИМА дар шаҳри Москва (Moscow), дар қисми шимолии ин иёлат ҷойгир шудааст.

Шоҳи Британияи Кабир Георгӣ 1, ки аз соли 1714 то 1727 ҳукмронӣ кардааст, бо забони англисӣ умуман ҳарф зада наметавонист. Забони модарии ӯ немисӣ буд, чун худаш аз Ҳанновери Олмон буд. Бо атрофиёни дарбораш ӯ бо забони фаронсавӣ ҳарф мезад. Георгӣ 1 ҳуқуқи соҳиб шудан ба тоҷи шоҳии Британияро ба шарофати Канади мероси тахт, ки тибқи он католик наметавонад шоҳи кишвар бошад, дарёфт намуд. Ба шарафи Георгӣ 1 штати Ҷорҷияи ИМА номгузорӣ шудааст.

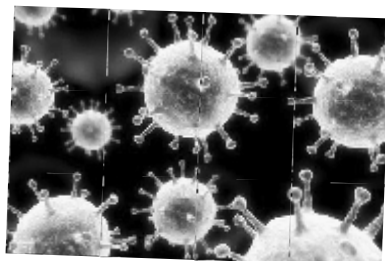
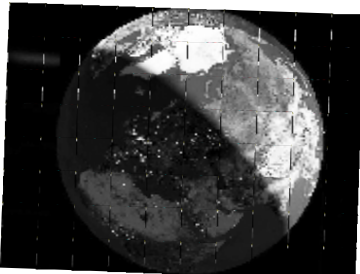
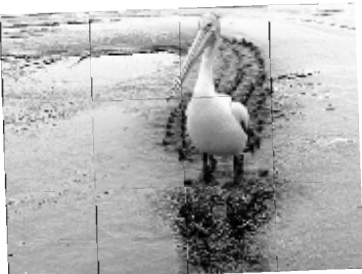
Сокини 1 миллионаи Маскав соли 1897 таваллуд шуда буд.

ДАЗАМАТ
Давом дорад

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дипломи серияи НТ1-317027, ки омӯзишгоҳи педагогии шаҳри Панҷкент соли 1989 ба Истамов Баҳодур Ҳамзаевич додааст, бинобар гум шудани эътибор надорад.

Доир ба масъалаҳои реклама, PR-мақола ва эълон дар ҳафтанома ба рақами 93-505-00-46 ва 900-22-33-85 занг занед. Масъули бахш Набӣ Юсупов



Рӯзнама моҳи декабри соли 1994 тахти рақами 309 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст. Ба хотири гуногунандешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки идораи рӯзнама зимнан метавонад бо муаллифон ҳамақида набошад ва масъулияти онро ба дӯш нагирад. Идораи нашрия навштаҳои муаллифони дар шакли электронӣ дар ҳаҷми то 4 саҳифаи ҳуруфи Times New Roman тј 14 қабул мекунад.

БАРОИ МАЪЛУМОТ:

Дастгоҳи КИМ ҲҲДТ - Идораи рӯзнама
тел.: 224-23-90, 224-83-72, 224-49-29, тел.: 238-72-10, 238-54-61, 238-79-07,
221-63-21. факс: 224-27-59 факс: 227-44-94

www.tribun.tj E-mail: minbarihalk@bk.ru

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

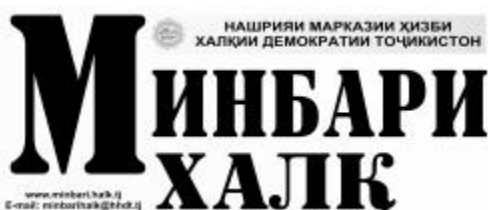
Котиби масъул: Маъруфҷон Маҳмудов
Муҳаррири масъул: Алиҷон Ҷӯраев
Ҳабарнигорон: Солеҳ Юсупов, Азамат Дӯстов, Хуриносо Ализода, Ибодуллоҳи Тоҳир, Гулҳаё Мадимарова
Масъули ҷоп: Мирзоалӣ Юнусов
Хуруфчинон: Чамила Аҳмадова, Гуландом Раҷабова
Мусаххас: Сабоҳат Худоёрбекова,
Суратгир: Тухтамурад Рӯзиёв
Саҳифабанд: Фирдавс Таушаров

НИШОНИИ МО:
734018, ш. Душанбе,
хiebони Саъдии Шерозӣ, 16.
Индекси обуна:
68910

Мақони ҷоп:
нашриёти «Шарқи озод».

Тетъодди нашр:
48952 нусха

Навбатдор: ҲАЛИЗОДА



Сармуҳаррир

Бахтиёр ҲАМДАМОВ